

PÍSMO SVÄTÉ

STARÝ ZÁKON.

III.

KNIHA JOZUE. - - KNIHA SUDCOV. - KNIHA RUT.

NÁKLADOM SPOLKU SV. VOJTECHA V TRNAVE.

•

ČÍSLO PODIELOVÝCH KNIH 129.

V TRNAVE 1923

PÍSMO SVÄTÉ STARÉHO ZÁKONA.

III.

KNIHA JOZUE. — KNIHA SUDCOV. — KNIHA RUT.

NÁKLADOM SPOLKU SV. VOJTECHA V TRNAVE.

ČÍSLO PODIELOVÝCH KNÍH 129.

V TRNAVE 1923.

Nihil obstat.

Richardus Osvald,
censor adioecesanus.

749/1916.

Imprimatur.

Strigonii, die 8. februarii 1916.

Ludovicus Rajner,
episcopus, vicarius generalis.

PÍSMO SVĚTÉ STARÉHO ZÁKONA.

KNIHA JOZUE.

KNIHA JOZUE.

PREDMLUVA.

Aby národ po smrti Mojžišovej neostal bez vodcu a pastiera, Mojžiš na rozkaz Boží ustanovil za svojho nástupcu Ozeu, syna Nunovho, a na znamenie jeho vyvolenia premenil mu meno (Osee = spasenie) na Jozue (Jahve je spasenie). Jozue (s Kálebom) jediný dostal sa do zaslúbenej zeme zo všetkých, ktorí vyšli z Egypta. Jeho úlohou bolo: zaslúbenú zem vybojovať a vybojovanú medzi desaťoro pokolení rozdeliť. Kniha, ktorá obdržala svoje meno „Jozue“ od hlavnej (po Bohu) osoby, v nej rozpráva, ako Jozue vykonal svoju úlohu. Avšak kniha nepopisuje dejiny izraelského národa za časov Jozuových so stanoviska dejepisného, ale z ohľadu náboženského tak, aby z nich zjavná bola vernosť Pánova vo svojich sľuboch.

Knihu delíme na dve časti: v prvej (1.—12, 24.) opisuje sa vydobytie zeme Kanaanejskej, (13.—23.) jej rozdelenie medzi dvanástoro pokolení izraelských. Priprojená je zpráva o navrátení sa východnojordánskych pokolení (22), o následných nariadeniach Jozuových a o jeho smrti (23, 24.).

Kniha Jozue je dielo samostatné. I Židia i kresťania uznávali vždy za jej pôvodcu Jozua; k nám však dostala sa od inej ruky v novej podobe; takto spísaná bola pravdepodobne ešte pred dobou kráľovskou, alebo na jej počiatku.

HLAVA 1.

Jozue vyzvaný od Boha, aby zaujal zem Svätú, rozkazuje ľudu izraelskému, aby sa strojili vojsť do zaslúbenej zeme, a napomína pokolenie Ruben, Gád a Manasse, aby dľa svojho sľubu podporovali bratov v tomto podujatí.

1. I stalo sa po smrti Mojžiša, služobníka Pánovho, že hovoril Pán k Jozuovi, synovi Nunovmu, sluhovi Mojžišovmu, a riekol mu:

2. Mojžiš, môj služobník, umrel; vstaň a prejdí tento Jordán, ty i všetok ľud s tebou, a id' do zeme, ktorú ja dám synom Izraelským.¹⁾

¹⁾ Stvoriteľ je pánom sveta, on môže každému ľudu vykázat jeho zem a majetok. Hriechy Kanaanejských doplnily už mieru a štyridsať

3. Každé miesto, na ktoré vkročia vaše nohy, dám vám, ako som povedal Mojžišovi. (V. Mojž. 11, 24.)

4.-Od Pústi a Libanu až po veľkú rieku Eufratu, všetka zem hetejská²⁾ až po Veľké more proti západu slnka bude vašim územím.

5. Nikto nebude môcť vám odolať za všetky dni tvojho života; jako som bol s Mojžišom, tak budem s tehou; neopustím ňu, ani nezanechám.

(Nížšie 3, 7; Žid. 13, 5)

rokov, ktoré vodcovia v púšti mali stráviť, už prebehlo, jednako Boh nechce im vydať zem bez ich vlastného príkivenia a len pomaly chce vytisnúť Kanaanejských.

²⁾ Vlastne Kananská. Hetejskí stoja tu azda ako zástupcovia všetkých sedem kmenov.

6. Buď silný a pevný, lebo ty lósom rozdelíš tomuto ľudu zem, ktorú že im dám, prisahou som sľúbil ich otcom.

7. Len buď silný a veľmi pevný: aby si zachovával a plnil všetok zákon, ktorý ti prikázal Mojžiš, môj služobník; neodchýľuj sa od neho ani na pravo ani na ľavo, aby si bol múdry vo všetkom, čo činíš.

8. Nech neodchodí kniha tohoto zákona od tvojich úst,¹⁾ ale rozmýšľaj budeš o ňom vo dne i v noci, aby si zachovával a konal všetko, čo písané je v ňom; vtedy riadne pôjdeš svojou cestou a múdre budeš konať.

9. Hľa, prikazujem ti, buď silný a pevný. Nehoj sa, a netrať ducha, veď s tebou je Pán, tvoj Boh, pri všetkom, čo počínaš.

10. I rozkázal Jozue kniežatám ľudu a riekol: Prejdite táborom a rozkážte ľudu, i hovorte:

11. „Nachystajte si potravu;²⁾ lebo po troch dňoch prejdete Jordán a vojdete do zeme, ktorú Pán, váš Boh vám dá, aby ste ňou vládli.“

12. I Rubenovcom, aj Gádovcom a polovici pokolenia Manassesovho³⁾ riekol:

13. Spomnite na rozkaz, ktorý vám dal Mojžiš, služobník Pánov, keď riekol: „Pán, váš Boh dal vám odpočinok⁴⁾ a všetku túto zem.“

14. Vaše manželky, i synovia, i dohytok zostanú v zemi, ktorú vám dal Mojžiš za Jordánom; ale vy všetci,⁵⁾

ktorí ste mužovia silní, tiahnite ozbrojení pred bratmi, a bojujte za nich,

(IV. Mojž. 32, 26.)

15. dokiaľ nedá Pán odpočinku vašim bratom, ako i vám dal, a nebudú vládnuť aj oni zemou, ktorú im Pán, váš Boh dá; a tak potom vrátite sa do zeme vašej vlastnej, a prebývať budete v nej, ktorú vám dal Mojžiš, služobník Pánov, za Jordánom na východe slnca.“

16. I odpovedali Jozuovi a riekli: Všetko, čo si nám rozkázal, učiníme: a kamkoľvek nás pošleš, pôjdeme.

17. Ako sme vo všetkom poslúchali¹⁾ Mojžiša, tak poslúchať budeme i teba; len nech je Pán, tvoj Boh, s tebou, jako bol s Mojžišom.

18. Ktoby odporoval tvojim ústam,²⁾ a nebol by poslušný všetkým rečiam, ktoré by si mu prikázal, nech zomrie: ty len buď silný a zmužile sa maj!

HLAVA 2.

Jozue posla vyzvedačov do Jericha, ktorí pred nebezpečím skryjú sa v dome ženy Rahab, a neskôr šťastlivo sa vrátia.

1. Tedy Jozue, syn Nunov, vyslal tajne zo Setimu dvoch mužov, vyzvedačov, a riekol im: Idte, a vyzvedajte zem i mesto Jericho. Títo šli a prišli do domu ženy smilnice,³⁾ menom Rahab, a odpočinuli u nej. (Zid. 11, 31; Jak. 2, 25.)

2. I oznámené bolo kráľovi Jericha a povedané: „Hľa, mužovia zo synov izraelských prišli sem v noci, vyšpehovali zem.“

¹⁾ Čítavaj ju často, a nasleduj jej nauku slovom i skutkom.

²⁾ Nie manny ale iných potravných článkov, ktoré na cestu potrebovali.

³⁾ Ruben, Gád a polovica pokolenia Manassesovho už mali vhodné sídla, teda treba ich bolo upamätávať na slovo Mojž. (Num. 32, 20–24.).

⁴⁾ Ustálené, nepriateľmi nerušené bydlie, po dlhom, nepokojnom putovaní púšťou. Neposlúšní nedostali sa k tomuto odpočinku, ale oni ono nie je ešte pravým odpočinkom ľudu Božieho.

⁵⁾ Nie všetci; lebo Rubenových bolo 43.500, Gádových 40.500 a Manassesových 52.700, a dľa 4, 13. ťiahol len 40.000, ostatní zostali na ochranu žien a detí i zaujatej zeme.

¹⁾ Neposlúchali vždy Mojžiša, ale neposlúchal pokolenie zahynulo.

²⁾ Rozkazom z úst tvojich.

³⁾ Žena menuje sa smilnicou. Tuším bola sľubkyňou bohyně Astarty, ktorej služba bývala spojená so smilstvom. Akokoľvek; ale toľko je isté, že sa následkom zázrakov, ktoré Boh pri vyjdení Izraelitov z Egypta činil, na pravú vieru obrátila (2, 10–11.) a svoje nešťastné zamestnanie opustila. Preto bola i hodná priateľou byť do knihy rodu Ježiša Krista (Mat. 1, 5), ktorý neopovrhol pochádzať od hriešnika, keďže prišiel hriešnikov hľadať a spasiť. Pohanky Rahab, Tammar a Betsabe, ktoré sú v knihe rodu Spasiteľovho (Mat. 1, 3, 5–6.) znamenajú povolanie pohanov do kresťanstva (Jeron. u Mat. 1, 5.).

3. A kráľ Jericha poslal k Rahabe a odkázal jej: „Vyveď mužov, ktorí k tebe prišli, a vstúpili do tvojho domu, lebo sú to vyzvedači a prišli vyšpehovať všetku zem.“

4. Ale žena vzala mužov, ukryla ich, a riekla: „Uznávam, prišli ku mne, ale ja som nevedela, odkiaľ sú.“

(Nižšie 6, 17.)

5. A keď za tmy zatvárali bránu, vyšli i oni, a neviem, kam išli; utekajte chytro za nimi, a dohoníte ich.¹⁾

6. Ale ona vyviedla mužov na poval svojho domu,²⁾ i prikryla ich pazderím, ktoré tam bolo.

7. A tí, ktorí boli vyslaní, hnali sa za nimi cestou, ktorá vedie ku brodu Jordána; i hneď, ako vyšli, bola brána zatvorená.³⁾

8. Ešte nezaspali tí, ktorí boli ukrytí, tu, hľa, žena vstúpila k nim a riekla:

9. „Viem, že Pán dal vám túto zem; lebo veď pojal nás strach pred vami, a všetci obyvatelia zeme zmalomyselneli.“

10. Počuli sme, že Pán vysušil vody Červeného mora, ako ste do neho vchádzali, keď ste vyšli z Egypta; a čo ste učinili dvom kráľom amorrhejským, ktorí bývali za Jordánom: Sehonovi a Ogovi, ktorých ste zabili.

(II. Mojž. 14, 21; Mojž. 21, 24.)

11. A keď sme to počuli, pofakali sme sa, a srdce naše ochablo a nezostal v nás duch, keď ste prišli; lebo Pán, váš Boh, on je Boh i hore na nebi, i dolu na zemi.

12. Teraz tedy zaprisahajte sa mi na Pána, že ako ja som milosrdenstvo preukázala vám, tak i vy preukázete

¹⁾ Rahab dopustila sa ľsti, ktorá sa nedá ospravedlniť. Ale ako pohanka neznala zákazu krivého svedectva (2. Mojž. 20, 16.) ani zákazu činiť zlé, aby z toho vyšlo dobré (Rim. 3, 8.) Preto jej previnenie bolo všedné, a bolo jej pre jej vieru v milosť odpustené.

²⁾ Domy na východe nemaly pokrovu, ale ich napovialie ubité bolo zemou; tam sušievali poľné plodiny.

³⁾ Aby vyzvedači nemohli ujsť, jestli by ešte v meste boli.

domu môjho otca, a dajte mi spoľahlivé znamenie,

13. že zachováte môjho otca i matku, mojich bratov i sestry, a všetko, čo ich je, a zachránite naše duše¹⁾ od smrti.“

14. Oni jej odpovedali: „Duša naša za vás nech je na smrť,²⁾ len jestli nás nevyzradíš; a keď nám dá Pán túto zem, preukážeme ti milosrdenstvo a vernosť.“

15. Tedy spustila ich oknom po povrazce, lebo jej dom opieral sa o (mestský) múr,³⁾

16. a povedala im: „Idte do hôr, aby azda nestretili sa s vami vracajúci sa; a tam sa skrývajte za tri dni, dokiaľ sa nevrátia; a potom pôjdete svojou cestou.“

17. Oni jej riekli: Zbavení budeme tejto prísahy, ktorou si nás sprisahala,

18. jestliže, keď vojdeme do zeme, tento červený⁴⁾ povrázok nebude na znamenie, a nepriviažeš ho v tom okne, ktorým si nás spustila, a neshromaždíš do domu k sebe svojho otca i matku, i bratov a všetko svoje príbuzenstvo.

19. Kto potom zo dverí tvojho domu vyjde, toho krv bude na jeho hlave⁵⁾ a my budeme bez viny. Ale každého, kto bude s tebou v dome, padne na hlavu našu, jestli sa ho kto dotkne.

20. Ale jestli budeš chcieť nás zradiť a túto vec dať na javo, budeme zbavení prísahy, ktorou si nás zaviazala.“

¹⁾ Tojest: životy naše.

²⁾ Vám s obyvateľmi Jericha hrozí smrť, ale ona nech nezastihne vás, lež nás, ak sme neverní; nech potom Boh nás namiesto vás zabudí.

³⁾ Ktorým mesto bolo ohradené.

⁴⁾ Snúra z nití hodvábu červeného. Dali jej takú červenú snúru: červené veci vidieť z ďaleka. Mnohí sv. otcovia poznamenávajú, že tento červený povrázok bol predznakom umučeného Spasiteľa, skrze ktorého Rahab telesne i duševne oslobodená bola. Sv. Augustín píše: Ona bola oslobodená, lebo na čele nosila znak krvi Ježiša Krista. Preto aj Spasiteľ riekol pyšným farizejom: Veru, povedám vám, že myslíaci a smilníci predjdú vás do kráľovstva Božieho, keď totiž premôžu seba živou vierou, zaslúžia si kráľovstvo nebeské.

⁵⁾ Sám bude príčinou svojej smrti.

21. A ona odpovedala: „Jako ste riekli, tak sa staň.“ A keď ich prepustila, aby šli, vyvesila v okne červený povrázok.

22. Oni odišli a prišli do hôr a zostali tam za tri dni, kým sa nevrátili tí, ktorí ich prenasledovali: lebo ich hľadali po všetkých cestách a nenašli ich.

23. Keď títo vošli do mesta, vyzvedači sa vrátili a sostúpili s hôr, preplavili sa cez Jordán, a prišli k Jozuovi, synovi Nunovmu, i vyzroprávali mu všetko, čo sa im prihodilo.

24. a riekli: Dal Pán všetku túto zem do našich rúk, a strachom porazení sú všetci jej obyvatelia.

HLAVA 3.

Izraeliti suchou nohou prechádzajú Jordán.

1. Vtedy Jozue vstal za noci¹⁾ a pohol sa; i vyšli zo Setim, a prišli k Jordánu, on i všetci synovia Izraelovi, a zostali tam za tri dni.

2. A keď tieto pomínuly, vyvolávači prešli prostriedkom stánov,

3. a začali volať: Keď uzriete archu úmluvy Pána, Boha svojho, a kňazov z rodu levitského, ktorí ju ponessú, poďte sa aj vy, a idte za nimi;

4. buď však medzi vami, a archou miesto dvoch tisíc lakfov, aby ste ju mohli z ďaleka vidieť a znáť, ktorou cestou máte ísť; lebo ste predtým nechodievali tou cestou; a varujte sa priblížiť sa k arche.²⁾

5. I riekol Jozue ľudu: Posväťte sa,³⁾ lebo zajtra učiní Pán divy medzi vami.

6. A riekol kňazom: Vezmite archu úmluvy a idte pred ľudom. Oni rozkaz splnili, vzali ju a šli pred nimi.

¹⁾ Dľa hebr.: zavčas rána.

²⁾ Aby všetci vždy videli archu a keďže jej svätosť netrpí priblíženia. Teda nie stĺp oblakový ukazuje cestu, ale archa, ako koncom putovania i manna prestala. (Aug.)

³⁾ Toto „posvätenie“ nezáležalo v praní šiat, ako pred vydaním zákona na hore Sinaj (2. Mojž. 19, 10, 14), ale vo vzbudení viery a dôvery v sľuby Božie o vydobytí zeme a v poslušnosti naproti jeho zákonom.

7. I riekol Pán Jozuovi: Dnes začnem ťa vyvyšovať pred všetkým Izraelom, aby vedeli, že, ako som bol s Mojžišom, tak som i s tebou.

8. A rozkáz kňazom, ktorí ponessú archu úmluvy, a riekni im: Keď vojdete na kraj vody Jordánu, zastavte sa v nej.¹⁾

9. I riekol Jozue synom Izraelovým: Pristúpte sem, a počujte slovo Pána. Boha svojho.

10. A hneď zasa riekol: Po tom poznáte, že Pán, Boh živý, je medzi vami. a vyplieni pred vami Kanaanejov a Hetejov, Hevejov a Ferezejov, Gergezejov, i Jebuzejov, a Amorrejev.

11. Hľa, archa úmluvy Pána všetkej zeme pôjde Jordánom pred vami.

12. Vyberte dvanásť mužov z pokolení izraelských, po jednom z každého pokolenia;

13. a keď kňazi, ktorí ponessú archu Pána, Boha všetkej zeme, vstúpia nohou do vôd jordanských,²⁾ vody sdola nich sbehnú a nebude ich, ktoré však shora tečú, zostanú v jednej hromade.

14. Tedy vyšiel ľud zo svojich stánkov, aby prešiel Jordán; a kňazi, ktorí niesli archu úmluvy, šli pred ním.

15. A keď oni³⁾ vošli do Jordánu, a nohy svoje omočili na kraji vody (Jordán v čas žatvy naplňuje brehy svojho koryta),⁴⁾

16. zastavili sa vody pritekajúce na jednom mieste, a nakopené, jako nejaký vrch, objavili sa ďaleko od mesta, ktoré sa nazýva Adom, až k miestu Sartan;⁵⁾ a ktoré (vody) dolu boli, odtiekly do mora Púšti, (ktoré teraz nazýva sa Mŕtvym), až docela zmizly.

¹⁾ Dokiaľ utvorí sa cesta k priechodu tak, že vody posolné stečú, a poshorné pozastavia sa. Zastavenie sa archy úmluvy v Jordáne má za-
držať vody, kým všetci neprejdú. Kňazi majú v poslušnosti naproti viere pred ľudom svltiť.

²⁾ Zárazak sa má stať, keď kňazia s vierou v prisľúbenie Božie vstúpia do vody.

³⁾ Dľa hebr.: nosičia archy úmluvy.

⁴⁾ Bolo to v mesiaci nizan, podľa nás v marci-apríli, keď sa začínajú teplé časy, topí sa sneh na vrchoch, a z toho rozvodňuje sa i Jordán.

⁵⁾ Dľa hebr.: Vody nahromadily sa veľmi ďaleko od mesta Adoma, ktoré leží k strane Sartan.

17. A ľud prechádzal naproti Jerichu, a kňazi, ktorí niesli Pánovu archu úmluvy, stáli opásaní¹⁾ na suchej zemi v Jordáne, a všetek ľud prechádzal suchým riečištom.

HLAVA 4.

Uloženie pamätných kameňov na pamiatku zázračného priechodu cez Jordán.

1. A keď prešli, riekol Pán Jozuovi:
2. Vyber dvanásť mužov, po jednom z každého pokolenia,

3. a prikáž im, aby vzali z riečišťa Jordánu, kde stály nohy kňazov, dvanásť hodne tvrdých kameňov, ktoré položíte na mieste ležania, kde tejto noci rozložíte stány.

4. I povolal Jozue dvanásť mužov, ktorých bol vybral zo synov izraelských, po jednom z každého pokolenia,

5. a riekol im: Idte pred archou Pána, Boha svojho, do Jordánu a vynesťe ztadiaľ každý po jednom kameni na svojich ramenách, dľa počtu synov izraelských,

6. aby boli znamením medzi vami; a keď pýtať sa vás budú zajtra²⁾ vaši synovia, hovoriac: „Čo znamenajú tieto kamene?“

7. Odpoviete im: „Zmizly vody Jordánu pred archou úmluvy Pánovej, keď išla cezeň; preto položené sú kamene tieto na pamiatku synom Izraelským až na veky.

8. Tedy učinili synovia izraelskí, ako im Jozue prikázal, vyniesli z riečišťa Jordánu dvanásť kameňov, ako im bol Pán prikázal, podľa počtu synov izraelských, až na miesto, kde mali stánky, a tam ich poukladali.

9. A Jozue položil v riečišti Jordána iných dvanásť kameňov, na mieste, kde stáli kňazi, ktorí archu úmluvy niesli; a tie sú tam až do dnešného dňa.³⁾

¹⁾ Dľa hebr.: Nehýbajúci sa, — pevne.

²⁾ Tožest niekedy.

³⁾ Jozue mohol toto poznamenať, keď písal túto knihu na konci svojho životia, teda po šest-

10. Kňazi však, ktorí niesli archu, stáli v Jordáne, kým nestalo sa všetko, čo Pán prikázal, aby Jozue oznámil ľudu, a čo Mojžiš riekol jemu.⁴⁾ I ponáhľal sa ľud a prešiel.

11. A keď všetci prešli, prešla i archa Pánova, a kňazi šli pred ľuďom.

12. Tiež synovia Rubenovi a polovica pokolenia Manassesovho ozbrojení šli pred synmi izraelskými, ako im prikázal Mojžiš: (IV. Mojš. 32, 28.)

13. I tiahlo štyridsaťtisíc bojovníkov v oddieloch a plukoch rovinami a poľami mesta Jericha.

14. Toho dňa zvelebil Pán Jozua pred všetkým Izraelom, tak, že sa ho báli, ako sa báli Mojžiša, kým žil.

15. I riekol mu:

16. Rozkáž kňazom, ktorí nesú archu úmluvy, aby vystúpili z Jordánu.⁵⁾

17. On im rozkázal, a riekol: Vystúpte z Jordánu.

18. A keď vystúpili tí, ktorí niesli archu úmluvy Pánovej, ako na suchú zem kročili, vrátili sa vody do svojho riečišťa, a tiekly, ako predtým tekávaly.⁶⁾

19. Ľud však vyšiel z Jordánu desiateho dňa mesiaca prvého,⁷⁾ a postavili stánky v Galgale k východnej strane mesta Jericha.

20. A dvanásť tých kameňov, ktoré vyniesli z riečišťa Jordánu, uložil Jozue v Galgale.

21. a riekol synom izraelským: Keď pýtať sa budú zajtra vaši synovia svo-

nástich rokoch od tejto udalosti. V zázračnom tom prejdení cez Jordán vidia svätí otcovia predobraz Krista. Dľa podania bol Ježiš na tomto mieste od Jána pokrstený (Mat. 3, 13.).

¹⁾ Aby totiž smelým duchom išli proti nepriateľovi, a aby pokolenia Rubena a Gáda, i pol pokolenia Manassesu išli po predku (4. Mojš. 32, 28.).

²⁾ Tento verš a nasledujúce tri mali by stáť pred veršom 11. Takéto popresadzovanie veršov je častejšie v tejto knihe.

³⁾ Hebr.: Vo všetkých svojich brehoch. Keby vody neholi sa vrátili, nevďačnosť ľudu bola by tento zázrak pripisovala prirodzeným silám a nazvala ho náhodou.

⁴⁾ Mesiaca nizan, ktorý bol prvým v roku cirkevnom.

jich otcov, a rieknu im: „Čo znamenajú tieto kamene?“

22. Poučíte ich a povieť: Suchým riečišťom prešiel Izrael tento Jordán,

23. lebo Pán, Boh váš, vysušil jeho vody pred obličajom vašim, kým ste neprešli;

24. ako bol učinil prv u Červeného mora, ktoré vysušil, kým sme neprešli, (II. Mojž. 14, 21.)

25. aby všetky národy zeme poznaly presilnú ruku Pánovu, aby ste i vy báli sa Pána, Boha svojho, každého času.¹⁾

HLAVA 5.

Obriezka a slávenie Veľkej noci v Kanáne. Manna prestáva padať. Anjel Pána zjavuje sa Jozuovi.

1. Keď tedy všetci kráľovia amorrejskí, ktorí bydlili za Jordánom ku západu, a všetci kráľovia Kanaanejskí, ktorí vládli miestami blízkymi Veľkému moru, počuli, že Pán vysušil vody Jordánu pred synmi izraelskými, kým ho neprešli, srdce im stískalo, a nezostávalo v nich ducha; tak sa báli príchodu synov Izraelových.

2. Toho času riekol Pán Jozuovi: Urob si nože kamenné, a obrež synov izraelských po druhý raz.²⁾

3. Učinil, čo kázal Pán, a obrezal synov izraelských na vŕšku podkožíek.³⁾

4. A príčina druhej obriezky je táto: Všetok ľud, ktorý vyšiel z Egypta, čokoľvek bolo pohlavia mužského, všetci

bojovní muži, pomreli na púšti, na predĺhých pochôdzkach cesty;

5. tí všetci boli obrezaní. Ale ľud, ktorý sa narodil na púšti,

6. za štyridsať rokov chodenia po širokej púšti, nebol obrezaný: dokiaľ sa nepominuli tí, ktorí neposlúchali hlasu Pánovho, a ktorým sa bol predtým zaprísal, že im neukáže zeme mliekom a medom tečúcej.⁴⁾

7. Týchto synovia nastúpili miesto otcov, a obrezaní boli od Jozua, lebo ako sa boli narodili, trvali v neobriezke, a nikto ich na ceste neobrezal.

8. Keď už všetci boli obrezaní, zostali na tom samom mieste v ležaní, dokiaľ sa nezahojili.

9. I riekol Pán Jozuovi: Dnes odňal som od vás potupu egyptskú.⁵⁾ I nazvané je to miesto menom Galgala⁶⁾ až do dnešného dňa.

10. I zostali synovia izraelskí v Galgale, a slávili Veľkú noc štrnásteho dňa v mesiaci, pod večer, na rovinách Jericha;

11. a druhého dňa jedli z úrod zeme. nekvasený chlieb a pražené⁷⁾ tohoročné.

12. I prestala manna, keďže jedli z úrod tej zeme, a už nepožívali toho pokrmu synovia izraelskí, ale jedávali z tohoročných úrod zeme Kanaanejskej.

13. A stalo sa, že keď bol Jozue na poli mesta Jericha, pozdvihol oči, a videl stáť proti sebe muža,⁸⁾ držiaceho vytasený meč,⁹⁾ šiel k nemu a riekol: Si náš, či protivníkov?

¹⁾ Co chce Boh týmto zázrakom? Všetci ľudia majú uznať všemohúcnosť Božiu a v ňo veriť; a tí ktorí sa ho už pridžajú vierou, majú byť ešte horlivejší. Boh chce, aby všetci ľudia boli spasení. Keďže jeho všemohúcnosť a božstvo poznáva sa zo stvorenia, chce i zatiahnutím do zákonov prírody lenivé srdcia zobudiť, aby ho v jeho moci poznali a uznali. Ale i jeho spravodlivosť sa tu ukazuje. Keď ho ľudia zo stvorenia a spravovania sveta môžu poznať, a jednako mu príslušnú úctu nepreukazujú, tedy jeho spravodlivosť nemôže netrestať zapovrhovanie jeho dobroty. S trestom na Kananejských posla ľud izraelský.

²⁾ Ako ľud už predtým raz bol obrezaný. Od toho času, čo opustili Egypt, je toto prvá všeobecná obriezka na dotiaľ neobrezaných.

³⁾ Takto sa potom menoval ten vŕšok od toho činu.

⁴⁾ Veľmi bohatej. Mlieko a med je obrazom tejto krajiny.

⁵⁾ Mienku Egyptčanov, že Boh vyviedol Izraela na púšť, aby tam zahynul. (Exod. 32, 12.)

⁶⁾ T. j.: Odňatie.

⁷⁾ Pražma, pražené klásky, čo Arabi aj podnes obľubujú.

⁸⁾ Anjela v mene Pána prichádzajúceho.

⁹⁾ Vytasený meč ukazuje na všemohúcnosť Božiu. — Ako Mojžiš v horiacom kri videl Boha a tým začal sa jeho úrad ako vodcu ľudu, tak má Jozue poznať, že nie jeho sila a múdrosť vykoná ťažkú úlohu, ktorá mu je daná. Jozue bude bojovať s nepriateľmi, preto zjavil sa mu anjel ozbrojený; Mojžiš videl ľud v nebezpečenstvách, preto zjavil sa mu Boh v plameňoch kra, ktorý jeho prítomnosť chránila.

14. Ktorý odpovedal: Nijako,¹⁾ ale som veliteľom vojska Pánovho, a teraz prichádzam.²⁾

15. Jozue padol tvárou na zem a klaňajúc sa riekol: „Čo chce môj Pán rieť svojmu služobníkovi?“

16. „Sobuj,“ rečie, „obuv so svojich nôh, lebo miesto, na ktorom stojíš, je sväté.“³⁾ I učinil Jozue, jako mu bolo rozkázané. (II. Mojz. 3, 5; Sk. ap. 7. 33.)

HLAVA 6.

Vydobytie a srúcanie mesta Jericha.

1. Ale Jericho bolo pevne zatvorené zo strachu pred synmi izraelskými, a nikto sa neopovážal vyjsť alebo vojsť.

2. I riekol Pán Jozuovi. Hľa, do tvojich rúk dávam Jericho, i jeho kráľa, i všetkých silných mužov.

3. Obijďte mesto vókol všetci bojovníci raz za deň; a tak činite za šesť dní.

4. A siedmeho dňa nech vezmú kňazi⁴⁾ sedem trúb, ktoré sa upotrebuávajú v milostivom lete, a nech idú pred archou úmluvy; i obijďte mesto sedemkrát, a kňazi budú trúbiť na trúbach.

5. A keď trúba zavznie zvukom zdľhavejším a trhanejším, a zazvučí vám v ušiach, nech vzkríkne všetek ľud krikom čo najväčším, a múry mesta srúcajú sa do základu, i vojde každý na miesto, oproti ktorému stál.

6. Svolal tedy Jozue, syn Nunov, kňazov a riekol im: Vezmite archu úmluvy; a iní siedmi kňazi nech vezmú sedem trúb milostivého leta, a nech idú pred archou Pánovou.

7. Ľudu tiež riekol: Idte a obľďte me-

sto; ozbrojení idúc¹⁾ pred archou Pánovou.

8. Ako Jozue zakončil slová, siedmi kňazi trúbili na siedmych trúbach pred archou úmluvy Pánovej,

9. i všetko ozbrojené vojsko šlo popredku, ostatný obecný ľud išiel za archou, a všade zvučaly trúby.

10. Ľudu však Jozue prv prikázal a riekol: Nekrič; nech vášho hlasu nikto neočuje, ani nijaké slovo nech nevychádza z vašich úst, dokiaľ neprije deň, Keď vám poviem: „Volajte a kričte!“

11. Tedy obišla archa Pánova mesto raz za deň, a keď sa vrátila do stánkov, zostala tam.

12. A Jozue vstal v noci²⁾ a kňazi niesli archu Pánovu,

13. a siedmi z nich sedem trúb, ktoré upotrebuávali v milostivom lete, i šli pred archou Pánovou kráčajúc a trúbiac. Ozbrojení ľud stúpál pred nimi, ostatný však ľud šiel za archou, a trúbil na trúbach.

14. I obišli mesto druhého dňa raz, a vrátili sa do stánkov. Tak činili šesť dní.

15. Ale dňa siedmeho vstali na úsvite a obišli mesto, ako uložené bolo, sedemkrát.

16. A keď pri siedmej obchádzke trúbili kňazi na trúbach, riekol Jozue všetkému Izraelu: Kričte, lebo dal vám Pán mesto.

17. I buď toto mesto pod kľatbou, a všetko, čo v ňom je, buď Pánovo;³⁾

¹⁾ Hebr.: Idte a obľďte mesto a ozbrojení nech idú pred archou Pánovou.

²⁾ Na svitaní.

³⁾ Ci taký rozkaz nie je ukrutný? Ale 450 rokov čakal Boh trpezlivo a dobrotnivo, teraz koná spravodlivo. A Izraeliti nie sú neľudskí? Tí sú nástrojmi trestajúcej spravodlivosti Božej. Tvrdšie zaobchodenie s prvým mestom má strachom naplniť ostatné mestá, aby činily pokánie a zachránili sa jako Rahab. Ináč v dávnych časoch každá vojna bola plnom, a také zachádzanie s mestami Kanaanskými žiadaly i najdôležitejšie príčiny (zvlášte odstránenie všetkých nesvätých a modloslužobných vecí od Izraelitov), aké i dnešné vojenské právo je platné uznáva. Naposledy Izraeliti boli v prevádzaní kľatby viazaní zákonnými stanovami, ktoré zamedzovaly každú svedova.

¹⁾ Velliella sú tí anjeli, ktorých archanjelmi menujeme (Hier.) Zidla mienia, že to bol sv. Michal, ktorý dľa Daniela 10, 21 je anjelom strážcom ľudu izraelského. Iní vykladajú, že je to anjel, ktorý, ako Boh (Exod. 23, 20) prisľúbil, šiel pred nimi, Slovo večné.

²⁾ Aby sa ubezpečil o Božej pomoci pri vydobytí zasľúbenej zeme.

³⁾ Pre svoju prítomnosť, ako niekedy v bojiomom krl.

⁴⁾ Sedem kňazov.

jediná smilnica Rahab nech zostane živá so všetkými, ktorí sú s ňou v dome, lebo ukryla poslov, ktorých sme vyslali.

18. Vy však majte na pozore, dotknúť sa niečoho z toho, čo je zapovedané, a prestúpiť zákon, aby neboly všetky vojská izraelské obťažené hriechom a privedené do zmätku.

19. Ale všetko, čo bude zlata a striebra, a nádob medených i železných všetko zasvätené buď Pánovi a složené do jeho pokladnice.

20. Tedy kričal všetek ľud a zvučaly trúby, a keď hlas i zvuk zavznel v ušiach množstva, ihneď srúcaly sa múry¹⁾ a každý prešiel (do mesta) tým miestom, ktoré bolo oproti nemu. I zaujali mesto. (Zid. 11, 30; Mach. 12, 15.)

21. A pobili všetko, čo bolo v ňom, od muža až po ženu, od nemlúvňata až po starca. I voly a ovce, i osly ostrým meča posekali.

22. A tým dvom mužom, ktorí boli vyslaní za vyzvedačov, riekol Jozue: Vojdite do domu ženy smilnice a vyvedte ju a všetko, čo jej je, ako ste jej prisahou pevne boli sľúbili.

(Vyššie 2, 1—14.)

23. Tu vošli mladí mužovia, vyviedli Rahab, i jej rodičov, i bratov a všetek nábytok i jej rodinu, a naložili im, aby zostali za stánkami izraelskými²⁾

24. Ale mesto a všetko, čo bolo v ňom, spálili, krem zlata a striebra, a medených nádob, i železa, čo pokladnici Pánovej zasvätili.

25. Ale Rahab, smilnicu, a dom jej otca, a všetko, čo mala, nechal Jozue na žive, a hydlia medzi Izraelitami až do dnešného dňa,³⁾ za to, že skryla po-

slov, ktorých bol vyslal, aby preskúšal Jericho. Toho času vyslovil Jozue kľiatbu, rieknuť:

26. Zlorečený pred Pánom muž, ktorý by obnovil a vystavil mesto Jericho. Za svojho prvorodeného nech i jeho základy, a za svoje najmladšie nech stavia jeho brány.²⁾

27. Bol tedy Pán s Jozuom, a po ňom rozhlásila sa po všetkej zemi.

HLAVA 7.

Porážka Izraelitov pre hriech Achan jeho ukamenovanie.

1. Ale synovia Izraelovi pres prikaz a privlastnili si z vecí, ktoré pod kľiatbou. Lebo Achan, syn Chabab, syna Zabdi, syna Zarovho z pokolenia Juda, vzal niečo z prekliatych preto rozhneval sa Pán na synov izraelských.³⁾

(Nižšie 22, 16.—20; 1. Cor.

2. A keď Jozue poslal z Jericha vojsko proti Hai,⁴⁾ ktoré je blízko Jericha, ku východnej strane mesta Jericho, riekol im: Zajdite a vyskúmajte krajinu. Tí splnili rozkaz, vyskúmali Hai.

3. A keď sa vrátili, riekli mu: Nebojte sa všetok ľud, ale nech prejde Jericho, lebo tritisíc mužov a vyhubia mŕtvačiny, a všetok ľud daromne ustúpi proti tak málo nepriateľom?

4. Tedy vytiahlo ich tam tritisíc bojovníkov. Ale tí hneď sa dali na ústup.

¹⁾ Vlastne: kto by opevnil mesto Jericho, ako neopevnené mestečko bolo obývané (Zid. 11, 21. — Súd. 1, 16; 3, 13.—2. Kráf. 10, 3).

²⁾ Kto by sa opovážil chcieť opevniť a obsadiť mesto Jericho, ten utratí svojho najmladšieho prvorodeného syna; to sa i splnilo, ako stojí 2. Kráf. 16, 34.

³⁾ Previnenie Achanovo pripočíta sa všetkým Izraelitom, nie v tom smysle, že by azda všetci boli kmínsky smýšľali ako Achan, ale v tom, že hriech jedného človeka škodil celej cirkvi, a pozbavil ju milosti Božej. I hriech prvorođeného syna jeho trestom prešiel na všetkých Izraelitov.

⁴⁾ Asi 20 kilometrov severozápadne od Jericha a 18 kilometrov severne od Jeruzalema.

¹⁾ Nie obchádzanie a krič ľudu a zvuk trúb srúcaly Jericho, ale všemohúcnosť Božia, ktorú pre vieru a poslušnosť ľudia zjavili.

²⁾ Preto, že neboli ešte prijatí do spoločenstva Izraelitov.

³⁾ Rahab bola akoby predznakom obrátenia pohánov. Divá ratolesť vstúpna do úsľachtilých oliv. Tak i pohania mali sa pridať k cirkvi Kristovej. (Rím. 11, 17. 24.)

5. a boli zbití od mužov mesta Hai, a padlo z nich tridsaťšesť ľudí; i prenasledovali ich nepriatelia od brány až do Sabarim, a padali, keď s vrchu utekali, i prefaklo sa srdce ľudu a roztopilo akoby na vodu.¹⁾

6. Tedy Jozue roztrhol svoje rúcho²⁾ a ležal tvárou na zem pred archou Pánovou až do večera, on i všetci starci Izraelskí; a sypali si prach na hlavy.³⁾

7. A Jozue riekol: Ach, Pane Bože, načo si volil previesť tento ľud cez rieku Jordán, aby si nás dal do rúk Amorrejev a tak nás zničil? Ó, keďby sme boli radšej zostali, ako sme začali, za Jordánom!

8. Pane, môj Bože, čo povedať, keď vidím, že Izrael uteká pred svojim nepriateľom?

9. Počujú to Kanaanejci a všetci obyvatelia zeme, a spoja sa, i obkľúčia nás a vyplienia naše meno so zeme: a čo že učíniš pre veľké meno svoje?⁴⁾

10. I riekol Pán Jozuovi: Vstaň, prečo ležiš tvárou na zemi?⁵⁾

11. Zhrčel Izrael a zrušil svoju úmluvu; i vzhli z vecí prekliatych, a kradli i klamali,⁶⁾ a skryli medzi svoje nádobu.

12. Preto nebude môcť obstáť Izrael pred svojimi nepriateľmi, a utekať bude pred nimi, lebo poškrvnený je kľatbou.⁷⁾ Nebudem už s vami, kým nevyhladiť⁸⁾ toho, ktorý je vinný tohoto zločinu.

13. Vstaň, posväť ľud, povedz im: Posväťte sa ku zajtrajšku, lebo toto praví Pán, Boh izraelský: Vec prekliata je uprostred teba, Izraelu; nebudeš môcť obstáť pred svojimi nepriateľmi, dokiaľ

nebude vyplienený z teba ten, ktorý je poškrvnený týmto zločinom.

(III. Mojž. 20, 7; IV. Mojž. 11, 18. Vyššie I. Kráf. 16, 15.)

14. I predstúpite ráno všetci po svojich pokoleniach; na ktoré pokolenie padne los,¹⁾ predstúpi po svojich čediacich, čedať po rodoch a rod po mužoch.

15. A ten, kto v tom zločine dopadnutý bude, nech je spálený ohňom so všetkým svojim majetkom, lebo zrušil úmluvu Pánovu, a dopustil sa nešťachetnosti v Izraelu.

16. Vstal tedy Jozue ráno, kázal predstupovať Izraelovi po pokoleniach: i postihnuté bolo pokolenie Judovo.²⁾

17. Keď bolo predvádzané po čediacich, dopadnutá bola čedať Zare. A keď i tento predvedený bol po rodoch, dostihnutý bol rod Zabdi.

18. A keď toho rod rozostavil po jednotlivých mužoch, dopadol Achana, syna Charmi, syna Zabdi, syna Zarovho z pokolenia Judovho.

19. Tu riekol Jozue Achanovi: Synu môj, vzdaj chválu³⁾ Pánovi, Bohu izraelskému, a vyznaj, vyjav pred mnou, čo si učinil; netaj.⁴⁾

20. I odpovedal Achan⁵⁾ Jozuovi: Skutočne, ja som zhrčel proti Pánovi, Bohu izraelskému, a takto i takto som učinil.

21. Videl som totiž medzi koristou Jervený plášť veľmi pekný, a dvesto síklov striebra,⁶⁾ i týčku zlatú päťdesiat

¹⁾ Pozrall, že Boh nie je s nimi; toho sa tak natakali.

²⁾ Na znak zármutku.

³⁾ Znamenie zármutku a pokánia.

⁴⁾ Kto ho zabezpečí pred posmechom a ruhaním u pohánov? O tvoju česť tu ide.

⁵⁾ Radšej vstaň a vyhľadaj a odstráň hriech, určinu porážky, lebo nemáš prečo pochybovať o nojej vernosti.

⁶⁾ Luhali, tajili.

⁷⁾ Hebr.: Leho sami prepadli kľatbe.

⁸⁾ Trest Achana má byť na výstrahu iným.

¹⁾ Losovanie dialo sa s tabličkami, na ktorých boli písané mená; tie hádzaly sa do nádob, pretríasaly sa a tahaly. Bolo nariadené a spravované od Boha, ako neskôr pri voľbe kráľa Saula a pri voľbe apoštola Mateja. V tomto smysle hovorí Kniha prísloví: „Losy hádzané bývajú do lona, ale od Pána bývajú riadené.“ (10, 33.)

²⁾ Padol los na pokolenie Judovo.

³⁾ Dosvedčí priznaním sa, že vševedomý Boh losom dobre súdi.

⁴⁾ Achan má vyznať svoj hriech, aby obdržal odpustenie viny od Boha, hoci i časnej pokute výrokom Pánovým neodvolateľne prepadol.

⁵⁾ Achan uznáva svoje hriechy z celého srdca, ináč ako niekedy Adam a Kain, a vyznáva sa vinným trestu Božieho.

⁶⁾ 200 síklov striebra asi 560 K., 50 síklov zlata asi 818,50 gr.

siklov ťažkú, a zažiadať si tobo, vzal a skryl som to v zemi, vo svojom stánku, a striebro som prikryl vykopanou zemou.

22. Tedy poslal Jozue sluhov, ktorí bežali do jeho stánku a našli všetko skryté na tom samom mieste, spolu i striebro.

23. A vzali to zo stánku a priniesli ku Jozuovi, a ku všetkým synom izraelským, a složili pred Pánom.¹⁾

24. Vzal tedy Jozue Achana, syna Zarcovho, i striebro, i plášť, i zlatú týčku, tiež jeho synov a dcéry,²⁾ voly a oslov, i ovce, áno i jeho stánok a všetok nábytok, a zaviedol ich — (za nimi šiel všetok Izrael) — do údolia Achor.

25. Tam riekol Jozue: Že si nás skormútil, nech skormúti Pán v tento deň i teba. A ukamenoval ho všetok Izrael, a všetko, čo bolo jeho, spálené bolo ohňom.

26. Potom naniesli naňho veľkú hromadu kamenia, ktorá trvá až do dnešného dňa. A tak odvrátil sa hnev Pánov od nich. A nazvané bolo meno toho miesta „Údolie Achor“³⁾ až podnes.

(II. Kráf. 18, 17.)

HLAVA 8.

Zaujatie mesta Hai. Postavenie oltára na vrchu Hebal; oznámenie požehnania a zlorecenia.

1. I riekol Pán k Jozuovi: Neboj a nestrachuj sa! Sober so sebou všetok ľud bojovný, zdvihni sa a tiahni proti mestu Hai; hľa dávam ti do rúk jeho kráľa, i ľud, i mesto a zem.

2. A učiň mestu Hai, a jeho kráfovi, jako si učinil Jerichu a jeho kráfovi; ale

korist a všetok dobytok rozdeľte si;¹⁾ postav úkladné vojsko do tyla mesta.²⁾

3. Tedy zdvihol sa Jozue a všetok bojovný ľud s ním, aby tiahli hore proti Hai. A vybraných tridsaťtisíc mužov poslal nocou,

4. a rozkázal im: Postavte sa úkladne za mestom, a neodchádzajte ďaleko, ale buďte všetci pohotove.

5. A ja i ostatný ľud, ktorý je so mnou, pritiahneme s protivnej strany k mestu. A keď proti nám vyjdú, dáme sa do úteku, ako sme učinili pred tým, a budeme pred nimi utekať, kým **ženáci** (Vyššie 7, 4.)

6. nás od mesta ďalej odvedení nebudú; lebo nazdávať sa budú, že utekáme, ako prvej.

7. Keď tak my budeme utekať, a oni nás budú prenasledovať, vyskočíte vy z úkladného miesta, a spustošíte³⁾ mesto, i dá ho Pán, váš Boh, do vašich rúk.

8. A keď ho zaujmete, zapáľte ho, a tak všetko učinite⁴⁾, jako som vám prikázal.

9. Keď ich prepustil, šli na miesto úkladu, a zostali medzi Betelom a Haiom, na západnej strane mesta Hai, Jozue však zostal tej noci medzi ľuďom.

10. Potom na úsvite vstal,⁵⁾ spočítal spolubojovníkov a tiahol so staršími na čele vojska, majúť okolo seba pomoc bojovníkov.

11. A keď pritiahli a priblížili sa až naproti mestu, zastali na severnej strane mesta, medzi ktorou a nimi v prostriedku bolo údolie.

12. Päťtisíc mužov bol prv vybral a postavil ich na úklad medzi Bethelom a Haiom, od západnej strany tohoto mesta;

13. Všetko ostatné vojsko však od

¹⁾ Ľud nech nemyslí, že bez svojho bezprostredného úžitku má bojovať s nepriateľmi. Jericho padlo bez ich pričinenia, pri zaujatí mesta Hai majú spoluúčinkovať.

²⁾ Od zadku, na západnej strane.

³⁾ Hebr.: Zaujmete.

⁴⁾ Hľadte všetko tak navlas vykonať.

⁵⁾ Od Galgala do Hai bolo 5—6 hodín cesty.

¹⁾ Pred archou úmluvy.

²⁾ Ako sa to stalo, že i deti Achanove vzaly časťku z jeho trezoru? To vie ten, u ktorého niet nespravodlivosti. (Aug.)

³⁾ Údolie smútku, nešťastia.

severnej strany stalo si do bojovného radu tak, že najposlednejší toho vojska západnú stranu toho mesta dosahovali. A tak vytiahol Jozue tej noci a zastavil sa v údolí.

14. Keď to spozoroval kráľ Haia, sponáhľal sa za rána, vyšiel so všetkým vojskom mesta, a postavil ho do bojovného radu oproti púšti,¹⁾ nevediac, že za ním číha úkladné vojsko.

15. Tu Jozue a všetci Izrael ustúpili s mesta, pretvarujú sa, akoby sa báli, a utkali cestou k púšti.

16. A tamtí krikom navzájom sa posmeľujúc, hnali sa za nimi. A keď sa vzdialili od mesta,²⁾

17. a v meste Hai a Betele nezostal ani jeden, kto by nebol prenasledoval Izraela, (ako sa boli vyrútili, otvorene zanechajúc mestá)

18. riekol Pán Jozuovi: Zdvihni štít,³⁾ ktorý máš v ruke, proti mestu Hai, lebo ti ho dám.

19. A keď zdvihol štít proti mestu, úkladné vojská, ktoré holy ukryté, hneď vyskočily a, idúc k mestu, zaujaly a zapálily ho.

20. A keď mužovia mesta, ktorí prenasledovali Jozua, obzreli sa nazpät, a videli dým z mesta až k nebu vystupovať, nemohli už ani sem ani tam zutekať, zvlášte keď tí, ktorí sa pretvarovali, akoby utkali a hnali sa k púšti, proti prenasledovníkom veľmi smelo sa zastali.

21. Keď Jozue a všetci Izrael videli, že mesto je zaujaté, a že dým vystupuje z mesta, obrátil sa a bil mužov Haia.

22. Zároveň i tí, ktorí boli zaujali a zapálili mesto, vyšli z mesta naproti svojim a začali biť nepriateľa, ktorý očnul sa v prostriedku. Tedy nepriateľa s oboch strán boli porážaní na-

toľko, že nezostal živý z tak početného množstva ani jeden,

23. ale kráľa mesta Haia zajali živého a priviedli ho ku Jozuovi.

24. Keď teda usmrtení boli všetci, ktorí Izraela k púšti utekajúceho prenasledovali, a keď na tom samom mieste pod mečom popadali: vrátili sa synovia izraelskí a udreli na mesto.⁴⁾

25. A bolo tých, ktorí v ten deň padli, mužov i žien, dvanásťtisíc ľudí, všetci z mesta Hai.

26. Ale Jozue nespustil svojej ruky, ktorú bol do hora vystrel, držiac štít, Jokiaľ neboli usmrtení všetci obyvatelia Haia.⁵⁾

27. Dobyťok však a korisť, čo v meste dopadli, rozdelili medzi sebou synovia izraelskí, ako Pán bol prikázal Jozuovi.

28. Jozue vypálil mesto, a obrátil ho na srúcanisko večité;

29. a jeho kráľa obesil na šihenicu až do večera, do západu slnca.⁶⁾ Potom rozkázal Jozue a složili jeho telo s kríža⁴⁾ a pohodili pred bránu mesta, a nasaňšali naň veľkú hľbu kamenia, ktorá trvá až do dnešného dňa.

30. Vtedy vystavil Jozue oltár Pánu. Bohu izraelskému, na hore Hebel,

31. ako bol prikázal Mojžiš, služobník Pánov, synom Izraelským a jako napísané je v Mojžišovej knihe zákona; oltár z kameňov nekresaných, ktorých nedotklo sa železo, a obetoval na ňom zápalné obety Pánovi, obetovali i obety pokojné (II. Mojž. 20, 25.; V. Mojž. 27, 5.)

32. A na kamene napísal výpis zákona Mojžišovho,⁵⁾ ktorý bol on napísal pred synmi izraelskými.

¹⁾ A pobili ostatok obyvateľov, i ženy.

²⁾ Za starodávna všeobecná obyčaj vo vojne: veľiteľ nedal spustiť znamenie bitky (zástavu), kým bitka nemala byť zakončená. Hebr.: dokiaľ na všetkých obyvateľoch mesta Hai nebola dokonaná klatba.

³⁾ Nechal ho visieť.

⁴⁾ Hebr.: So stromu, so stĺpu.

⁵⁾ Dľa jedných celý zákon, dľa iných len jednotlivé jeho časti. Menovite všetky skutočné predpisy.

¹⁾ Hebr.: Na ustanovenom mieste pred rovinou.

²⁾ Hebr.: I zvolaný bol všetek ľud v meste, aby ich prenasledovali.

³⁾ Na znamenie príhodnosti času v úklade stojať, aby vskočili do mesta.

33. A všetok ľud a starší, i vodcovia a sudcovia stáli s oboch strán archy pred kňazmi, ktorí nosili archu úmluvy. Pánovej, tak cudzinci, jako domáci; polovica ich vedľa hory Garizim a polovica vedľa hory Hébal, ako bol prikázal Mojžiš, služobník Pánov. A najprv zaiste dal požehnanie ľudu izraelskému. (IV. Mojž. 11, 29.)

34. A potom čítal¹⁾ všetky slová požehnaní a zlorečenia,²⁾ a všetko, čo písané bolo v knihe zákona.

35. Nič z toho, čo rozkázal Mojžiš, nepominul mlčkom, ale všetko opätovoľ pred všetkým shromaždením izraelským, pred ženami, deťmi a príchodzmi, ktorí sa medzi nimi zdržovali.³⁾

HLAVA 9.

Prijatie Gabaonitov do služby izraelskej.

1. Keď to počuli všetci kráľovia za Jordánom, ktorí sídlili po horách a v nížinách, na primoriach i na brehu Veľkého mora, aj tí, ktorí bývali vedľa Libanu,⁴⁾ hetejský a amorrejský, kanaanejský, ferezejský a hevejský a jebujský,

2. shromaždili sa, aby bojovali proti Jozuovi a Izraelovi jednou myslou, i jednou vôľou.

3. Ale keď obyvatelia Gabaonu uslyšali všetko, čo učinil Jozue Jerichu a Haiu,

4. vymysleli si leš: nabrali si stravy, naložili na oslov staré vrecia,⁵⁾ i temlové⁶⁾ na víno, zodraté a poplátané,

5. aj obuv veľmi starú, ktorá na dôkaz staroby záplatami bola sošívaná a obliekli sa do starých šiat; i chleby,

¹⁾ Dal čítať skrze kňazov.

²⁾ Celý zákon nazýva sa požehnaním a zlorečením, lebo jeho zachovávanie prináša požehnanie a jeho prestupovanie zlorečenie.

³⁾ A prijali zákony Izraelitov.

⁴⁾ Hebr.: A na všetkom brehu Veľkého mora naproti Libanu.

⁵⁾ V nich mali stravu.

⁶⁾ Kožené nádoby, jakých v tých krajinách upotrebovali na nosenie v nich vína alebo vôbec vecí tekutých.

ktoré si vzali na cestu. boly tvrdé a na kúsky zmrvené.¹⁾

6. Tak šli k Jozuovi, ktorý vtedy zdržoval sa v stánkoch v Gialgala a riekli jemu a spolu i všetkému Izraelu: Z ďalekej zeme prichodíme, a žiadame si pokoj uzavrieť s vami. A odvetili im mužovia izraelskí a riekli:

7. Azda bývate v zemi, ktorá ako podiel²⁾ prináleží nám, a my nemôžeme smluvy učiť s vami.

8. Ale oni riekli Jozuovi: Tvoji sluhovia sme. Ktorým riekol Jozue: Kto ste vy? a odkiaľ ste prišli?

9. Odpovedali: Zo zeme veľmi ďalekej prišli tvoji sluhovia v mene Pána Boha tvojho. Lebo počuli sme povest o jeho moci, čo všetko učinil v Egypte.

10. a dvom kráľom Amorrejských, ktorí boli za Jordánom, Sehonovi, kráľovi hesebonskému, a Ogovi, kráľovi bázanskému, ktorý býval v Astarote. (4. Mojž. 21, 24.)

11. I riekli nám starší a všetci obyvatelia našej zeme: Vezmite sebou stravy na cestu veľmi ďalekú, a idte im naproti a rieknite im: Sluhovia vaši sme, učinite smluvu s nami.

12. Hľa, keď sme sa pohli z našich domov, aby sme prišli k vám, vzali sme si chleby teplé; teraz sú už suché a ako príliš staré, domrvené.

13. Temlovy na víno boly nové, keď sme ich naplnili, teraz sú potrhané a popukané; šatstvo, do ktorého sme odetí, a obuv, ktorú máme na nohách, pre prílišnú ďalekosť cesty je obšúchané a takmer donosené.

14. Prijali tedy z ich pokrmov,³⁾ a úst Pánových sa nepýtali.⁴⁾

15. I uzavrel Jozue s nimi pokoj, a

¹⁾ Dľa iných splasnené.

²⁾ Dľa určenia Božieho.

³⁾ Na znak priateľstva a náchylnosti ku Gabaonským.

⁴⁾ Boh vo všetkých dôležitých záležitostiach prislúbil zjaviť svoju vôľu a spýtaný iste nebol by odvrhol tých, ktorí prosili o pokoj.

činiac smluvu sfúbil, že nebudú pobiti: kniežatá množstva prisahali im.

(II. Kráf. 21, 2.)

16. Ale po troch dňoch, po smluve s nimi učinenej, počuli, že tí v súedstve bývajú a že majú byť medzi nimi.

17. Tu sobrali sa synovia izraelskí a tretieho dňa) pritiahli do ich miest, ktorých mená sú: Gabaon, a Kafira, a Jerot, a Kariatiarim.

18. A nepobili ich, preto, že prisahali im kniežatá množstva v mene Pána, Boha izraelského. A reptal všetok popolitý ľud proti kniežatám,

19. ktorí odporovali im: Prisahali sme im v mene Pána, Boha izraelského, preto nemožno nám dotknúť sa ich.

20. Ale toto im učiníme: Zanecháme ich síce pri živote, aby hnev Pána nezбудil sa proti nám, keby sme im práhy nedodržali.

21. ale tak nech žijú, aby ku potrebe všetkého ľudu drevo rúbali a vodu nosili. Keď tí toto mluvíli,

22. Jozue zavola Gabaonitov, a riekol im: Prečo ste nás mienili zaviesť klamom, že ste riekli: Veľmi ďaleko od nás bývame, kdežto ste medzi nami?

23. Preto pod kliatbou¹⁾ budete a neprestajne váš rod drevo rúbať a vodu nosiť bude do domu Boha môjho!

24. Oni odpovedali: Zvestované bolo nám, tvojim sluhom, že sfúbil Pán, Boh voj, Mojžišovi, svojmu služobníkovi, že vám dá všetku túto zem, a vyplieni všetkých jej obyvateľov. Preto báli sme sa veľmi, a postarali sa o svoje životy; strachom pred vami dohnaní, tak sme si poradili.²⁾

¹⁾ V službu podrobení.

²⁾ Verili v zázraky a sľuby Božie a báli sa, le sice strachom detí, ako Rahab, ale jednako strachom sluhov, ktorý dostačí otvoriť im cestu spasenia a vedie ich, odvrátiac ich od otcovskej nevery, pomaly k nádeji. Celá tá odveta je tak udaná, že budí smilovanie. Nazývajú sa sluhami Boha pravého, menujú ho Bohom Jozuevým, odrolávajú sa pa Mojžiša a nič nehovorí o svojom priestupku; ako keby si boli i jeho pamiatku oslávili.

25. Ale teraz sme v tvojich rukách: čo sa tebe vidí dobrého a pravého, učin s nami.

26. I učinil im Jozue tak, ako riekol, a vyslobodil ich z rúk synov izraelských, aby neboli usmrtení.

27. I ustanovil ich toho dňa k službe všetkého ľudu a oltára Pánovho, aby rúbali drevo a nosili vodu, až po terajší čas na mieste, ktoré by si Pán vyvolil.

HLAVA 10.

Zázračné premoženie Amorrejských.

1. Keď toto počul Adonisedech, kráľ jeruzalemský, že totiž Jozue zaujal Hai, a sboril ho (lebo, jako učinil Jerichu a jeho kráľovi, tak urobil mestu Hai a jeho kráľovi) a že prešli Gabaoniti k Izraelu, a učinili s nimi smluvu,

2. bál sa veľmi. Lebo Gabaon bolo mesto veľké, a jedno z miest kráľovských, väčšie, než mesto Hai, a všetci jeho bojovníci preveľmi udatní.

3. Preto poslal Adonisedech, kráľ Jeruzalemský, k Ohamovi, kráľovi hebronskému, a k Faramovi, kráľovi jerimotskému, tiež Jafiovi, kráľovi Lachiskému, a k Dabirovi, kráľovi eglonskému a odkázal im:

4. Sijďte sa ku mne a privedte pomoc, aby sme vydobili Gabaon, preto, že prešli ku Jozuovi a k synom izraelským.

5. I shromaždilo sa, a tiahlo päť kráľov amorrejských, kráľ jeruzalemský, kráľ hebronský, kráľ jerimotský, kráľ lachiský, kráľ eglonský, spolu so svojimi vojskami a rozložili sa okolo Gabaonu a vydobývali ho.

6. Tedy obyvatelia obliehaného mesta Gabaonu poslali k Jozuovi, ktorý vtedy zdržoval sa v ležení pri Galgale, a riekli mu: Neodnímaj svojich rúk od svojich sluhov, ale prispej ku pomoci: príď skoro, a vysvohod nás, i prived obranu, lebo spojili sa proti nám všetci kráľovia Amorrejských, ktorí bývajú na horách.

7. I tiahol Jozue z Galgaly hore a všetko vojsko bojovníkov s ním, mužovia najudatnejší.

8. A Pán riekol Jozuovi: Neboj sa ich, lebo dal som ich do tvojich rúk, a nikto z nich nebude mocí obstáť pred tebou.

9. Tu napadol ich Jozue nenadále, lebo celou nocou tiahol z Galgaly.

10. A priviedol ich Pán pred tvárou Izraela do zrátku, i ubil ich veľikou porážkou v Gabaone a prenasledoval ich cestou, ktorá vedie ku Bethoronu a bil ich až po Azeku a Makedu.

11. A keď utekali pred synmi izraelskými, a boli tam, kde sa sostupuje z Bethoronu, Pán poslal na nich veľké kamene¹⁾ s neba až po Azeku; a pomrlo ich o mnoho viac od krupobitia kamenného, než ich pobili synovia izraelskí mečom.

12. Vtedy hovoril Jozue²⁾ k Pánovi, v ten deň, v ktorý vydal Amorrhejov (na smrť) pred obličajom synov izraelských i riekol pred nimi: „Síce proti Gabaonu sa nehýhaj, ani mesiac proti údoliu Ajalon!“³⁾

13. I stály slnce a mesiac,⁴⁾ dokiaľ nevypomstil sa národ nad svojimi nepriateľmi. Či je to nie napísané v „Knihe spravodlivých?“⁵⁾ Tedy stálo slnce prostried neba a neponáhľalo sa k západu za jeden deň.⁶⁾ (Izal. 28, 21.: 28, 8.)

¹⁾ Na prímluvu Jozuovu (Sirach 46, 6.) Hebrejský text a Septuaginta majú „kamene“, tedy krupobitie. Že krupobitie zabíja utekajúcich, to ukazuje Izraelitom, že nie svojej sile, ale pomocou Božej majú pripisovať toto skvelé víťazstvo a že nie Izrael, ale Boh vydal nepriateľov zaľutnutiu. ²⁾ Prímlúvajúce sa.

³⁾ Jozue vyslovuje sa podľa tehdaššieho mienenia, jakoby slnce a mesiac zem obchádzali a zem stála a jako poslal i my obecné hovoríme, že slnce vychádza a zapadá. Jozue prednáša prosbu, jako tomu on rozumel, aby totižto svetlo denne tak dlho trvalo, kým by utekajúci nepriateľov neporazil. Boh ho vyslyšal, ako jeho prosbu sám rozumel, čiže jako dňa svojej múdrosti a moci za dobré uznal.

⁴⁾ Svetlom svojím neopúšťali synov Izraela. ⁵⁾ Bola to pravdepodobne kniha, v ktorej opísavali sa hrdinské skutky slávnych mužov (il. Kr. 1, 18.) Jozue keďže písal ku koncu svojho života z tej knihy uvádzal tie slová.

⁶⁾ Sirach 46, 5. Mehr.: Ako býva za plného dňa.

14. Nebolo dňa takého dlhého ani predtým, ani zatým, ako keď vyslyšal Pán hlas človeka a bojoval za Izraela.

15. I navrátil sa Jozue so všetkým Izraelom do tábora v Galgale;

16. lebo utieklo tých päť kráľov a skryli sa v jaskyni mesta Makedy.

17. Keď bolo oznámené Jozuovi, že našlo sa päť kráľov, ktorí sa skryli v jaskyni mesta Makedy,

18. prikázal svojim spolubojovníkom a riekol: Privaľte veľiké kamene ku vchodu do tej jaskyne a osadte ju mužmi beulivými, aby zatvorených strážili.

19. Vy však nezastavujte sa, ale prenasledujte nepriateľa, a bite všetkých posledných z utekajúcich, a nedajte im vojsť do hradieb¹⁾ svojich mest, lebo ich Pán dal do vašich rúk.

20. Keď teda protivníci zbití boli veľikou porážkou a temer do vzniku shladení a zničení, a keď tí, ktorí mohli pred Izraelom utiecť, vošli do miest opevnených:

21. vrátilo sa všetko vojsko ku Jozuovi do Makedy, kde vtedy bolo ležanie, vo zdraví (a v úplnom počte): a nikto neopovázil sa ani pohnúť proti synom izraelským.

22. I prikázal Jozue a riekol: Odhradte vchod jaskyne, a priveďte ku mne päť kráľov, ktorí sú v nej skrytí.

23. A sluhovia učinili, jako im bolo rozkázané, a vyviedli k nemu päť kráľov z jaskyne: kráľa jeruzalemského, kráľa hebronského, kráľa jerimotského, kráľa lachiského a kráľa eglonkeho.

24. A keď boli k nemu vyvedení, zvolal všetkých synov izraelských a riekol náčelníkom vojska, ktorí s ním boli: Idte, a šľapte nohama na hrdlá tých kráľov! Ktorí pristúpili a nohami šľapali na hrdlá podrobených.

25. Opäť im riekol: Nebojte sa, ani sa nestrachujte, vzmúžte sa a ľudte silní: leho tak učiní Pán všetkým vašim nepriateľom, proti ktorým bojujete.

¹⁾ Keď im zastúpili cestu.

26. Potom bil ich Jozue a zabil ich, a povešal ich na päť šibeníc: i viseli až do večera.¹⁾

27. A keď slnce zapadlo, rozkázal svojim spulubojovníkom, aby ich složili so šibeníc. Tí ich složili a pohádzali do askyne, v ktorej sa boli skrývali, a privälili k jej vchodu veľké kamene, ktoré sú tam až dosiaľ. (V. Mojš. 21, 23.)

28. Toho samého dňa dobyl Jozue ešte mesto Makedu, zhubil ho ostrím meča, i zabil jeho kráľa a všetkých obyvateľov; nenechal v ňom ani najmenšieho pozostatku. A učinil kráľovi Makedy, jako bol učinil kráľovi Jericha.

29. Potom tiahol so všetkým Izraelom z Makedy k Lebne, a bojoval proti nej;

30. Ktorú dal Pán i s jej kráľom do rúk Izraela, i zhubili ostrím meča mesto a všetkých jeho obyvateľov: nenechali v ňom nijakého pozostatku. A učinili kráľovi Lebny, jako učinili kráľovi Jericha.

31. Z Lebny tiahol so všetkým Izraelom do Lachisu, rozostavil okolo neho vojsko a dobýval ho.

32. A Pán dal Lachis do rúk Izraelových, i vydobyl ho druhého dňa, a ostrím meča zbil všetky živé duše, ktoré v ňom byly, jako bol učinil Lebne.

33. Toho času pritiahol Horam, kráľ Egiptu, aby pomáhal Lachisu; Jozue však porazil ho na hlavu so všetkým jeho ľudom.

34. Z Lachisu tiahol do Eglonu, obsadil,

35. a vydobyl ho toho dňa, a vyhubil ostrím meča všetky živé duše, ktoré v ňom byly, úplne tak, ako bol učinil s Lachisom.

36. Vstúpil potom so všetkým Izraelom z Eglonu hore do Hebronu, a bojoval proti nemu:

37. Zaujal ho, a vyhladil ostrím meča, i jeho kráľa i všetky mestecká toho

okolía, i všetky živé duše, ktoré v ňom bývaly; nenechal v ňom nijakého pozostatku; jako bol učinil v Eglone, tak učinil i v Hebrone, všetko, čo v ňom našiel, znivočil mečom.

38. Odtiaľ tiahol späť k Dabiru,

39. zaujal ho a rozbil; a jeho kráľa, a všetky okolité mestecká zbil mečom; nenechal v ňom nijakého pozostatku. Ako bol učinil Hebronu a Lebne a ich kráľom, tak učinil Dabiru a jeho kráľovi.

40. A tak vykynožil Jozue všetku zem po horách, i južnú stranu, i roviny a Asedót, s ich kráľmi; nenechal v nich nijakých pozostatkov, ale usmrtil všetko, čo mohlo dýchať, ako mu bol prikázal Pán, Boh izraelský.

41. Od Kadesbarne až po Gazu i všetku zem Gósen až po Gabaon,

42. i všetkých kráľov a ich krajiny jedným útokom¹⁾ podmanil a vyplienil; lebo Pán, Boh izraelský, bojoval za neho.

43. Potom sa vrátil so všetkým Izraelom do ležania v Galgale.

HLAVA 11.

Pád ostatných kráľov a výfazstvo nad Kanaanejskými.

1. Keď to počul Jabin, kráľ azorský, poslal k Jobabovi, kráľovi madonskému, i ku kráľovi semeronskému, i ku kráľovi achazfskému;

2. i ku kráľovi na severe, ktorí bývali na horách i na rovinách južne od Kenerotu,²⁾ jako v nížinách a v krajinách Doru u mora;

3. tiež ku kanaanejskému na východe i na západe, a amorrejskému, i hetejskému a ferezejskému, a jebuzejskému na horách; i ku hevejskému, ktorý býval na úpätí Hermona v zemi Masía.

4. I vytiahli všetci so svojimi vojskami, ľud veľmi početný, jako plesok na brehu morskem; i kone a vozy v nesmiernom množstve.

¹⁾ Trest vykonaný na kráľoch bol ťažší, lebo sú vo väčšej miere zodpovední za všetky nesfajchosť svojich poddaných.

¹⁾ Jedným ťažením.

²⁾ Pri jazere genezaretskom.

5. A sišli sa spolu všetci tí kráľovia pri vodách Meromských, aby bojovali proti Izraelovi.

6. Tu riekol Pán Jozuovi: Neboj sa ich; lebo ja zajtra, o tejto hodine, vydám ich všetkých na smrť pred obličajom Izraelovým, ich koňom podrežeš žily,¹⁾ a vozy spáliš ohňom.

7. Tedy vytiahol Jozue a s ním všetko vojsko proti nim k vodám Meromským nenadále, a udreli na nich,

8. a dal ich Pán do rúk Izraelových. Porazili ich a hnali až po Veľký Sidon, a k maserefotským vodám, a k rovine Masfe, ktorá leží odtiaľ na východ. Pohli ich všetkých, tak že neostal z nich nikto.

9. A učinil, ako mu prikázal Pán: ich koňom podrezal žily a vozy spálil ohňom.

10. Potom obrátil sa hneď²⁾ a dohynil Azoru a jeho kráľa zabil mečom. Azor totiž od pradávna mal prednosť medzi všetkými týmito kráľovstvami.

11. A pobil všetky živé duše, ktoré tam meškaly; nenechal v ňom nijakého pozostatku, ale až do vzniku zpusťol všetko, i samé mesto zničil požiarom.

12. A zôkol-vôkol všetkých miest a ich kráľov sa zmocnil, pobil ich a znivočil, ako mu prikázal Mojžiš, služobník Pánov. (V. Mojž.. 7, 12.)

13. Okrem miest, ktoré nachodily sa po vŕškoch a návršiach,³⁾ ostatné všetky Izrael spálil; len jediné Azor, to najopevnenejšie, zničil plameň.

14. A všetku korisť z tých miest i dobytok rozdelili synovia izraelskí medzi sebou, ľud však pobili všetkých.

15. Ako Pán prikázal Mojžišovi, svojmu služobníkovi, tak prikázal Mojžiš Jozuovi, a tento všetko splnil; nepominul ani jedného slova zo všetkých prikazov, ktoré Pán dal Mojžišovi.

(II. Mojž. 34, 11.; V. Mojž. 7, 1, 2.)

16. A tak zaujal Jozue všetku tú zem, hory i južnú stranu, i zem Gosen, i nížinu, a západnú stranu, i hory izraelské a ich roviny,

17. i časť hory, ktorá sa tialme od Seiru, až po Baalgad v nížine Libanskej pod horou Hermon; všetkých ich kráľov podmanil, pobil a povraždil.

18. Za dlhý čas⁴⁾ bojoval Jozue proti tým kráľom.

19. Nebolo mesta, ktoré by sa bolo (dobrovoľne) poddalo synom izraelským, okrem hevejských, ktorí bývali v Gabaone, lebo všetky vojom vyhodovali.

20. Lebo od Pána to bolo tak usúdené, aby zatvrdly ich srdcia,⁵⁾ a aby bojovali proti izraelovi, a padli, a nezaslúžili nijakej milosti, i zahynuli, ako Pán prikázal Mojžišovi.

21. Toho času pritiahol Jozue a vyplienil Enakovcov⁶⁾ s hôr, z Hebronu, a z Dabiru, a z Anabu, a so všetkých vrchov judských a izraelských, a ich mestá zpustošil.

22. Nenechal nikoho z pokolenia Enakovcov v zemi synov izraelských, okrem miest Gaza, a Gét, i Azot; len v týchto zostali.

23. Tak teda zaujal Jozue všetku tú zem, ako hovoril Pán k Mojžišovi, a dal ju synom izraelským, aby vládli ňou podľa ich dielov a pokolení; i odpočivala zem od bojov. (Níže 14, 15.)

HLAVA 12.

Vypočítanie premožených kráľov.

1. Tito sú kráľovia, ktorých pobili synovia izraelskí, a opanovali ich zem

lebo slúžili na veľmi dobrú obranu proti nápadom Kanaanejských.

¹⁾ Skoro 7 rokov.

²⁾ Boh zatvrdil srdce v tom smysle, že vo svojej trpezlivosti a shovievavosti s trestaním odkladá a hriech vzťahat sa dopusti, aby niekedy, keď sa miera doplní, zavládla jeho spravodlivosť. Ale ani Farao nebol hneď potrestaný, ako shovievavosťou Božou pohrdol, lež sám rútil sa do záhuby, keď opovážlivo úfal, že i on tak prejde Červeným morom ako vyvolený národ.

³⁾ Srov. Num. 16, 32. To sú tí od vyzvedačov ako bezbožní a ukrutní obrí opísaní nepriatelja.

¹⁾ Na zadných nohách, aby neboly súčasne do boja.

²⁾ Správnejšie: Toho času.

³⁾ Tieto mestá, vyjmúc Azor, preto nezhubili.

za Jordánom k východu slnca, od potoka Arnon až k hore Hermon, a všetek východný kraj, ktorý leží proti púšti:¹⁾

2. Sehon, kráľ amorrejský, ktorý bydlí v Hesebone, panoval od Aroeru, ktorý leží pri brehu potoka Arnon, od prostriedku jeho údolia i nad polovicou Galaadu, až po potok Jabok, ktorý je hranicou synov Ammonových.

3. A od pústi až po more Kenerot k východu, a až po more Pústi, ktoré je more Slané, k východnej strane po ceste, ktorá vedie ku Betsimotu; a od južnej strany až po krajinu, ktorá leží pod Asedotom, Fazgy.

4. Hranicu Oga, kráľa házanského, z pozostalých po Rafaimovi; ktorý býval v Astarote a v Edraji, a panoval na hore Hermon, a v Sáleche, a v celom Bazane až po hranice

5. Gessuranov a Machatanov a polovice Galaada, až po medze Sehona, kráľa hesebonského.

6. Mojžiš, služobník Pánov, a synovia izraelskí pobili ich, a Mojžiš dal ich zem k vladárstvu pokoleniu Rubenovmu, a Gádovmu, a polovici pokolenia Manassesovho.

7. Tito boli kráľovia zeme, ktorých pobili Jozue a synovia Izraelskí za Jordánom ku západnej strane, od Baalgradu na rovine libanskej, až k hore, ktorej bok ťahne sa do Seira: i dal ju Jozue k vladárstvu pokoleniam izraelským, každému jeho diel,

8. tak na horách, ako na rovinách²⁾ a v nížinách v Asedote, a na púšti; a na juhu bol Hetej a Amorrej, Kanaanej a Ferezej, Hevej a Jebuzej.

9. Kráľ Jericha, jeden; kráľ Haia, ktoré bolo na strane Betela, jeden;

10. kráľ Jeruzalema, jeden; kráľ Hebrona, jeden;

11. kráľ Jerimota, jeden; kráľ Lachisa, jeden;

12. kráľ Eglona, jeden; kráľ Gázera, jeden;

13. kráľ Dabira, jeden; kráľ Gaďera, jeden;

14. kráľ Hermy, jeden; kráľ Heredu, jeden;

15. kráľ Lebny, jeden; kráľ Odulla-ma, jeden;

16. kráľ Makedy, jeden; kráľ Betela, jeden;

17. kráľ Tafuy, jeden; kráľ Ofer, jeden;

18. kráľ Afeka, jeden; kráľ Saron, jeden;

19. kráľ Madona, jeden; kráľ Azora, jeden;

20. kráľ Semerona, jeden; kráľ Achizaf, jeden;

21. kráľ Tenacha, jeden; kráľ Maggeda, jeden;

22. kráľ Kadesa, jeden; kráľ Jachana karmelského, jeden;

23. kráľ Doru, v údolí dorskom, jeden; kráľ národov galgalských, jeden;

24. kráľ Tersy, jeden; všetkých kráľov jedenatridsať.

HLAVA 13.

Rozkaz o rozdelení zeme; diel za Jordánom.

1. Jozue bol starý a vo vysokom veku, i riekol mu Pán: Ty si už zostarel, a máš mnoho rokov, a zeme veľmi mnoho zostáva, ktorá nie je ešte losom rozdelená:¹⁾

2. všetka totiž Galilea, kraje Filištinov, a všetka zem Gessuranov.

3. Od Kalnej rieky, ktorá sľahuje Egypt, až po hranice Akkarona proti severu, zem kanaanejská,²⁾ ktorá je rozdelená medzi päť kráľov filistinských: gazského a azotského, askalonského, getského, a akkaronského.

¹⁾ Hebr.: Zeme zostalo veľmi mnoho na opánovanie. Jozue má všetku zem rozdeliť, hoci ešte nie je všetka v jej rozsiahlosti vydobytá, a ktorú ešte zaujať treba.

²⁾ Tá časť Kanaanu, ktorá leží na severe.

¹⁾ Hebr.: I všetky roviny k východu.

²⁾ V údolích.

4. Na juhu sú ešte Heveji, všetka zem kanaanejská,¹⁾ a Maara Sidončanov až po Afek a hranice Amorreja,

5. a ich končiny.²⁾ Potom okolie liban-ské proti východu od Baalgadu pod horou Hermon až kde sa vchádza do Ematu;

6. všetci, ktorí bývajú na horách od Libanu až k Vodám maserefotským, všetci sidončania. Ja som ten, ktorý ich vyhladím³⁾ pred tvárou synov izraelských. Nech tedy príjde k dielu dedictva Izrael, ako som ti prikázal.

7. A teraz rozdeľ tú zem za dedictvo desiatemu pokoleniu a polovici pokolenia Manassesovho,

8. s ktorou⁴⁾ Ruben a Gad opanovali zem, ktorú im dal Mojžiš, služobník Pánov, za riekou Jordánom ku východnej strane. (IV. Mojž. 32, 33.)

9. Od Aroeru, ktorý leží na brehu potoka Arnona, v prostred doliny, i všetky roviny medabské až k Dibonu.

10. I všetky mestá Sehona, kráľa amorrejského, ktorý kráľoval v Hezebone až po hranice synov Ammonových.

11. I Galaad, a územie Gessuranov a Machafanov a celé pohorie hermonské i všetok Bázan, až po Salechu,

12. všetko kráľovstvo kráľa Oga v Bázane, ktorý kraľoval v Astarote a v Edraji; on bol z pozostalých po Rafaimovi; i pobil ich Mojžiš a vyhubil.

13. A nechceli synovia izraelskí vyhubiť Gessuranov a Machafanov, i bydlia medzi Izraelitmi až do dnešného dňa.

14. Len pokoleniu Levi nedal dedictva; ale dary a obety Pána, Boha izraelského, tie sú jeho dedictvo,⁵⁾ ako mu povedal. (IV. Mojž. 18, 20.)

¹⁾ Na juhu, obýdlená filistinskými.

²⁾ Hebr.: A zem giblecká.

³⁾ Hebr.: Vyženiem.

⁴⁾ A s druhou polovicou pokolenia Manassesovho, ktorá zostala na druhej strane Jordána.

⁵⁾ Boh sám chce udržiavať levitov a kňazov. Nikto nesmie žiadať, aby si sluhovia svätynne prácou, ktorá sa so službou chrámovou nesrovnáva, zarábali požíveň. Keď Boh hovorí, že služba vo

15. Dal teda Mojžiš pokoleniu synov Rubenových po ich rodoch dedictvo.

16. A boli ich hranice od Aroeru, ten leží na brehu potoka Arnona, a prostred doliny toho potoka, všetka rovina, ktorá vedie ku Medabe,

17. a Hesebon, i všetky ich mestečky, ktoré boli v rovinách, tiež Dibon a Bammotbaal, a mesto Baalmaon,

18. a Jass, i Kedimot, a Mefaat,

19. a Kariataim, i Sabama, a Saratazar na vrchu nad dolinou.

20. Betflogor a Assedot, Fazgu a Betiesimot,

21. všetky mestá na rovine, i celé kráľovstvo Sehona, kráľa amorrejského. čo kraľoval v Hezebone, ktorého zabil Mojžiš i s kniežatmi madianskými: s Heveom, a Rekemom, i Surom a Hurom, a Rebom, vojvodami Sehonovými, obyvateľmi tej zeme. (IV. Mojž. 31, 8.)

22. I Balaama, syna Beorovho, veľca, zabili synovia izraelskí mečom i s ostatnými pobitými.

23. I bola hranicou synov Rubenových rieka Jordán. Toto je dedictvo Rubenovcov po ich rodoch, mestá a dediny.

24. A Mojžiš dal pokoleniu Gadovmu a jeho synom po ich rodoch dedictvo, ktorého podelenie je toto:

25. Územie Jazer, a všetky mestá Galaadu, a polovica zeme synov Ammonových až po Aroer, ktorý je naproti Rabbe.

26. A od Hezebona až po Ramot Masfe a Betonim a od Manaim až po hranice Dabiru;

27. v doline Betharan, a Betnemra, i Sokot a Safon, ostatok kráľovstva Sehona, kráľa hezebonského; i tohoto hranicou je Jordan, až po kraj mora Keneret¹⁾ za Jordanom na strane východnej.

svätyni je podiel levitov, a zasa: že on sám je ich dedictvo (Zalm 15, 5.), tým dáva na javo, ako vysoko stavia on kňazstvo.

¹⁾ Jazera genezaretského.

28. To je dedictvo synov Gadových po ich rodoch, mestá a k nim patriace dedinky.

29. Dal i polovici pokolenia Manasse-
sovho, a jeho synom po ich rodoch dedictvo,

30. ktorého začiatok je tento: od Manaim zahrňuje celý Bázan, a všetky kráľovstvá Oga, kráľa bázanského, i všetky obce Jairove, ktoré sú v Bázane šesťdesiat miest,

31. a polovicu Galaada, i Astarot a Edrai, mestá kráľovstva Ogovho v Bá-zane, dal synom Machira, syna Manas-
sesovho; polovici synov Machirových po ich rodoch.

32. Tieto sú dedictvá, ktoré rozdelil Mojžiš na rovinách moabských za Jordánom naproti Jerichu na strane východnej.

33. Ale pokoleniu Levi nedal dedictva, lebo sám Pán, Boh izraelský, je dedictvom jeho, jako mu povedal.

HLAVA 14.

Podiel Kálebov.

1. Toto je, čo dedične obdržali synovia izraelskí v zemi Kanaan, čo im dali Eleazar, kňaz a Jozue, syn Nunov, a kniežatá rodín po pokoleniach izraelských;

2. Keď losom podelili všetko, ako prikázal Pán skrze Mojžiša, devateru pokolení polovici pokolenia Manasse-
sovmu. (IV. Mojž. 34, 13.)

3. Lebo poltrefa pokoleniu dal Mojžiš za Jordánom dedictvo, okrem Levitov, ktorí nijakej zeme nedostali medzi svojimi bratmi;

4. ale na ich miesto stúpili synovia¹⁾ Jozefovi, rozdelení na dvojko pokolení, Manassesovo a Efraimovo; a Leviti neobdržali iného podielu v zemi, ako mestá na bývanie, a ich okolie na chovanie dobytku a svojich stád.

(IV. Mojž. 35, 2. 3.)

5. Ako prikázal Pán Mojžišovi, tak učinili synovia izraelskí, a rozdelili zem.

6. Tu pristúpili synovia Judovi k Jozuovi v Galgale, a Káleb, syn Jefonov, Kenezejský, mu povedal: Ty vieš, čo hovoril Pán Mojžišovi, mužovi Božiemu, o mne, a o tebe v Kadesbarne.
(IV. Mojž. 14, 24.)

7. Štyridsať rokov mi bolo, keď ma poslal Mojžiš, služobník Pánov, z Kadesbarne, aby som preskúmal zem. I oznámil som mu, čo sa mi videlo pravdivým.

8. Ale moji bratia, ktorí vyšli so mnou, rozpačili¹⁾ srdce ľudu, avšak jednako nasledoval som Pána, Boha svojho.

9. I prisahal Mojžiš toho dňa a riekol: „Zem, po ktorej si chodil svojima nohama, bude za dedictvo tebe i tvojim synom až na veky, preto že si nasledoval Pána, Boha môjho.

10. A hľa, poprial mi Pán život, jako sľúbil, až do dnešného dňa. Päťštyridsať rokov je tomu, jako mluvil Pán slovo toto k Mojžišovi, keď chodil Izrael po púšti. Dnes som už osemdesiatpäť-ročný,

11. a ešte pri sile, ako som bol vtedy, keď som bol poslaný za vyzvedača; lebo sila, ktorú som mal vtedy, až po dnes vo mne trvá, tak k boju, ako k vychádzaniu a vchádzaniu.

12. Preto daj mi túto horu, ktorú mi Pán sľúbil, ako si to i ty počul, na ktorej sú Enakovia, a mestá veľké a opevnené, azda bude Pán so mnou, a vynivočím ich, ako mi sľúbil.

13. A požehnal ho Jozue a dal mu Hebron²⁾ za dedictvo. (Par. 6, 56.)

14. A od toho času dostal sa Hebron Kálebovi, synovi Jefonea Kenezejského, až po dnešný deň, lebo nasledoval Pána, Boha Izraelského.

¹⁾ Pofakali.

²⁾ Vlastne len okolie Hebrona, lebo sám Hebron pripadol Levitom. (Jozue 21, 11. 12.)

¹⁾ Vlastne len jeden syn, lebo druhý dostal podiel otcov.

15. Meno Hebronu nazývalo sa predtým Kariat Arbe.¹⁾ Adam, najväčší medzi Enakovcami,²⁾ leží tam; a zem odpočinula od bojov. (Vyššie 11, 23.)

HLAVA 15.

Podiel pokolenia Judovho.

1. Tedy los³⁾ synov Judových po ich rodoch bol tento: Od hranice Edomskej, púšť Sin proti juhu, až po najzadnejší kraj smerom k strane južnej.

(IV. Mojž. 34, 3.)

2. Hranica⁴⁾ začína sa od kraja Slaného mora, a od jeho zátoky, ktorá sa chýli k juhu,

3. a ide proti výšine Škorpionu, a prechádza do Siny; i tiahne sa ku Kadesbarne, a prichádza až do Ezronu, odtiaľ vystupuje po Addar a obchádza Karkau,

4. a odtiaľ ide do Asemony, a prichádza ku potoku egyptskému, a končí u Veľkého mora: to bude hranica južná.

5. Od východu bude začiatok (hranice) Slané more až ku koncu Jordána; a od severu od zátoky mora až po tú samú rieku Jordán;

6. a vystupuje hranica tá do Bet Hagly, a tiahne sa na sever do Bet-Araby, a hore ku skale Boena, syna Rubenovho,

7. a ťahá sa až ku hraniciam Debery od údolia Achor, smeruje na sever ku Galgale, ktorá je naproti výšine Adommim od južnej strany potoka: i prechádza cez vodu, ktorá sa menuje studnicou slnca a končí sa pri studnici Rogel.

8. I tiahne sa hore cez dolinu syna Ennomovho po južnej strane Jebuzeja, to jest Jeruzalema; a odtiaľ dvíha sa k vrchu hory,⁵⁾ ktorá je naproti Geennomu, k západu na konci údolia Rafaim na severe.

¹⁾ T. j. mesto Arbe.

²⁾ Hebr.: Hebron nazývalo sa prv mesto Arbe, ktorý (Arbe) bol človek veľký medzi Enakim.

³⁾ Losom oblahnutý podiel.

⁴⁾ Dľa hebr.: južná hranica.

⁵⁾ Pravdepodobne Mória.

9. A ide od vrchu tej hory až ku prameňu Neftoa, a prichádza až ku dedinám hory Efron, a odchyľuje sa ku Baale, to jest Kariatiarim čiže mesto lesov;

10. i potom zatáča sa od Baaly proti západu až k hore Seir, a ide bokom hory Jarim ku severu do Cheslona a zostupuje do Betsamesu, i prechádza do Tamny;

11. a vychádza proti severu stranou Akkarona, a schyľuje sa k Sechrone a ide cez horu Baala; i prichádza do Jebneela, a krajom Veľkého mora zakončieva sa na západe.

12. To sú hranice synov Juda vôkol po ich rodoch.

13. Kalebovi, synovi Jefonovmu, dal podiel medzi synami Judovými, jako mu prikázal Pán: Kariat-Arbe, otca Enkovho, to jest Hebron.

14. I vyplenil¹⁾ z neho Kaleb troch synov Enakových: Sesaja, a Ahimana a Tolmaja z rodu Enakovho.

15. A odtiaľto tiahnuť prišiel k obyvateľom Dabiru, ktorý prv nazýval sa Kariat-Sefer, (to jest Mesto písem.)

16. I riekol Kaleb: Kto porazí Kariat-Sefer a zaujme ho, tomu dám Aksu, dcéru moju, za manželku.

17. I zaujal ho Otoniel, syn Kenezov, mladší brat Kalebov;²⁾ i dal mu Aksu, svoju dcéru za manželku.

18. Táto, keď išli spolu,³⁾ nahovoril jej muž, aby pýtala od svojho otca pole. I vzdychala,⁴⁾ jako na oslovi sedela. Kaleb jej rečie: Čo ti je?

19. A ona odvetila: Daj mi požehnanie,⁵⁾ dal si mi zem južnú a suchú, pridaj zvlažovanú. I dal jej Kaleb zem zvlažovanú, hornú i dolnú.⁶⁾

¹⁾ Hebr.: Vyhnať.

²⁾ Dľa hebr.: Príbuzný brata Kaleba.

³⁾ Hebr.: Keď prišla k nemu. Azda bola zostala v Hebrone u svojho otca.

⁴⁾ Hebr.: Sosadla s osla (upokoriac sa pred otcom).

⁵⁾ Daj mi dar.

⁶⁾ Hebr.: I dal jej studnice horné i dolné. Bol to dar veľkej ceny.

20. Toto je dedictvo pokolenia synov Judových po ich rodoch.

21. A mestá, na samom konci (po-dielu) synov Judových vedľa hraníc Edoma na juh boli: Kapseel, Eder, Ja-gur,

22. Kina, Dimona, Adada.

23. Kades, Azor Jetnam,

24. Zif, Telem, Balot,

25. Nový Azor, Kariot, Hezron, to jest Azor,

26. Amam, Sama, Molada,

27. Azergadda, Hassemon, Betfelet,

28. Hazersual, Bersabee, Baziotia.

29. Baala, Jim, Esem,

30. Eltolad, Kesil, Harma,

31. Sicelech, Medemena, Sensenna

32. Lebaot, Selim, Aen a Remon: všetkých miest deväťadvadsať, a ich de-diny.¹⁾

33. A na rovinách: Estaol, Sarea, Asena,

34. Zanoë, Engannim, Tafua, Enaim,

35. Jerimot, Adullam, Socho, Azeka,

36. Saraim, Aditaim, Gadera a Gede-rotaim: miest štrnásť, a ich dediny.²⁾

37. Sanan, Hadassa, Magdalgad,

38. Delean, Masefa, Jektel,

39. Lachis, Baskat, Eglon,

40. Chebbon, Leheman, Kettis,

41. Giderot, Betdagon, Naama a Ma-keda: miest šesťnásť a ich dediny.

42. Labana, Eter, Asan,

43. Jefta, Esna, Nesib,

44. Keila, Achzib a Maresa: miest deväť, a ich dediny.

45. Akkaron, so svojimi mestečkami a dedinami;

46. od Akkarona až k moru všetko, čo sa chýli k Azotu a jeho dedinkám.

47. Azot s jeho mestečkami a dedin-kami. Gáza s jeho mestečkami a dedin-kami, až k potoku egyptskému je jeho: a more Veľké hranica.

¹⁾ Vlastne 37 ich je, ale len 29. ich azda bolo ohradených, ostatných osem bolo neohradených.

²⁾ Vlastne 15, možno, že Gadera a Gedorota im berie sa za jedno.

48. A na horách: Samir, Jeter, So-chot,

49. Danna, Kariatsenna, to jest Dabir;

50. Anab, Istemo, Anim,

51. Oosen, Olon a Gilo: miest jede-násť, a ich dediny.

52. Arab, Ruma, Esaan,

53. Janum, Bettafua, Afeka,

54. Atmata, Kariatarbe, to jest He-bron, a Sior: miest deväť a ich dediny.

55. Maon, Karmel, Zif, Jota,

56. Jezrael, Jukadam, Zanoë,

57. Akkain, Gabaa a Tamna: miest desať, a ich dediny.

58. Halhul, Bessur, Gedor,

59. Maret, Betanot a Eltekon: miest šesť, a ich dediny.

60. Kariatbaal, to jest Kariatiarim, mesto lesov, a Arebba: miest dvoje, a ich dediny.

61. Na púšti:¹⁾ Betaraba, Meddin, Sa-chacha,

62. Nehsan, Mesto solné, a Engaddi: miest šesť, a ich dediny.

63. Ale Jebuzeja, obyvateľ jeruza-lemského, nemohli synovia Judovi vy-plniť: i býva Jebuzej so synmi jud-skými v Jeruzaleme až do dnešného dňa.²⁾

HLAVA 16.

Podiel synov Jozefových vôbec, zvlášte Efraimov.

1. Potom padol los synom Jozefo-vým:³⁾ od Jordána proti Jerichu a jeho vodám k východu: púšť,⁴⁾ ktorá stúpa od Jericha do hôr k Betelu

2. a vychádza z Betelu do Luzy, i pri-chádza k hraniciam Archi, k Atarotu.

¹⁾ Na tejto púšti zdržoval sa niekedy Dávid (1. Kr. 23, 24.), tam kázal Ján Krstiteľ (Mat. 3, 11.) tam bol i Kristus pokúšaný. (Mat. 4, 1.)

²⁾ Izraeliti len dolné mesto Jeruzalema zaujali (Sud. 1. 8.). horné mesto až Dávid vydobyl (2. Kráľ. 5.)

³⁾ Ako pokolenie Judovo berie na seba ochranu Izraelitov na severe, tak pokolenie synov Jozefových na juhu, v častke neskôr Samaria nazval.

⁴⁾ V hl. 18, 12. udaná púšť Betaven.

3. a sostupuje k západu vedľa pomezia Jeŕeŕfanov až ku hraniciam Nižného Bethorona a až ku Gázeru; a končí sa jeho krajina pri Veľkom mori.

4. I vládli tým synovia Jozefovi, Manasses a Efraim.¹⁾

5. A určená bola hranica synov Efraimových po ich rodoch; a ich dedictvo na východ od Atarot-Addaru až k Vyšnému Bethoronu.

6. A vychádza hranica tá k moru. Machmetat však leží k severu, a tu začína sa hranica proti východu do Tannatsetu, a prechádza od východu do Janoe;

7. a sostupuje z Janoe do Atarotu a Naaraty; a prichádza do Jericha a vybieha k Jordánu.

8. Od Tafuy ide k moru²⁾ do Trstinovej doliny,³⁾ a vychodí k Slanému moru.⁴⁾ Toto je dedictvo pokolenia synov Efraimových po ich rodinách.

9. A boli pre synov Efraimových i mestá uprostred dedictva synov Manassesových, oddelené i s ich dedinami.

10. A synovia Efraimovi nepobili Kanaanejských, ktorí bývali v Gazeri; i bydlia Kanaanejskí uprostred Efraima až do tohto dňa, a dávajú mu poplatok.

HLAVA 17.

Podiel pokolenia Manassesovho.

1. Pripadol los pokoleniu Manassesovmu (on totiž je prvorođený Jozefov): Machirovi, prvorođenému⁵⁾ Manassesovmu, otcovi Galaada, ktorý bol mužom bojovným,⁶⁾ dostal sa za dedictvo Galaad a Bázan;⁷⁾

2. i ostatným synom⁸⁾ Manassesovým po ich rodinách; synom Abiezerovým.

¹⁾ Tento podiel bol dedictvom Jozefovým.

²⁾ Stredozemnému.

³⁾ K potoku Kána.

⁴⁾ Hebr.: A končí sa pri muri — stredozemnom.

⁵⁾ Spolu jednorodenému. (IV. Mojž. 26, 29.)

⁶⁾ Preto, že bol muž bojovný.

⁷⁾ Za Jordánom Galaad, syn Machirov obdržal to meno od svojho dedictva.

⁸⁾ Vlastne potomkom.

synom Helekovým, synom Esrielovým, synom Sechemovým, synom Heferovým, synom Semidovým; to sú synovia Manasses, syna Jozefovho, mužovia po svojich rodoch. (IV. Mojž. 26, 30.)

3. Ale Salfad, syn Hefera, syna Galaada, syna Machira, syna Manassesovho, nemal synov, len samé dcéry, ktorých mená sú: Maala, Noa, Hegla, Melcha, a Tersa. (VI. Mojž. 27, 1; 36, 11.)

4. Tie prišli pred kňaza Eleazara, pred Jozua, syna Nunovho, a pred kniežatá a riekly: Pán prikázal skrze Mojžiša, aby nám dané bolo dedictvo medzi našimi bratmi. I dal im dľa príkazu Pánovho dedictvo medzi bratmi ich otca.

5. Tak dostalo sa Manassesovi desať šnúr¹⁾ mimo zeme Galaad a Bázan za Jordánom.

6. Lebo dcéry Manassesove obdržaly dedictvo medzi jeho synami.²⁾ Zem však Galaad pripadla za podiel ostatným synom Manassesovým.

7. I bola hranica Manassesova od Assera u Machmetatu, ktorý hľadá proti Sichemu; a ide v pravo³⁾ k obyvateľom prameňa Tafua.

8. Lebo do losa Manassesovho pripadla zem Tafua, (avšak Tafua), ktorá je na hraniciach Manassesovcov, (pripadla) synom Efraimovým.⁴⁾

9. I sostupuje hranica dolinou Trstinovou, na juh potoka miest Efraimových, ktoré sú medzi mestami Manassesovými;⁵⁾ hranica Manassesova je na sever od potoka, a končí sa pri mori,

10. tak, že diel Efraimov je na juhu, a na severe Manassesov, a oboje uzaviera more a spájajú sa na severe s pokolením Aser, a na východe s pokolením Izachar.

¹⁾ To jest podielov; šnúra, povrázok, ktorým boli pole i podiele merané.

²⁾ Mužskými potomkami.

³⁾ To jest: na juh.

⁴⁾ Zem Tafua, to jest severné okolie Tafuy pripadlo Manassesovi, mesto Tafua však synom Efraimovým.

⁵⁾ Hebr.: Ďalej sostupuje hranica k potoku Kána, na juh tomu potoku, a tu sú mestá Efraimove.

11. Ale mal Manasses dedičstvo medzi Izacharovým a Aserovým: Betsan a jeho dedinky, Jeblaam s jeho dedinkami, obyvateľstvo Doru s jeho mestami, tiež obyvateľstvo Endoru s jeho dedinkami; podobne i obyvateľstvo Tenachu s jeho dedinkami, obyvateľov Magadda s jeho dedinkami a tretinu mesta Nofet.¹⁾

12. Ale synovia Manassesovi nemohli rozbiť tieto mestá, preto Kanaanej počínal (smelšie) prebývať v zemi svojej.²⁾

13. Ale sa synovia izraelskí vzmožili, podmanili si Kanaanejských, a učinili ich svojimi poplatníkmi, avšak nepobili ich.

14. Tu povedali synovia Jozefovi Jozuovi: Prečo si mi dal dedičstva len jeden los a jednu šnúru,³⁾ keď nás je tak mnoho, preto, že požehnal mi Pán.⁴⁾

15. Jozue im riekol: Keď si ľudom početným tiahaš do hôr, a navykľúš si čistiť v zemi ferezejskej a raíaimskej, keďže ti je tesno na vlastnom pohorí Efraima.

16. Odvetili mu synovia Jozefovi: Nebudeme môcť dostať sa na hory,⁵⁾ lebo Kanaanejskí, ktorí hydli na rovine, kde Betsan s jeho dedinkami, a Izrael vládne pol dolinou, užívajú železné vozy.⁶⁾

17. I riekol Jozue domu Jozefovmu, Efraimovi a Manassesovi: Ľud početný si a veľmi udatný, nebudeš mať len jedného losu,

18. ale pôjdeš na hory, a vyklúčeš si, i vyriadiš čistiť na bývanie; a budeš môcť ďalej vniknúť, keď vyhubíš Kanaanejských, ktorí, ako hovoríš, majú železné vozy a sú veľmi silní.

¹⁾ Hebr.: Tri výšiny: tri na výšine ležiace mestá Endor, Tenach a Magaddo.

²⁾ Znovu sa domáhal svojho.

³⁾ Len toľko, koľko jednému pokoleniu náleží.

⁴⁾ Mne zvláštne požehnanie sľúbil. (I. Mojš. 49. 25. 26. V. Mojš. 33. 13.)

⁵⁾ Ale ani to by nám nebolo dosť, a obyvatelov rovín nebudeme vstáť premôcť.

⁶⁾ Na ktorých vôkol železné rezivá sú pripravené.

HLAVA 18.

Prenesenie archy ámluvy do Silo. Opis zbývajúcich ešte krajov. Podiel Benjamínov.

1. I shromaždili sa všetci synovia izraelskí v Silo¹⁾ a tu postavili stánok svedectva, lebo zem bola im poddaná.

2. Zostalo však sedem pokolení synov izraelských, ktorí ešte nedostali svojho dedičstva.

3. Týmto Jozue riekol: Dokiaľ budete chradnúť v lenivosti a nepôjdete vládnuť zemou,²⁾ ktorú vám dal Pán, Boh vašich otcov?

4. Vyvolte z každého pokolenia po troch mužoch, nech ich pošlem, by šli, poobchodili zem, popísali ju³⁾ podľa počtu každého množstva;⁴⁾ a priniesli mi, čo popísali.

5. Rozdeľte (si) zem na sedem dielov; Juda nech zostane vo svojich medziach od južnej strany, a dom Jozefov od severu.

6. Zem medzi nimi rozplíte na sedem dielov; a prijdite sem ku mne, aby som pred Pánom, Bohom⁵⁾ vašim, vám tu hodil los.

7. Levíti totiž nemajú medzi vami dielu, ale kňazstvo Pánovo je ich dedičstvom. Gad však a Ruben a polovica pokolenia Manassesovho už obdržali svoje dedičstvá za Jordánom na východnej strane, ktoré im dal Mojiš, služobník Pánov.

8. A keď chystali sa mužovia na cestu, aby popísali zem, prikázal im Jozue a riekol: Prejdite zem popíšte ju a vráťte sa ku mne, aby som tu pred Pánom v Silo, hodil vám los.

¹⁾ Toto mesto bolo skoro prostred krajiny, a za polstvrťsto rokov až do času Samuela slúžilo za shromaždište. I stánok svedectva (zjavenia) tu bol až do času Dávida kráľa, kedy ho do Nobe preniesli. (I. Kráľ. 21.)

²⁾ Zem tá už bola zaujatá; ale na niektorých miestach držali sa ešte Kanaanej, ktorých odtiaľ len násilím bolo možno vypudiť.

³⁾ Jej veľkosť, rozsiahlosť a príslušnosť.

⁴⁾ Pokolenia.

⁵⁾ Keby im Boh nebol vykázal hranice, neboli by sa uspokojili na svojom podiele.

9. Tedy odišli, a prehliadnuc ju, rozdelili na sedem dielov a zapísali do závitku i vrátili sa ku Jozuovi do stánov v Silo.

10. A on hodil losy pred Pánom v Silo i rozdelil zem synom izraelským na sedem dielov.

11. A prvý vyšiel los synov Benjaminových po ich rodinách, aby vládli zemou medzi synmi Judovými a synmi Jozefovými.

12. I bola ich hranica proti severu od Jordána a šla po severnej strane Jericha, a odtiaľto vstupuje proti západu na pohorie, a dochádza k púšti Betavena.

13. Potom prechádza južne od Luzy, to jest Betelu, a sostupuje do Atarothadaru vedľa vrchu, ktorý je južne od Nižného Bethhoronu. (I. Mojž. 28, 19.)

14. A schyľuje sa a obchádza dokola k strane mora južne od vrchu, ktorý je na juh od Bethhoronu a vychádza do Kariathaalu, ktoré sa i Kariatiarim nazýva, do mesta synov Judových; toto je strana proti moru¹⁾ na západ.

15. Ale južná hranica vychádza od Kariatiarimu proti moru²⁾ a prichádza až ku prameňu vôd Neftoa.

16. A ťahne sa na stranu hory, ktorá hľadá v dolinu synov Ennomových a je proti severnej strane na konci doliny Rafaim. I schádza do Geenom (to jest do doliny Ennoma) k južnému boku Jebuceitov³⁾ a prichádza ku prameňu Rogel.

17. tam zatočil sa ku severu a dochádza k Enseme, to jest Prameň slnca.⁴⁾

18. a beží až ku kopcom,⁵⁾ ktoré sú naproti výšinám Adommim; i sostupuje k Abenboenu, to jest ku kameňu Boena, syna Rubenovho, a prechádza od severa na rovinu, i schádza na planinu.

19. a ide na sever k Bet-Hagle, a vychodí pri severnej zátoke Slaného mora na južnom konci Jordána,

20. ktorý je hranicou od východu. Toto je dedictvo synov Benjaminových dľa ich hraníc zôkol-vôkol a po ich rodinách.

21. A ich mestá byly: Jericho, Bet-Hagla, Údolie Kasis,

22. Bet-Araba, Samaraim, Betel.

23. Avim, Afara, Ofer.

24. Dedina Emona¹⁾ i Ofni, Gabee: miest dvanásť a ich dediny.

25. Gabaon, Ráma, Berot,

26. Mesfe, Kafara, Amosa,

27. Rekem, Jarefel, Tarela,

28. Sela, Elef, Jebus, to jest Jeruzalem, Gabaat a Kariat: miest štrnásť, a ich dediny. Toto je dedictvo synov Benjaminových po ich rodinách.

HLAVA 19.

Podiel ostatných šiest pokolení a Jozuov.

1. Potom padol los druhý synom Simeonovým po ich rodoch: a ich dedictvo bolo

2. medzi dedictvom synov Judových,²⁾ Bersabee, Sabee,³⁾ Molada,

3. Hazersual, Bala, Asem,

4. Eltolad, Betul, Harma,

5. Sikelech, Betmarchabot, Hazersusa,

6. Betlebaot a Sarohen: miest trinásť a ich dediny.

7. Ain, Remmon, Atar a Asan: mestá štyri, a ich dediny:

8. všetky dedinky okolo tých miest až po Baalat-Beer, Ramat na juhu. Toto je dedictvo synov Simeonových dľa ich rodín,

9. v dedictve a podiele synov Judových; lebo (diel) bol im priveľký, a preto synovia Simeonovi mali svoje dedictvo medzi ich dedictvom.

10. Los tretí padol na synov Zabulonových po ich rodinách; a vyznačená bola hranica ich dedictva až po Sarid.

¹⁾ Strednému.

²⁾ Slanému.

³⁾ Jeruzalema.

⁴⁾ Vid' 15, 7.

⁵⁾ Hebr.: Až po Tichlot.

¹⁾ Hebr.: Kefar Ammoni.

²⁾ Medzi nimi rozdelené, roztrúsené dľa predpovedania Jakubovho. (I. Mojž. 49, 7.)

³⁾ Bersabee a Sabee je to isté.

11. I tiahne sa od mora a Meraly hore, a prichádza až k Debbasetu, až k potoku, ktorý je proti Jekonamu;

12. a obracia sa od Sared proti východu na územie Cheselottáboru, a tiahne sa ku Daberetu, a vystupuje k Jafii.

13. odtiaľ prechádza zasa na východnú stranu do Getheferu a Takasinu, a ďalej do Remmonu, Amtaru, a Noa.¹⁾

14. A zatáča sa na sever do Hanatonu; i dochádza až k údoliu Jeftael,

15. a Katet, Naalol, Semeron, Jerala, a Betlehem: miest dvanásť, a ich dediny.

16. Toto je dedictvo pokolenia synov Zabulonových po ich rodinách, mestá a ich dedinky.

17. Izacharovi padol los štvrtý po jeho rodinách.

18. A jeho dedictvo bolo: Jezrael, Kasalot, Sunem,

19. Hafaraim, Seon, Anaharat.

20. Rabbot, Kesion, Abez,

21. Ramet, Engannim, Enhadda, Betfeses.

22. Jeho hranica ide až po Tábor, Sehesimu, Betsames; a dochádza až k Jordánu: miest šesťnásť a ich dediny.

Toto je dedictvo synov Izacharových dľa ich rodín, mestá a ich dedinky.

24. I padol los piaty pokoleniu synov Aserových po ich rodinách.

25. Ich hranica bola: Halkat, Chali, Beten, Akzaf,

26. Elmelech, Amaad a Mesal a ide až na Karmel pri mori, a Sihor, a Labanat.²⁾

27. a obracia sa k východu ku Betdagonu a prechádza až k (losu) Zabulonu a do údolia Jeftael proti severu, až do Betemek a Nehiela. I tiahne sa v ľavo od Kabula,

28. k Abranu, Rohobu, Hamonu a ku Káne až po Veľký Sidon.

29. A navracia sa do Hormy až k veľmi hradenému mestu Tyru a až po Hosa, a končí sa u mora územím achzebským;

30. K tomu Amma, Afek a Rohob: miest dvaadvásť a ich dediny.

31. Toto je dedictvo synov Aserových dľa ich rodín, i mestá a ich dedinky.

32. Synom Neftalimovým pripadol šiesty los, po ich rodinách:

33. A hranica začína sa od Helefu, Elonu pri Saananim a Adami, to jest Nekeb a pri Jebnaelu až po Lekum a vychodí až k Jordánu;

34. potom vracia sa hranica na západ k Azanot-Táboru, a odtiaľto ide do Hukuky, a prechádza ku (losu) Zabulonovmu oproti juhu, a k Aserovmu oproti západu, a k Judovmu pri Jordáne proti východu slnca.

35. Mestá dobre opevnené: Assedim, Ser, Emat, Rechat, Keneret;

36. Edema, Arama, Azor,

37. Kedes, Edrai, Enhazor.

38. Jeron, Magdalel, Horem, Betanat a Betsames: miest devätnásť a ich dediny.

39. Toto je dedictvo pokolenia synov Neftali dľa ich rodín, mestá a ich dedinky.

40. Pokoleniu synov Danových po ich rodinách padol los siedmy;

41. a hranicou jeho dedictva byly: Zara, Estaol, Hirsemes to jest mesto slnca,

42. Selebin, Ajalon, Jetela,

43. Elon, Temna, Akron,

44. Elteke, Gebbeton, Balaat,

45. Jud, Bane, Barak,¹⁾ Getremmon,

46. Mejarkon, Arekon, s územím, ktoré hľadí k Joppe,

47. a tým sa zakončuje. I vytiahli synovia Danovi a bojovali proti Lesemu²⁾ i zaujali ho; a zbili ho ostrím meča, a vládli ním, a bývali v ňom, nazvúc ho menom Lesem Dan, po mene Dana otca svojho.

48. Toto je dedictvo pokolenia synov

¹⁾ Hebr.: A točí sa k Noa.

²⁾ Hebr.: Sibor-Libnath, Sibor (rieka) Libnatha.

¹⁾ Hebr.: Bene Barak.

²⁾ Mesto na úpätí Libanona na severnej končine Kanaanu.

Danových dľa ich rodín, mestá a ich dedinky.

49. A keď prestal losovaním deliť zem všetkým po ich pokoleniach, dali synovia izraelskí dedičstvo Jozuovi, synovi Nunovmu medzi sebou

50. dľa rozkázania Pánovho, mesto, ktoré si žiadal: Tamat Sáraa na hore Efraim, a vystavil mesto, i prebýval v ňom.¹⁾

51. Toto sú dedičtvá, ktoré Eleazár, kňaz a Jozue, syn Nunov a kniežatá rodín i pokolení synov izraelských losom podelili v Silo, pred Pánom u dverí stánku svedectva; a tak rozdelili zem.

HLAVA 20.

Mestá útočistné.

1. A mluvil Pán k Jozuovi a riekol: Hovor k synom izraelským a riekni im:

2. Oddeďte mestá útočistné, o ktorých hovoril som k vám skrze Mojžiša;

(IV. Mojž. 35, 10.; V. Mojž. 19, 2.)

3. aby utiekol tam, ktokoľvek by zabil človeka nevedome; a mohol by ujsť linevu bližného,²⁾ ktorý je pomstiteľom krvi;

4. keby utiekol do jedného z týchto miest, nech zastane pred mestskou bránou, a rozpovie starším toho mesta všetko, čo by ho nevinným dokázalo,³⁾ a tak nech ho prijmú, a dajú mu miesto k pobytu.

5. A keď ho pomstiteľ krvi bude prenasledovať nech ho nevydajú do jeho rúk, leho nevedome zabil jeho bližného,

¹⁾ Natolik skromný bol Jozuel On do daru chcel to, čo sám daroval, a jak málo si žiadal! I tým rovnal sa poníženému a chudobnému Ježišovi, ktorého predobrazom bol.

²⁾ Najbližšieho z rodiny zabitého.

³⁾ Vražda obrazila nielen rod, ktorému zavraždený patrila, ale i Boha, na ktorého obraz je človek stvorený. Preto je pomstiteľom krvi vlastne Loh sám (I. Mojž. 9, 5.), ktorý krv zavraždeného človeka pomstí i na zvieratách. (I. Mojž. 9, 2.; Exod. 21, 28, 29.) Keďže zúmyselnou vraždou obrazá sa Boh, tu ani oltár nechráni Exod 21, 14.), ani výmena sa neprepúšťa (Num. 35, 33.); to smieriť môže len krv toho, kto krv preliat, keď totižto krv jeho prelína bude. (Num. 35, 33.)

a nie je dokázané, že pred dvoma, alebo tromi dňami bol mu nepriateľom.

6. A bude bývať v tom meste, dokiaľ nebude stáť pred súdom, aby udal príčinu svojho skutku, a dokiaľ nezmrie veľkňaz,¹⁾ ktorý im toho času bude: vtedy vráti sa vrah, a vojde do svojho mesta a domu, z ktorého bol utiekol.

7. I oddelili Kédes v Galilei, na hore Neftalim, a Sichem na hore Efraim a Kariatarbe, to jest Hebron, na hore Juda.

8. A za Jordánom proti východnej strane Jericha ustanovili Bozor, ktorý leží na púšti, v rovine pokolenia Rubenovho, a Ramot v Galaade z pokolenia Gadovho, a Gaulon v Bázane z pokolenia Manassesovho.

9. Tieto mestá boli ustanovené pre všetkých synov izraelských, a prichodzích,²⁾ ktorí bývali medzi nimi, aby utiekol do nich, kto by človeka zabil nevedome, a neumrel rukou bližného, vyliatu krv pomstí žiadostivého, prv než by dostavil sa pred ľud, aby vyložil svoju záležitosť.

HLAVA 21.

Mestá Levítov. Všeobecný pokoj.

1. Tu pristúpili kniežatá rodín Levítových k Eleazarovi, kňazovi, a ku Jozuovi, synovi Nunovmu, a k predným rodin z každého pokolenia synov izraelských;

2. a hovorili im v Silo, v zemi Kanaan, a riekli: Pán skrze Mojžiša rozkázal, aby nám dané byly mestá k obyvaniu, a ich okolie k dochovaniu dobytku. (IV. Mojž. 35, 2.)

3. I dali (im) synovia izraelskí zo svojich dedičtví dľa rozkazu Pánovho mestá a ich okolia.

¹⁾ Nerozvážená vražda bola tak vyhnanstvom trestaná a príbuzní zavraždeného mali čas premôcť svoj žiaľ. Veľkňaz bol najvyššou hlavou v celej židovskej obci, preto jeho smrť núti všetkých zarmútiť, a každú inú boľasť prevýšit. (Majmonides.)

²⁾ Ktorí prijali zákon Mojžišov.

4. A padol los rodine Kaat, zo synov ona, kňaza, a dostalo sa jej miest tri¹⁾ z pokolenia Judovho, a Simeovho, a Benjaminovho;
 5. a ostatným synom Kaatovým, to Levítom, ktorí pozostali, miest de²⁾ z pokolenia Efraimovho, Dazho a z polovice pokolenia Manassevho.
 6. Potom padol los synom Gersonom, tak, že dostali z pokolení Izacharovho, Aserovho, Neftalinovho, i z polovice pokolenia Manassesovho v Bázane³⁾ počtom trinásť.
 7. A synom Merarovým po ich ro⁴⁾ch z pokolenia Rubenovho, Gadovho, Zabulonovho miest dvanásť.
 8. Dali tedy synovia izraelskí Levítom mestá a ich okolia, ako rozkázal n skrže Mojžiša; všetkých losom poili.
 9. Z pokolení synov Judových a Rezonových dal Jozue mestá, ktorých ná sú tieto:
 10. synom Aronovým, po rodinách atových z rodu levitskeho (lebo im bol prvý los):
 11. Kariatharbea, otca Enakovho, ré nazýva sa Hebron, na hore Juda, jeho kraj vókol.
 12. Ale jeho pole a dediny dal Kalevi, synovi Jefonovmu, aby vládnu⁵⁾li.
 13. Dal teda synom kňaza Arona bron, mesto útočistné, i jeho okolie, obnu s okolím;
 14. Jeter, ESTEMO,
 15. Holon, Dabir,
 16. Ain, Jeta, Betsames s ich okolím; est deväť, z dvoch pokolení, ako bolo vedané.
 17. Z pokolenia však synov Benjiových: Gabaon, Gabae,
 18. Anatot a Almon s ich okolím, stá štyri.
 19. Všetkých miest synov kňaza ona spolu trinásť, s ich okoliami.
 20. Ostatným synom Kaatovým po-

kolenia levitskeho po rodinách dané je toto dedictvo:

21. Z pokolenia Efraimovho mestá útočistné: Sichem s jeho okolím na horách efraimských, Gazer,

22. Kibsaim, Bethoron, s ich okolím, mestá štyri;

23. k tomu z pokolenia Danovho: Eltheke, Gabaton,

24. Ajalon a Getremmon, s ich okolím, mestá štyri.

25. Ďalej z polovice pokolenia Manassesovho: Tanach a Getremmon s ich okolím, mestá dve.

26. Všetkých desať miest a ich okolia dané bolo synom Kaatovým nižšieho stupňa.¹⁾

27. Ďalej dal synom Gersonovým z radu levitskeho, z polovice pokolenia Manassesovho mestá útočistné: Gaulon v Bázane a Bozru, s ich okolím, mestá dve.

28. Potom z pokolenia Izacharovho: Kesion, Daberet,

29. Jaramot, Engannim, s ich okolím, mestá štyri.

30. A z pokolenia Aserovho: Masal, Abdon.

31. Helkat a Rohob, s ich okolím, mestá štyri.

32. A z pokolenia Neftali mestá útočistné: Kédes v Galilei a Hammot-Dor i Karta, s ich okolím, mestá tri.

33. Všetkých miest rodín Gersonových bolo i s ich okolím trinásť.

34. A synom Merarovým, Levítom nižšieho radu po ich rodinách dané byly z pokolenia Zabulonovho: Jeknam, Karta,

35. Damna, Naalol, mestá štyri s ich okolím.

36. Z pokolenia Rubenovho za Jordánom proti Jerichu mestá útočistné: Bozor na púšti, Misor, Jaser, Jetson a Mefaat, mestá štyri²⁾ s ich okolím.

¹⁾ Ktorí neboli kňazmi.

²⁾ Berer, Jahza, Kodemoth, Mephath spolu s pasienkami k nim patriacimi.

37. Z pokolenia Gadovho mestá útočistné: Ramot v Galaade a Monaim, Hesbon a Jazer, mestá štyri s ich okolím.

38. Všetkých miest synov Merarových po ich rodinách a rodoch dvanásť.

39. Tedy všetkých miest levítskych prostred vladárství synov izraelských bolo osemaštyridsať,

40. s ich okoliami; všetky rozdelené po rodinách.

41. I dal Pán Boh Izraelovi všetku zem, ktorú s prisahou prisľúbil dať ich otcovi; a vládli ňou, a usadili sa v nej.¹⁾

42. I dal im pokoj od všetkých okolitých národov; a nikto z nepriateľov neopovážil sa im zprotiviť, ale všetci boli im daní do moci. (11, 23; 14, 15.)

43. Ani len jedno slovo nevyšlo na zmar z toho, čo im splniť sľúbil, ale skutočne bolo splnené každé.

HLAVA 22.

Návrat poldruha pokolenia. Nedorozumenie pre oltár.

1. Toho času²⁾ povolal Jozue Rubenovcov, Gadovcov a polovicu pokolenia Manassesovho

2. a riekol im: Vy ste učinili všetko, čo vám prikázal Mojžiš, služobník Pánov; aj mne ste boli vo všetkom poslušní;

3. a neopustili ste svojich bratov za ten dlhý čas až do dnešného dňa, a zachovávali ste prikázanie Pána, Boha svojho.

4. Keďže teda Pán, Boh váš, doprial vašim bratom odpočinutia a pokoja, ako sľúbil: vráťte sa, a idte do svojich stánkov a do zeme vladárstva, ktoré vám dal Mojžiš, služobník Pánov, za Jordánom; (IV. Mojž. 32, 33.)

5. len hľadte pečlivo zachovávať a skutkom plniť príkazy a zákon, ktorý

prikázal vám Mojžiš, služobník Pánov, aby ste milovali Pána, Boha svojho, a chodili po všetkých jeho cestách, a zachovávali jeho prikázania, i pridržali sa ho, a slúžili mu z celého srdca a z celej duše svojej.

6. I poženal im Jozue a prepustil ich; a oni odišli do svojich stánkov.

7. Polovici pokolenia Manassesovho dal Mojžiš dedičstvo v Bázane; a preto druhej polovici, ktorá zostala dal Jozue podiel medzi ostatnými ich bratmi za Jordánom na západe. A keď ich prepúšťal do ich stánkov, a poženal im.

8. riekol im: S dobytkom mnohým a bohatstvom vraciate sa k svojim bydliskám, so striebrom a zlatom, s medou a železom, a šatstvom mnohým: rozdeľte si korist, od nepriateľov vzatú, so svojimi bratmi.

9. I vrátili sa a odišli synovia Rubenovi a synovia Gadovi, a polovica pokolenia Manassesovho od synov izraelských zo Silo, ktoré leží v Kanaane, aby šli do zeme svojho vladárstva, ktoré dfa rozkazu Pánovho skrze Mojžiša obdržali.

10. A keď prišli ku kopcom jordánskym¹⁾ v zemi Kanaan, vystavili pri Jordáne oltár nesmiernej veľkosti.²⁾

11. Keď to počuli synovia izraelskí a spoľahliví poslovia im oznámili, že synovia Rubenovi a Gadovi a polovica pokolenia Manassesovho vystavili oltár v zemi Kanaan, na kopcoch jordánskych proti synom izraelským:

12. sišli sa všetci v Silo, aby vytiahli a bojovali proti nim;

13. ale prv poslali k nim do zeme Galaad Fineasa, syna Eleazara, kňaza.

14. a s ním desať kňazov, po jednom z každého pokolenia.

15. Tí prišli k synom Rubenovým a Gadovým, a k polovici pokolenia

¹⁾ Izraeliti vládli celou zemou Kanaan, len kde-tu držali sa ešte Kanaanejci. Boh ich preto ponechal, aby sa zem veľmi neodľudnatila. (Viď II. Mojž. 23, 29. — a Sudcov 2, 20—23, i 3, 2; kde aj iné príčiny sa uvádzajú.)

²⁾ Po dokončení bojov.

¹⁾ Ešte na východnej strane Jordánu.

²⁾ Ako i Mojžiš na pamiatku víťazstva nad Amalekom niekedy vystavil taký oltár (Exod 17, 15), myslieť, že dobre robia, ako sa ďalej v 21. atď. osvedčujú.

Manassesovho do zeme Galaad, i riekli im:

16. Toto odkazuje všetok ľud Pánov: Čo to za prestúpenie? Prečo ste opustili Pána, Boha izraelského, že vystavili ste oltár svätokrádežný,¹⁾ a odstúpili ste od jeho služby?

17. Či vám je toho málo, že ste zhrešili v Beelfegore, a že až do dnešného dňa škvrna hriechu toho na nás zostáva.²⁾ a mnoho ľudu padlo?

(IV. Mojž. 25. 3.; V. Mojž. 4. 3.)

18. Vy ste dnes opustili Pána, a On zajtra proti celému Izraelu zanevrie hnevom.

19. Jestli sa vám zdá, že nečistá³⁾ je zem vášho vladárstva, prejdite do zeme, v ktorej je stánok Pána, a bydlíte medzi nami; len od Pána, a od nášho spoločenstva neodstupujte, stavajúc si oltár mimo oltára Pána, Boha nášho.

20. Či keď Achan, syn Zareov prestúpil prikázanie Pánovo, nerútil sa hnev Jeho na všetok ľud izraelský? A bol to len jediný človek. Ó, kiež by bol aspoň sám zahynul pre svoju nepravosť!⁴⁾

21. I odpovedali synovia Rubenovi, a Gadovi a polovica pokolenia Manassesovho kniežatám posolstva Izraelovho:

22. Boh, silný Pán, áno, Boh silnejší, Pán,⁵⁾ on vie, áno sám Izrael to pozná: jestli sme s úmyslom spreneverenia vystavili tento oltár, nech nás nechráni, ale nech nás kára naskutku;

23. a jestli sme to tým úmyslom učinili, aby sme obetovali na ňom obety zápalné a obety suché, i obety pokojné, on sám nech to vyhľadáva a súdi;

¹⁾ To jest iný, mimo toho, ktorý je pred stánkom pre obety vystavený. Viď nižšie v 29. a V. Mojž. 12. 5. 6; 13. 14.

²⁾ Ten hriech aj dosiaľ je nám na hanbu.

³⁾ Preto, že nemáte medzi sebou, alebo blízko seba svätostánku.

⁴⁾ Hebr.: A on sám jediný (zhrešil), nezahynul pre svoju nepravosť sám. Aký teda trest príde na Izraelitov, keď ich toľko zhrešil!

⁵⁾ El, Elohim, Jahve. Složenie týchto troch Božích mien slúžilo k zosilneniu vyzývania Božieho.

24. a či nie radšej s tou úvahou a radou, že riekli sme: Zajtra rieknu synovia vaši synom našim: Čo je vám do Pána, Boha izraelského?⁶⁾

25. Medzu položil Pán medzi nás a vás, ó, synovia Rubenovi a Gadovi, riekú túto Jordán, nemáte vy podielu na Pánovi! A pri tejto príležitosti odvrátia vaši synovia našich synov od bázne Pánovej. Preto mali sme za lepšie,

26. povedať: Vystavme si oltár, nie pre obety zápalné, ani pre iné obety.

27. ale aby bol svedkom medzi nami a vami, medzi našim potomstvom a vašim potomstvom, že slúžime Pánovi, a máme právo obetovať i zápalné obety, i suché obety, i pokojné obety: aby dnes-zajtra neriekli vaši synovia našim synom: Nemáte vy podielu na Pánovi.

28. Keď by tak chceli rieciť, odvetia im: Hľa, oltár Pánov,⁷⁾ ktorý vyhotovili naši otcovia, nie pre obety zápalné, ani pre posvätné obety, ale na svedectvo medzi nami a vami.

29. Odstúp od nás tá nepravosť, že by sme odpadli od Pána, a opustili jeho šlapaje, a vystavili by sme oltár k obetám zápalným a posvätným a k iným obetám, mimo oltára Pána, Boha nášho, ktorý je vystavený pred jeho stánkom.

30. Keď to slyšali Finees, kňaz, a kniežatá posolstva izraelského, ktorí boli s ním, uspokojili sa a veľmi vďačne prijali slová synov Rubenových a Gadových a polovice pokolenia Manassesovho.

31. A Finees, syn Eleazarov, kňaz, riekol im: Teraz vieme, že Pán je s nami, lebo ďaleko ste od toho spreneverenia, a vysvobodili ste synov izraelských z ruky Pánovej.⁸⁾

⁶⁾ Čo Pána Boha do vás, keď ani jeho stánku nemáte medzi sebou?

⁷⁾ Hľa, podobnosť oltára Pánovho, ktorý je v Sílo, na znak, že aj my máme účasť na ňom.

⁸⁾ Nás i seba od hnevu a trestu Božieho.

32. Tedy vrátil sa s kniežatmi od synov Rubenových, a Gaadových zo zeme Gilaad, z končín Kanaan k synom izraelským a oznámil im tú vec.

33. I ľúbila sa tá reč všetkým, ktorí ju slyšali. A chválili Boha synovia izraelskí a už viac nehovorili o tom, že vytiahnu proti nim, a budú bojovať, a zkazia zem ich vládnutia.

34. I nazvali synovia Rubenovi a synovia Gadovi oltár, ktorý vystavili: „Naše svedectvo, že Pán je Boh.“

HLAVA 23.

Jozue svoláva ľud, a napomína, aby sa nespoľčovali s pohanmi, ale milovali Boha.

1. A keď už minulo mnoho času¹⁾ odvtedy, čo bol Pán dal odpočinutie Izraelovi, a podmanil všetky národy vokol, a keď Jozue sa už zostarel, a bol vo vysokom veku,

2. svolal Jozue všetek Izrael, starších, kniežatá, vodcov a predstavených, a riekol im: Ja som sa zostarel a veľmi som pokročil vo veku

3. a vy ste videli všetko, čo učinil Pán, Boh váš, všetkým národom vokol, ako za vás sám bojoval;

4. a teraz, keďže vám rozdelil losom všetku zem, od východnej strany Jordána až po Veľké more, ale mnoho ešte pozostáva národov:

5. Pán Boh váš ich vyplieni, a vyženie od tvári vašej a vládnuť budete zemou, ako vám sľúbil.

6. Len sa zmužite majte, a buďte pečliví, aby ste zachovávali všetko, čo je napísané v knihe zákona Mojžišovho, a neodchýľte sa od neho ani na pravo, ani na ľavo;

¹⁾ Cieľ nasledujúcich dvoch rečí je: Jozue mal ustáliť vernosť ľudu k Bohu. Prvá vzťahuje sa viac na zovňajšiu či politickú stránku budúcnosti Izraela, spomína úplné premoženie pohanských národov, chránenie sa miešania s nimi a pridŕžanie sa zákona; v druhej upomína Jozue ľud na milosť, ktorú mu Boh dotiaľ preukazoval, aby vzbudil v ňom odhodlanie sa k neohrozenej vernosti naproti Bohu a prinútil ľud k osvedčeniu, že len Bohu samému bude slúžiť.

7. aby ste, keď vojdete k národom,¹⁾ ktoré ešte medzi vami budú, neprisahal v mene ich bohov, a neslúžili im a nekľanili sa im,

8. ale pridŕžali sa Pána, Boha svojho, jako ste činili až do tohoto dňa.

9. A vtedy vyženie Pán Boh pred obličajom vašim národy veľké a veľmi silné, a nikto nebude môcť vám odolať.

10. Jeden z vás prenasledovať bude tisíc z nepriateľov, lebo Pán, váš Boh, sám bojovať bude za vás, ako sľúbil.

11. Len na to čím najpilnejšie hľadte, aby ste milovali Pána, Boha svojho.

12. Ale jestliže budete chcieť pripojiť sa k bludom týchto národov²⁾, ktoré medzi vami bývajú, a s nimi miešať sa manželstvami, a uzavierať priateľstvá:

13. už teraz vedzte, že Pán, Boh váš, nevyženie ich od vašej tvári, ale budú vám za jamu a osídlo, a za úraz na vašich bokoch a za koly vo vašich očiach,³⁾ dokiaľ vás nevyhubí a nevyženie zo zeme tejto výbornej, ktorú vám dal.

14. Hľa, ja dnes odchádzam na cestu všetkej zeme;⁴⁾ uznajte teda celou myslou, že zo všetkých slov, ktoré vám Pán splniť sľúbil, ani len jedno neostalo nesplnené. (IV. Kráľ. 2, 2.)

15. Ako teda splnil skutkom, čo sľúbil, a všetko sa darilo: tak uvedie na vás všetko zlé, čímkofvek sa vyhrážal, dokiaľ vás nevyženie a nevyhubí zo zeme tejto výbornej, ktorú vám dal,

16. preto,⁵⁾ že ste prestúpili smluvu Pána, Boha svojho, ktorú učinil v vami a slúžili ste bohom cudzím a kľanili ste sa im; skoro a náhle povstane proti vám hnev Pánov, a vyhubení budete zo zeme tejto výbornej, ktorú vám dal.

¹⁾ Hebr.: nemiešajte sa s tými národmi, ktoré zostávajú s vami, to jest nespájajte sa s nimi manželstvom a príbuzenstvom.

²⁾ Hebr.: Lebo jestliže predsa sa odvrátite, a pripojíte sa k tým pozostalým národom, atď.

³⁾ Hebr.: A hľadím na vašich bokoch a tŕním vo vašich očiach.

⁴⁾ Onedlho umrem, ako všetko zemské umiera.

⁵⁾ Hebr.: Jestliže prestúpíte.

HLAVA 24.

Jozue pripomína dobrodenia Božie. Ľud sľubuje slúžiť Bohu. Smrť Jozuova.

1. Potom shromaždil Jozue všetky pokolenia izraelské v Sicheme,¹⁾ povolal starších, kniežatá, sudcov a predstavých; i dostavili sa pred obličajom Pánovým.²⁾

2. A mluvil k ľudu takto: Toto pravi Pán, Boh izraelský: Vaši otcovia: Tare, otec Abrahamov a Náchor bývali za starodávna za riekou³⁾ a slúžili bohom cudzím. (I. Mojž. 11, 26.)

3. Tedy vzal som vášho otca Abrahama z končín Mezopotámie, a priviedol som ho do zeme Kanaan; i rozmnožil som jeho semä. (I. Mojž. 11, 31.)

4. A dal som mu Izáka, a tomu zas dal som Jakuba a Ezaua. Z týchto Ezauovi dal som horu Seir, aby vládol ňou, Jakub však a jeho synovia išli do Egypta.

(I. Mojž. 21, 2; 25, 26; 36, 8; 46, 6.)

5. I poslal som Mojžiša a Arona a ubil som Egypt mnohými znameniami a zázrakmi. (II. Mojž. 9, 10.)

6. A vyviedol som vás a otcov vašich z Egypta, a prišli ste k moru, i prenasledovali Egyptčania vašich otcov s vozmi a jazdcami až k Červenému moru.

7. Tedy volali synovia izraelskí k Pánovi, ktorý postavil tmy medzi vás a Egyptčanov, a priviedol na nich more, a pokrylo ich. Vaše oči videly, čo som v Egypte učinil, a bývali ste na púšti za dlhý čas;

8. potom zaviedol som vás do zeme Amorreja, ktorý bydlil za Jordánom. A keď bojovali proti vám, dal som ich do vašich rúk, a opanovali ste ich zem, a pobili ste ich. (IV. Mojž. 21, 24.)

9. Tu povstal Balak, syn Seforov, kráľ moabský, a bojoval proti Izraelovi.

I poslal Balaama, syna Beorovho a riekol mu, aby vám zlorečil;

(IV. Mojž. 22, 5.)

10. ja však nechcel som ho poslúchnuť, ale naopak skrze neho dobrorečil som vám a vyslobodil som vás z jeho ruky.

11. I prešli ste Jordán, a prišli ste k Jerichu. A bojovali proti vám mužovia toho mesta: Amorrejskí, Ferezejskí, Kanaanejskí, Hetcejskí, Gergezejskí, Hevejskí a Jebuzejskí: a dal som ich do rúk vašich. (Vyššie 3, 14; 6, 1.; 11, 3.)

12. I poslal som pred vami sršne a vyhnať som ich, dvoch kráľov Amorrejských z ich miest, nie mečom ani lukom tvojím. (II. Mojž. 23, 28.)

13. A dal som vám zem, o ktorú ste sa nenamáhali, a mestá, ktoré ste nebudovali, aby ste v nich bydlili; vinice a záhrady olivové, ktorých ste nesadili.

14. Preto teraz hojte sa Pána a slúžte mu zo srdca dokonalého a pravého, a odstráňte bohov, ktorým slúžili otcovia vaši v Mezopotámii a v Egypte, a slúžte Pánovi! (I. Kráľ. 7, 3. Tob. 14, 10.)

15. Ale jestli vy za zlé uznáivate slúžiť Pánovi, dáva sa vám na vôľu: vyvoľte si dnes, čo sa ľúbi,¹⁾ komu by ste radšej mali slúžiť, či bohom, ktorým slúžili vaši otcovia v Mezopotámii, a či bohom Amorrejských, v ktorých zemi bydlíte: ale ja a dom môj slúžiť budeme Pánovi.²⁾

16. A odpovedal ľud, a riekol: Odstup od nás, aby sme opustili Pána a slúžili bohom cudzím!

17. Pán je náš Boh; sám vyviedol nás a našich otcov zo zeme Egyptskej, z domu služobnosti i činil pred očami našimi veľké znamenia, a strážil nás na celej ceste, ktorou sme šli, a medzi všetky národy, ktorými sme tiahli.

¹⁾ Jozue v nasledujúcej reči uvádza na pamäť nesčíselné dobrodenia Božie, aby ich tým viac pohl zachovával zákon Boží.

²⁾ Dľa 8. 30. vystavil Jozue na Ebale oltár.

³⁾ ZaEulratom.

¹⁾ Jozue nepomýšľa ponúknuť Izraelitom oslobodenie od služby Pánovej, ale chce kň čo najdôraznejšie napomenúť k vernosti, lebo Boh chce, aby sme mu dobrovoľne, nie nútené slúžili.

²⁾ Akokoľvek sa ľud odhodlá, ja pôjdem za pravdou a nie za väčšinou.

18. A vyhnal všetky národy, i Amorrejských, obyvateľov zeme, do ktorej sme my vošli. Preto my budeme slúžiť Pánovi, lebo on je Boh náš.

19. I riekol Jozue ľudu: Nebudete môcť slúžiť Pánovi;¹⁾ lebo on je Boh svätý²⁾ a silný revnivý a neodpustí vaše priestupky a hriechy.

20. Jestli opustíte Pána, a budete slúžiť bohom cudzím, obráti sa, a trápiť vás bude, i zničí vás, hoci vám prv preukazoval dobrodenia.³⁾

21. Tu riekol ľud Jozuovi: Nebude tak, ako hovoríš; ale Pánovi budeme slúžiť.

22. A Jozue riekol ľudu: Sami ste si svedkami,⁴⁾ že vyvolili ste si Pána, aby ste mu slúžili. I odvetili: Svedkami sme!

23. Teraz teda, rečie, odstráňte bohov cudzích od seba, a nakloňte svoje srdcia k Pánu, Bohu izraelskému.

24. I riekol ľud Jozuovi: Pánu, Bohu svojmu slúžiť, a prikázania jeho poslúchať budeme!

25. A tak učinil Jozue toho dňa smluvu a predložil ľudu prikázania, a súdy v Sicheme.

26. A spísal všetky tieto slová do knihy zákona Pánovho; a vzal kameň

veliký, a postavil ho pod dubom, ktorý bol vo svätyni Pánovej.¹⁾

27. a riekol všetkému ľudu: „Hľa, kameň tento bude vám na svedectvo, že slyšal všetky slová Pánove, ktoré vám mluvil, aby ste azda potom nechceli tajiť a ľhať Pánu, Bohu svojmu.

28. I rozpustil ľud, každého do jeho dedictva.

29. A po tomto zomrel Jozue, syn Nunov, služobník Pánov, v stodesiatom roku svojho veku;

30. i pochovali ho v kraji jeho dedictva, v Tamnatsare, ktoré je v horách Efraimských na severnej strane hory Gaas.

31. A Izrael slúžil Pánovi za všetkých dní Jozua a starších, ktorí dlho žili po Jozuovi, a znali všetky skutky Pánove, ktoré učinil Izraelovi.

32. I kosti Jozefove, ktoré boli vy-niesli synovia izraelskí z Egypta, pochovali v Sicheme, na čiastke poľa, ktoré bol kúpil Jakub od synov Hemora, otca Sichemovho, za sto jahniat, a prešlo do dedictva synov Jozefových. (I. Mojž. 50, 29; I. Mojž. 33, 19.)

33. Zomrel i Eleazar, syn Aronov, a pochovali ho v Gabaate, (meste) Finneesa, jeho syna, ktoré mu bolo dané v pohorí efraimskom.

¹⁾ Jestli by ste chceli slúžiť i bohom iným, a hriechy život viesť.

²⁾ A preto i od vás žiada svätosť.

³⁾ Bez ohľadu na to, že vám prvej dobre učinil.

⁴⁾ Keby ste voľakedy odpadli, sami si musíte uznať, že ste si niekedy Pána vyvolili, a ten teraz má právo trestať vás za vašu nevernosť.

¹⁾ Svätynia na tomto mieste nie je stánok úmluvy, lebo tento nachádzal sa v Sílo, ale miesto, na ktorom i dub (terebinthe) stál, kde teda Jozue veľký kameň postavil. Toto miesto bolo posvätené oltárom, ktorý niekedy Abrahám (I. Mojž. 12, 7.) a zasa Jakub tu vystavil (I. Mojž. 33, 20) Okrem toho vystavil i Jozue dňa 8. ²⁾ na hore Ebal, teda blízko Sichemu, oltár.

KNIHA SUDCOV.

KNIHA SUDCOV.

PRÉDMLUVA.

Kniha Jozuova dokazuje zvláštnu vernosť Pána, Boha izraelského, v sľuboch svojich; kniha Sudcov ukazuje spravodlivosť Božiu. Cieľ, ktorý jej spisovateľ mal pred očima, on sám udáva v hlave 2. od v. 11.: „Synovia izraelskí dopustili sa zlého pred tvárou Pánovou a slúžili Bálom; preto rozhneval sa Pán na Izraela a predal ich nepriateľom, a boli sužovaní náramne. I vzbudzoval Pán sudcov, ktorí ich vysvobodzovali z rúk ich zhubcov. A keď Pán vzbudzoval sudcov, pohnutý býval milosrdenstvom a uslyšľaval nariekanie utlačených a vysvobodzoval ich od zbitia skrze hubcov“. — Spisovateľom tejto knihy je dľa starého ústneho podania Samuel. Nenapísal jej z toho úmyslu, aby verne podal dejepisný vplyv v nej rozprávaných udalostí, ale aby nakreslil ich poučný obraz.

Doba sudcov padá do rokov 1430—1100 pred Kristom, a tak kniha obsahuje udalosti viac než 300 rokov.

Sv. Písmo rozpráva o 15 sudcoch. Trinásť z nich menuje sa v knihe sudcov, a síce Otoniel, Aod, Samgar, Debora, Gedeon, Abimelech, Tola, Jaiir, Jefta, Abesan, Ahialon, Abdon, Samson. (Sud. 1—16); o Heli a Samuelovi je reč v prvej knihe Kráľovskej. V prídavku ku knihe Sudcov (HL 17—21) rozprávajú sa dve udalosti z času po smrti Jozuovej a pred nastúpením sudcov.

HLAVA I

Vojna pokolenia Judovho a Simeonovho proti pohanským mestám. Jeruzalem a iné mestá zaujaté; ich obyvatelia zbití a iní poplatnými učinení.

1. Po smrti Jozuovej spýtali sa synovia izraelskí Pána a riekli: Kto¹⁾ z nás potiahne proti Kanaanejským napred a bude našim vodcom v boji?

2. I riekol Pán: Júda nech tiahne, hľa, dal som tú zem do jeho rúk.

3. A riekol Juda Simeonovi svojmu bratovi: Tiahni so mnou do môjho po-

dielu¹⁾ a bojuj proti Kanaanejskému; i ja potiahnem s tebou do podielu tvojho. I šiel s ním Simeon.

4. Tedy vytiahol Juda a Pán vydal do ich rúk²⁾ Kanaanejského a Ferezejského, a v Bezecku porazili desattisíc mužov.

5. A našli Adonibezeka³⁾ v Bezecku

¹⁾ V dedičtve Judovom ležalo najviac z miest nepriateľských. Juda požehnaním Jakubovým (I. Mojz. 49, 8.) už za predbojovníka ustanovený je obrazom Kristovým, ako Kore predobrazuje nepriateľov duševných.

²⁾ Krátkymi slovami opakuje udalosť vojny, ktorej najvážnejšiu udalosť ešte zvlášte rozpráva v nasledujúcich veršoch.

³⁾ Pán Bezecku.

¹⁾ Ktoré pokolenie.

a bojovali proti nemu a porazili Kanaanejského a Ferezejského.

6. A keď Adonibezek utekal, prenasledovali ho a zajali a poodťali mu konce¹⁾ na rukách i nohách.

7. Tedy riekol Adonibezek: Sedemdesiat²⁾ kráľov prstami na rukách a nohách zbieralo onirviný pod mojim stolom. Jako som činil, tak mi Boh odplatil. A priviedli ho do Jeruzalema a tam zomrel.

8. Lebo synovia Judovi obľahli Jeruzalem, dobyli ho a zbili ostrým meča a celé mesto vypálili.

9. Potom vytiahli bojovať proti Kanaanejskému, ktorý býval na vrchách a ku poľudniu i na rovinách.

10. A Juda tiahol ďalej proti Kanaanejskému, ktorý býval v Hebrone (ktorého meno bolo za starodávna Kariat-arbe) a porazil Sesaia, Achimana a Tolomaja: (Joz. 15, 13.)

11. Ztadiaľ sa sobral a tiahol na obyvateľov Dabiru, ktorého staré meno bolo Kariat-Sefer, to jest Mesto písem.

12. I riekol Kaleb: Kto dobyje Kariat-Sefer, a zpusťoší ho, tomu dám svoju dcéru, Aksu, za manželku.

13. A keď ho dobyl Otoniel, syn Kenozov, mladší brat³⁾ Kalebov, dal mu svoju dcéru, Aksu, za manželku.

14. A keď šiel s ňou na ceste, nahovoril ju muž, aby prosila od otca pole. A keď ona sediac na oslovi vzdychala, riekol jej Kaleb: čo ti je?

15. Ona odvetila: Daj mi požehnanie, lebo si mi dal suchú zem; daj mi aj zavlaženú vodou. Tedy dal jej Kaleb pole v horných i dolných krajoch zavlažené. (Joz. 15, 19.)

16. Synovia Kinetu, švagra Mojži-

šovho, odobrli sa z Mesta pálm¹⁾ so synmi Judovými na púšť jeho podielu, ktorá je k poludnej strane (mesta) Arad, a bydleli s nimi.

17. Potom tiahol Juda so Simeonom, svojím bratom, a porazili spoločne Kanaanejského, ktorý býval v Sefate a zabili²⁾ ho. A nazvané je meno toho mesta Horma, to jest kľatba.

18. I zaujal Juda (mesto) Gazu s jeho krajmi, a Askalon a Akkaron s ich územiami.

19. I bol Pán s Judom a zaujal hory, ale obyvateľov doliny nemohol vyhubiť, lebo mali mnoho vozov kosami opatrených.³⁾

20. A dali Kalebovi Hebron, jako bol povedal Mojžiš, a vyhubil odtiaľ troch synov Enakových.

(IV. Mojš. 14, 24. Joz. 15, 14.)

21. Ale Jebuzejského, bydliaceho v Jeruzaleme, nevyhubili synovia Benjaminovi; preto prebýva Jebuzej so synmi Benjaminovými v Jeruzaleme až po dnešný deň.

22. I čeľať Jozefova vytiahla do Betel a Pán bol s nimi.

23. Lebo keď obľahli mesto, ktoré sa nazývalo Luza,

24. videli človeka vychádzať z mesta i oslovili ho: Ukáž nám, kde by sme mohli vojsť do mesta⁴⁾ a učiníme s tebou milosrdenstvo.

25. Keď im ukázal, vyhubili mesto ostrým meča, a toho muža a všetkých jeho príbuzných prepustili.

26. A keď ho prepustili, odišiel do zeme Hettim, vystavil tam mesto a nazval ho Luza, ktoré sa tam menuje až po dnešný deň.

27. Ani Manasses nevyhubil Betsan a Tanach s ich dedinkami, ani obyvateľov Doru a Jeblaamu a Magedda s ich

¹⁾ Pálec. Tak nemohol ani bojovať ani utekať. Zohaviť v boji prevládaného na tele bolo právom víťaza; toho práva použil Adonibezek proti pánom jednotlivých podmanených miest; nie tedy div, keď aj Izraeliti podobne zachádzali s ním.

²⁾ Počet „sedemdesiat“ býval ako počet sedem u Izraela častejšie uvádzaný na miesto presného čísla, tu teda: veľký počet kráľov.

³⁾ Mladší príbuzný Kalebov.

⁴⁾ Z Jericha, kde predtým palmy hojne rástly; dnes ich tam niet.

⁵⁾ Správnejšie hebr.: vykonali na nich kľatbu.

⁶⁾ Vozov železom okutých, s ktorých bojovali.

⁷⁾ Miesto príhodné ku vpádu do mesta.

osadami; a začal tedy Kanaanej pre-
hývať s nimi.¹⁾

28. Keď ale sa Izrael vzmožil,
učinil si ich poplatnými, ale nechcel ich
vyhubiť.

29. Ani Efraim nezabil Kanaanej-
ského, bydlieho v Gazer, ale býval
s ním.

30. Zabulon nevyhubil obyvateľov
Ketron a Naalol, ale Kanaanejský býval
u neho a stal sa mu poplatným.

31. Ani Aser nevyhubil obyvateľov
(miest) Akho a Sidon, Ahalab a Acha-
zib a Helbe a Afek a Rohob:

32. ale býval s Kanaanejskými, oby-
vateľmi tej zeme a nevyhubil ich.²⁾

33. Ani Neftali nevyhubil obyvateľov
Betsames a Betanatu, ale býval medzi
Kanaanejskými, obyvateľmi tej zeme;
a boli mu Betsamičania a Betančania
poplatní.

34. A sužoval³⁾ Amorrejský synov
Danových na hore, tak že nedal im
schádzať na roviny.

35. Tak zostal hývať na hore Hares,
čo sa vykladá Črepová, v Ajalonc a
Salehim a zahľla ruka pokolenia Jozef-
ovho na ňom, a stal sa mu poplatným.

36. Hranica Amorrejského však bola
od výstupu Štúra a od Skaly a vyššie.⁴⁾

HLAVA 2.

Anjel Pána zjavuje sa Izraelitom a karhá ich
nevďačnosť. Ľud oplakáva svoj hriech, ale
znovu, čím ďalej hlbšie upadá doň.

1. I prišiel anjel Pánov z Galgaly⁵⁾
na Miesto plačúcich a riekol: Vyviedol

¹⁾ To jest neústupne hájil a udržal si tieto
mestá, lebo ležali na ceste z Egypta do Da-
masku a boly pre obchod veľmi dôležité.

²⁾ Kanaanejskí podržali nadvládu, Izraeliti boli
len trpení a zdá sa, sami stali sa poplatnými. Z 22
miest v Jozue 19. spomínaných boli Izraeliti len
v siedmich pripustení.

³⁾ Súžil, zatlačil do vrchov.

⁴⁾ Moc Amorrejských dľa územia, na ktoré sia-
hala: severne až ku kmenu Dan, južne až po
hranicu svätej zeme (IV. Mojž. 34, 4). Výstup
(priesmyk) Štúra doslovne prevzal meno Akra-
him — akala, hebr. od Sela, grécky Petra.

⁵⁾ Príchod z Galgaly ukazuje na to, že v úz-
kom spojení je so zjavením kniežata anjelského.

som vás z Egypta a voviedol do zeme,
ktorú som prisahou sľúbil vašim otcom,
a prisľúbil som, že nezruším svojej
smluvy s vami na veky,

2. ale len tak, jestli nebudete činiť
smluvy s obyvateľmi tejto zeme, ale
ich oltáre rozrúcate; vy ste mňa však
nechceli poslúchnuť. Prečo ste to
učinili?

3. Preto nechcel som ich vyhubiť od
tváří vašej ani ja, aby ste mali nepria-
teľov.⁶⁾ Ich bohovia aby vám boli na
záhubu.

4. A keď anjel Pána riekol tieto slová
ku všetkým synom izraelským, pozdvi-
hli svoj hlas a plakali.

5. A nazvali to miesto Miestom pla-
čúcich, čiže „slz“ a obetovali tam obety
Pánovi.

6. Tedy rozpustil⁷⁾ Jozue ľud, a sy-
novia izraelskí sa rozišli, každý do
svojho dedictva, aby ním vládli.

7. I slúžili Pánovi po všetky dni jeho
a starších, ktorí za dlhý čas žili po ňom
a znali všetky skutky Pánové, ktoré
učinil s Izraelom.

8. Ale Jozue, syn Nunov, služobník
Pánov umrel, sto a desať rokov (starý).

9. A pochovali ho v kraji jeho de-
dictva v Tamnatsare, na hore Efraim,
k strane poľnočnej hory Gás.

10. A celé to pokolenie odobralo sa
ku svojim otcom⁸⁾ a povsatali iní, ktorí
neznali Pána ani skutkov, ktoré bol
učinil s Izraelom.

11. A synovia izraelskí dopustili sa
zlého pred tvárou Pánovou: slúžili
Bálom.⁹⁾

12. A opustili Pána, Boha svojich
otcov, ktorý ich vyviedol zo zeme

n ktorom hovorí Jozue 5, 13. Tento oznámil ľudu
nastávajúci pád Jericha. Teraz prichádza anjel
Pánov oznámiť Izraelitom trest za ich nepo-
slušnosť, lebo smluvu s Pánom zrušili a Kanaa-
nejských usetrili.

⁶⁾ Hrozba bola vyslovená v IV. Mojž. 33, 55.
Joz. 23, 13., teraz nastáva jej splnenie.

⁷⁾ Po slávnostnom obnovení smluvy s Pánom.

⁸⁾ Vymreli: ich duše odišli k dušiam ich
otcov.

⁹⁾ Cudzím bohom, modlám.

egyptskej a odišli za cudzími bohmi, za bohmi národov, ktoré bývaly okolo nich, a klaňali sa im, a popúdili Pána k hnevu;

13. lebo opustili ho a slúžili Bálovi a Astartám.¹⁾

14. Preto hneval sa Pán na Izraela a vydal ho do rúk lúpežníkov, ktorí ho zajímali a predávali nepriateľom, bývajúcim okolo nich; tak že nemohli viac obstať pred svojimi nepriateľmi;

15. ale kámkolvek sa len obrátili, všade bola ruka Pánova proti nim, ako bol povedal a prisahal im; a sužovaní boli náramne.

16. Tu vzbudzoval Pán sudcov, ktorí ich vysvobodzovali z rúk ich zhubcov, ale ani tých nechceli poslúchnuť,

17. ale smilnili s cudzími bohmi a klaňali sa im. Chytrý sišli s cesty, po ktorej chodili ich otcovia; a hoci počuli prikázania Pánove, všetko naopak činili.

18. A keď Pán vzbudzoval sudcov, v ich dňoch, pohnutý hýval milosrdenstvom a vyslyšal nariekanie utiskovaných a vysvobodzoval ich od rán zhubcov.²⁾

19. Ale keď sudca zomrel, vracali sa zasa a páchali omnoho horšie veci, než ich otcovia; odchádzali totižto za cudzími bohmi, a slúžili a klaňali sa im. Nezriekli sa svojich výmyslov, a svojej zatvrdenej cesty, po ktorej chodiť navykli.

20. I zahorel Boh hnevom proti Izraelovi a riekol: Preto, že národ tento zrušil smluvu, ktorú som učinil s jeho otcami, a pohrdol poslúchať môj hlas:

21. ani ja nevyhubím národy, ktoré zanechal Jozue, keď umieral:

22. aby som nimi zkúšal Izraela, či bude zachovávať cesty Pánove a chodiť po nich, ako ich zachovávali jeho otcovia, alebo nie.

23. A tak zanechal Pán všetky národy a nechcel ich rýchle vyhubiť, ani ich nevydal do rúk Jozuovi.

HLAVA 3.

Izraeliti nakazení hriechami pohanov. Boh ich tresce. Ale aknáhle činia pokánie, vysvobodzuje ich z rúk nepriateľských skrze Otaniela, Aoda a Samgara.

1. Tieto sú národy, ktoré zanechal Pán, aby nimi zkúšal Izraela a všetkých tých, ktorí nevedeli o vojnách Kanaanejských:¹⁾

2. aby sa potom naučili ich synovia bojovať s nepriateľmi a nadobudli si zbehlость v bojovali:

3. Pátoťo kniežat filistinských a všetkých Kanaanejských, Lidonských a Hevejských, ktorí bývali na horách Libanu, od hory Bal-Hermon až tam, kde sa vchádza do Ematu.

4. I nechal ich, aby nimi zkúšal Izraela, či bude poslúchať prikázania Pánove, ktoré uložil jeho otcom skrze Mojžiša, alebo nie.²⁾

5. Bydleli teda synovia izraelskí medzi Kanaanejskými, Hevejskými, Amorrejskými, Ferezejskými, Hevejskými a Jebuzejskými,

6. a brali si ich dcéry za manželky a svoje dcéry dávali ich synom³⁾ a slúžili ich bohom.

7. A páchali zlé pred tvárou Pánovou a zabudli na svojho Boha, a slúžili Bálovi a Astartám.

8. I rozhneval sa Pán na Izraela a vydal ho do rúk Chusana Rasataim, kráľa mezopotamského a slúžili mu osem rokov.

¹⁾ Bál bol boh slnca, a jako taký predstavoval zúrodňujúcu, oplodňujúcu silu prírodnú o ktorej mysleli, že z neho vychodí. Astarte je ženské božstvo, ktoré ako mesiac ctené bolo.

²⁾ Tento verš Vulgata nepodáva celkom presne: A keď vzbudzoval im Pán sudcov, býval s každým sudcom a vysvobodzoval ich z rúk ich nepriateľov po všetky dni sudcov.

¹⁾ Za času Jozue vedených.

²⁾ Teda všetka bieda za času sudcov bola len zkuškou, či dokážu poslušnosť a stálosť medzi neveriacimi.

³⁾ Také miešané manželstvá Boh zakázal zvlášte pre nebezpečenstvo modlářstva; preto nezývajú sa (II. Mojž. 34. 16) smúľstvom.

9. A volali k Pánovi¹⁾ i vzbudil im vysvoboditeľa, aby ich vysvobodil, Otoniela, syna Kenezovho, mladšieho brata Kalebovho.

10. Bol v ňom duch Pánov a spravoval Izraela. A keď vytiahol do boja, dal Pán do jeho rúk Chusana Rasataim, kráľa syrskeho a podmanil ho.

11. A tak v pokoji bola zem za štyridsať rokov. A zomrel Otoniel, syn Kenezov.

12. A synovia izraelskí zasa činili zlé pred tvárou Pánovou, ktorý posilnil proti nim Eglona, kráľa moabskeho, lebo činili zlé pred tvárou Pánovou.

13. Tento pripojil k sebe synov Ammannových a Amalechových, a vytiahol a prevládal Izraela a opanoval Mesto pálm.

14. A slúžili synovia izraelskí Eglonovi, kráľovi moabskému, za osemnásť rokov.

15. Keď potom volali k Pánovi, vzbudil im vysvoboditeľa menom Aod, syna Gerovho, syna Jemina, ktorý užíval obidve svoje ruky ako pravú²⁾ A synovia izraelskí poslali po ňom dary (poplatok) Eglonovi, kráľovi moabskému.

16. I vyhotovil si meč, na obe strany ostrý, ktorý mal v prostriedku na dľaň dlhú rúčku a pripásal si ho pod plášť na pravý bok.

17. Tak priniesol dary Eglonovi, kráľovi moabskému. Bol však Eglon veľmi tučný.

18. A keď už odovzdal dary, odprevadil spoločníkov, ktorí s ním prišli.³⁾

19. A keď sa vrátil z Galgaly, kde boli modly, riekol kráľovi: „Tajný odkaz mám k tebe, ó, kráľu!“ A ten prikázal mu mlčať. A keď už všetci, ktorí okolo neho boli, vyšli,

¹⁾ To jest kričali. Kričanie je zovňútorné znamenie vnútorného obrátenia. Keď duch Boží neobyčajným spôsobom účinkoval na mužov Starého zákona, tým dostávali sily vykonávať skutky záračné, hudoť skrze prorocké, zázraky, alebo ľudské sily prevyšujúce veľké činy.

²⁾ Hebr.: Muža rukou pravou nevládnuceho (ľaváka).

³⁾ Hebr.: A keď dokončil oddávanie poplatku, prepustil ľud, ktorý priniesol dar.

20. vošiel Aod k nemu. On však sedel v letnom večeradle sám. A riekol (Aod): „Odkaz Boží mám pre teba.“ A on hneď vstal so svojho trónu.

21. A Aon siahol ľavou rukou, vzal meč s pravého boku svojho, a vrazil mu ho do brucha

22. tak silno, že i rúčka za ostrím vbehla do rany a najtučnejším sadlom sa obalila; a nevytiahol meča, ale nechal ho v tele tak, ako ho bol vrazil: a hneď cez prirodzené tajnosti brucha vyvalily sa lajná.

23. Potom zavrel Aod veľmi opatrne dvere od večeradla a zamkol závorou.

24. a vyšiel zadnými dvermi. Keď sluhovia kráľovi prišli a videli dvere večeradla zamknuté, povedali: Azda je na potrebe v letnej izbe.“

25. Tak čakali dlho, až sa namrzeli a keď videli, že nikto neotvára, vzali kľúč a otvorili dvere; tu našli svojho pána mŕtveho ležať na zemi.

26. Aod medzi tým, kým ich zmätok trval, ušiel a prešiel Mesto modlí, zkaďaľ sa bol vrátil; a keď prišiel do Seiratu,

27. hneď zatrúbil na trúbu na hore Efraim: a sostúpili s ním synovia izraelskí (s vrchu), a on šiel na čele.

28. A riekol im: „Poďte za mnou, lebo Pán vydal našich nepriateľov, Moabitov do našich rúk.“ Tedy tiahli za ním a zaujali brody jordánske, ktorými sa prechádza do zeme moabskej a nedali prejsť nikomu,

29. ale pobili v ten čas z Moabských asi desiat tisíc, všetko silných a udatných mužov; a ani jeden z nich nemohol utiecť.

30. A ponížený bol Moab v ten deň pod ruku Izraelovu, a pokoj mala zem za osemdesiat rokov.

31. Po ňom bol Samgar, syn Anatov, ktorý pobil z Filištincov šesťsto mužov radlicou,¹⁾ a sám tiež obrátil Izraela.

¹⁾ Hebr.: stykom. Pobíľ ich toľko iste pri pomoci Izraelitov, ktorí šli s ním.

HLAVA 4.

Debora a Barak šťastlivo bojujú oproti Zizarovi, ktorého zabije Jabel, manželka Habera Kinejského.

1. Po smrti Aoda činili synovia izraelskí zasa to, čo je zlé pred obličajom Pánovým.

2. Preto vydal ich Pán do rúk Jabinu, kráľa Kanaanejského, ktorý panoval v Azore: a ten mal vodcu svojho vojska menom Zizara, ktorý býval v Haroset pohanskom.¹⁾

3. Tedy volali synovia izraelskí na Pána; lebo (Jabin) mal deväťsto vozov s kosami²⁾ a za dvadsať rokov náramne ich utiskoval.

4. A v tom čase bola Debora, prorokynja, manželka Lapidotova, ktorá súdila ľud izraelský.³⁾

5. Sedávala⁴⁾ pod palmou, ktorá sa menovala po jej mene, medzi Ramou a Betelom na hore Efraim; a chodili k nej synovia izraelskí ku veľikému súdu.

6. Ona poslala a dala volať Baraka, syna Abinoemovho z Kedes Neftali, a riekla mu: „Pán, Boh izraelský, ti prikazuje: Id a sober vojsko na horu Tabor a vezmi sebou desaťtisíc bojovníkov zo synov Neftali a zo synov Zabulonových.⁵⁾

7. Ja privediem ti k potoku Kison Zizaru, vodcu vojska Jabinovho, jeho vozy a všetko jeho vojsko a vydám ich do tvojich rúk.

8. I riekol jej Barak: „Jestli pôjdeš so mnou, pôjdem, jestli nepôjdeš so mnou, nepôjdem.“

9. Ona mu odpovedala: „Ja pôjdem sice s tebou, ale tento krát nebudete ti

pripísané víťazstvo, lebo do rúk ženy vydaný bude Zizara.“ Tedy vstala Debora a šla s Barakom do Kedes.

10. Ktorý (Barak) svolal Zabulona a Neftaliho a tiahol s desaťtisíc bojovníkmi do boja, a v sprievode svojom mal i Deboru.

11. Ale Haber Kinejský už predtým oddelil sa od ostatných Kinejských. svojich bratov, synov Hobaba, príbuzného Mojšiovho, a rozložil svoje stány až k údoliu, ktoré sa menuje Senim, a stál vedľa Kedesu.

12. A keď oznámili Zizarovi, že Barak, syn Abinoemov, vytiahol na horu Tabor,

13. shromaždil deväťsto vozov s kosami¹⁾ a všetko vojsko z Harosetu pohanov k potoku Kisonu.

14. I riekla Debora Barakovi: „Vstaň, lebo toto je deň, kedy vydal Pán Zizaru do tvojich rúk: ejha, on sám je tvojim vodcom.“ Tedy sostúpil Barak s hory Tabor a desaťtisíc bojovníkov s ním.

15. I prestrašil Pán Zizaru a švetky jeho vozy i všetko to vojsko ostrým meča pred Barakom tak, že Zizara soskočil s voza a utekal pešky.

16. Ale Barak honil utekajúce vozy a vojsko až do Haroset pohanov a všetko množstvo nepriateľov padlo až do posledného.

17. Zizara však na úteku dostal sa k stánu Jahely, manželky Habera Kinejského. Lebo pokoj bol medzi Jabinom, kráľom azorským, a medzi domom Habera Kinejského.

18. Tedy Jabel vyšla naproti Zizarovi, a riekla mu: „Vojski ku mne, pane môj; vojski, neboj sa!“ A keď vošiel²⁾ do jej stánu, pokryla ho pokrývkou;

19. povedal jej: „Daj mi, prosím ťa. trochu vody, lebo veľmi žižnim.“ Ona

¹⁾ Mesto toto bolo na severe v krajine, ktorá sa neskôr volala „Galilea národov.“

²⁾ Vozov železných.

³⁾ Debora menuje sa prorokynjou pre jej prorocký dar, ako Mirjam II. Mojz. 15, 20. a Holda IV. Kráľ 22, 14. Pomocou toho daru vedela Judit rozhodovať v rozoprách, ktoré nižšie súdy nemohly vyrovnávať, ktoré dľa V. Mojz. 17, 8. k najvyšším súdom patrily.

⁴⁾ Keď súdila.

⁵⁾ Tieto dve pokolenia boli najviac utiskované.

¹⁾ Hebr.: Všetky svoje vozy.

²⁾ Z troch príčin vošiel do jej stánu: lebo Jabin žil v pokoji s domom Haberovým, lebo ho Jabel pozvala, lebo ho v ženskom stáne sotva budú hľadať. A Jabel nemohla inak urobiť: musela ozbrojeného, zúfajúceho muža pozvať, keď nechcela svoj život zriadiť.

otvorila nádobu s mliekom,¹⁾ dala mu piť a prikryla ho.

20. I povedal jej Zizara: Stoj pred vchodom do stánu, a keby kto prišiel a pýtal sa ťa a riekol: „Je tu kto?“ odpovieš: „Nikto.“

21. Potom vzala Jahel, manželka Haberoва, klinec od stánu a vzala i kladivo, vošla k nemu tajne a ticho, priložila mu klinec na sluch hlavy a uderiac ho kladivom vrazila cez mozgy až do zeme; a on (Zizera) spojil sen so smrťou, zahynul, umrel.²⁾

22. A hľa, Barak honiac Zizaru, prichádzal: i vyšla mu Jahel naproti a riekla mu: „Poď a ukážem ti muža, ktorého hľadáš.“ A keď k nej vošiel, uzrel Zizaru ležať mŕtveho a klinec trčat mu v sluchách.

23. Tak ponížil Boh toho dňa Jabina, kráľa Kanaanejského, pred synami izraelskými,

24. ktorí sa so dňa na deň vzťahali a silnou rukou utláčali Jabina, kráľa Kanaanejského, kým ho nevyhubili.

HLAVA 5.

Pieseň Debory a Baraka. Chvála skutku Jahelinho.

1. I spievali Debora a Barak, syn Abinoemov, v ten deň takto:

2. Vy, ktorí ste z Izraela vydali svoje životy dobrovoľne v nebezpečie, vďaka vzdávajúte Pánovi!³⁾

3. Slyšte kráľovia, ušima pozor dávajte kniežatá! Ja som, ja som, čo chcem spievať Pánu, žalmom oslavovať Pána, Boha Izraela.

¹⁾ Nádoba bola temlov z kože. Mlieko o ktorom je tu reč, bolo pravdepodobne ťavie, majúce opojúcu silu.

²⁾ Stalo sa, ako Debora v 9. Barakovi predpovedala. Hoci nedá sa neuznať, že Jahel v nábožnom oduševnení za vec Izraela a jeho Boha konala, Debora jednako neoslavuje okolnosti činu Jahelinovho, ale slávi len osvobodenie ľudu Božieho a potupnú porážku jeho úhlavného nepriateľa a zhnúť Jahel, nakoľko skrze ňu oslobodil sa Izrael od svojich utlačovateľov.

³⁾ Hebr.: Pre vedenie vojvodcov v Izraeli, preto, že sa ľud dobrovoľne vydal, dobrorečte Pánu!

4. Pane, keď si vychádzal zo Seir a bral si sa krajom Edom, triasla sa zem¹⁾ a nebesá, a oblaky vydaly dážď.

5. Hory rozplývaly sa pred tvárou Pána, a Sinai pred tvárou Pána. Boha Izraela.

6. V dňoch Samgara. Anatovho syna, vo dňoch Jahel spočívaly cesty²⁾ a ktorí po nich chodievali, chodili po postranných chodníkoch.

7. Mizli silní v Izraeli a ostávali bez činu,³⁾ až keď povstala Debora, vstala matka v Izraeli.

8. Nové boje vyvolil Pán, a sám lámal⁴⁾ brány nepriateľov: štít a kopiu či bolo vidieť medzi štyridsiatisícami Izraela (bojovníkov)?

9. Moje srdce miluje kniežatá izraelské: ktorí z vlastnej vôle postavili ste sa nebezpečiu, zveľebujte Pána!

10. Ktorí jazdíte na bielych osloch, a sedáte v súde a chodíte cestou,⁵⁾ mlúvte!

11. Tam, kde sa srazily vozy a zničené bolo vojsko nepriateľov, tam nech sa rozpráva o spravodlivosti Pána⁶⁾ a добрote k silným Izraela. Vtedy sostúpil ľud Pánov k bránam⁷⁾ a obdržal pánsťvo.

12. Hor' sa, hor' sa, Debora! Hor' sa, hor' sa, a zaspievaj pieseň! Vstaň, Baraku, a zajmi svojich zajatých, synu Abinoemov!

¹⁾ Ako vtedy, keď Izrael prijatý bol za ľud Boží, nové dobrodenia Božie sa dejú.

²⁾ Ľudia totižto radšej doma sedeli, lebo sa obávali, že ich nepriatelia prepadnú na ceste.

³⁾ To jest keď sa i naši silnejší mužovia, nemali toľko smelosti, aby sa holi postavili na čelo národa a hájili jeho svobodu.

⁴⁾ Keď bezbranný ľud učinil silným a víťazným (Hieron). Hebr.: Keď si Izrael zvolil bohov nových, tedy hývala vojna v bránach.

⁵⁾ Bohatí a starší, predstavení, chudobní, pútníci, ktorí už pokojne môžu putovať, všetci nech začnú chválu.

⁶⁾ Hebr.: O spravodlivosti Božej, ktorú ukazoval mestám, keď ich vysvobodil z jarma.

⁷⁾ Tých miest, ktoré mu odňali jeho nepriateľa.

⁸⁾ To jest nepriateľov alebo od nich v zajatí držaných Izraelitov.

13. Zachránené sú ostatky ľudu; Pán bojoval v silných.¹⁾

14. Z Efraima bol ten, kto ich zničil v Amalechu a po ňom šiel z Benjamina proti tvojim kmenom, o Amalech! Z Machira tiahli kniežatá a zo Zabulona tí, čo viedli vojsko do boja.

15. Vodcovia Izacharovi boli s Deborah a išli v zápätí za Barakom, ktorý ako do hlbokkej priepasti sa rútil do nebezpečenstva; keď bol Ruben proti sebe rozdelený, medzi jeho hrdinami našiel sa spor.²⁾

16. Prečo bývaš medzi dvoma hranicami, aby si počúval bľačanie stád?³⁾ Keď bol Ruben proti sebe rozdelený, medzi jeho hrdinami našiel sa spor.⁴⁾

17. Gialaad odpočíval za Jordánom a Dan pracoval pri lodiach; Azer prehýval na brehu morským a zdržoval sa v jeho prístavoch.⁵⁾

18. Zahulon však a Neftali vydali svoj život na smrť v krajine Merome.⁶⁾

19. Prišli kráľovia⁷⁾ a bojovali králi kanaanejskí v Tanachu vedľa vód Mageddo,⁸⁾ avšak koristi neodnášali.

20. S neba bolo bojevané proti nim:⁹⁾ hviezdy trvajúce vo svojom poriadku a behu, proti Zizarovi bojovaly.

21. Potok Kison smietol ich mŕtvolý, potok Kadumi, potok Kison; pošliap duša moja, mocných!

22. Kopytá padaly koňom,¹⁰⁾ cválajúcim na úteku a o zlomkrk sa rútili najsilnejší z nepriateľov.

¹⁾ Pozostali premôžu silných, ľud zvíťazí nad hrdinami.

²⁾ Ruben sa karhá, lebo jeho kmen medzi sebou nesvojný nebral účasť v boji.

³⁾ Miesto válečných trúb.

⁴⁾ Veľké veci si zamýšľali, ale nevykonali.

⁵⁾ Dan a Azer myslia len na svoj zisk.

⁶⁾ Na výšinách poľa (Tabor).

⁷⁾ S Jahinom vyvolení králi.

⁸⁾ To jest vedľa potoka Kison, ktorý tečie údolím Mageddonským.

⁹⁾ Keď ľudskej pomoci nebolo, pomohol Boh kamencom, víchrom a hromami.

¹⁰⁾ Hebr.: Tedy otkly sa kopytá koňom od dupania.

23. „Zlorečte zemi Meroz“, riekol anjel Pánov; „zlorečte jej obyvateľom, lebo neprišli na pomoc Pánovi;“¹⁾ na pomoc jeho silným.

24. Požehnaná medzi ženami buď Jahel,²⁾ manželka Habera Kinejského, a buď požehnaná v svojom stáne!³⁾

25. Žiadal vody, ona mlieko mu podala, a v kniežacej šialke podala smotany.

26. Lavú ruku vystrela za klincom a pravú za kladivom kováčskym a uderila Zizaru, vyhľadajúc v hlave miesto rane, a preraziac silne jeho sluchy.

27. K jej nohám sa svalil; podľahol a umrel; u jej nôh sa svíjal a tu bezdušný a biedny⁴⁾ ležal. Oknom⁵⁾ vyzerajúc nariekala jeho matka

28. a z večeradla vyvolávala: „Prečo mešká vrátiť sa voz jeho, prečo sa zmeškaly nohy jeho štvorky?“

29. Jedna z jeho žien, múdrejšia od ostatných, tieto slová svokre odpovedá:

30. Azda teraz deľť koristi a najkrajšia zo žien vyberá sa jemu: pestré rúcha dávajú sa Zizarovi v koristi a rozličné veci na ozdobu hrdiel sa snášajú.⁶⁾

31. Tak nech zahynú, ó, Pane, všetci tvoji nepriatelia; a tí, ktorí ňu milujú, nech sa skvejú, ako jasá slnce, keď vychádza.

32. A bol pokoj v zemi za štyridsať rokov.

¹⁾ To jest ľudu Izraelskému, s ktorým Pán bojoval.

²⁾ Jahel obraz blahoslavennej Panny.

³⁾ Hebr.: Nad ženy v stáne svojom buď požehnaná. Všetci majú jej blahoželať a dobrorečiť v jej dome, lebo sa vo svojom dome tak mužne zachovala.

⁴⁾ Hebr.: U jej nôh sa svíjal, padol, ležal: u jej nôh sa svíjal, padol. Kde sa svíjal tam padol zabíť.

⁵⁾ To jest skrze mreže.

⁶⁾ Hebr.: Bez pochyby shľadávali, rozdeľujú koristi. Žena jedna, ženy dve na blavu muža, pre Zizaru koristi dvoch rúch barevných, šata s okrajom, barvená šata, dvoje rúcho pestré tkané, pre hrdlo z koristi.

HLAVA 6.

Madianiti sužujú Izraelitov, ale Gedeon ich vysvobodzuje.

1. Keď však synovia Izraelskí činili zlé pred obličajom Pánovým, vydal ich do rúk Madianových¹⁾ na sedem rokov;

2. a tí ich veľmi utláčali. I robili si v horách jaskyne a jamy a veľmi pevné miesta na obranu.

3. A keď Izrael zasial, pritiahol Madian a Amalech a iné východné národy,

4. a rozbili u nich stány a všetko ešte na koreni zelené im zkazili, až zkade sa vchádza do Gázy, a nijakej potravy nenechali v Izraeli, ani oviec, ani oslov, ani volov.

5. Lebo sami so všetkými svojimi stánami pritiahli a jako kobyľky zaplavili všetko; nesčíslné množstvo ľudu a tiav, čohokolvek sa dotkli, pustošili.

6. Tak bol Izrael znížený náramne pred Madianom.

7. Preto volal na Pána, a žiadal pomoci proti Madianitom.

8. A on poslal k nim muža proroka, ktorý im povedal: „Toto praví Pán, Boh Izraelský: „Ja som vás vyviedol z Egypta a vyviedol som vás z domu poroby

9. a vytrhol som vás z rúk Egyptčanov a všetkých nepriateľov, ktorí vás sužovali; a hnal som ich pri vašom príchode a dal som vám ich zem.“

10. A riekol som vám: „Ja som Pán, Boh váš; nebojte sa bohov amorrejských, v ktorých kraji bydlíte. Ale ste nechceli slyšať môjho hlasu.“

11. Tedy prišiel anjel Pánov a posadil sa pod dubom, ktorý bol v Efra a náležal Joasovi, otcovi čefadi Ežri. A keď Gedeon, jeho syn mlátil a cúdil

obilie v preši,¹⁾ aby mohol utiecť Madianitom,

12. zjavil sa mu anjel Pánov, a riekol: „Pán s tebou, najsilnejší z mužov!“

13. Odvetil mu Gedeon: „Prosím ťa, Pane môj, jestli Pán je s nami, prečo nás zastihlo toto všetko?²⁾ Kde sú jeho divy, o ktorých rozprávali naši otcovia a hovorili: „Z Egypta nás vyviedol Pán. A teraz nás Pán opustil a vydal do ruky Madianovej.“

14. I pohliadol na neho Pán a riekol: „Iď v tejto svojej sile a vysvobodíš Izraela z ruky Madianovej; máš vedieť, že ťa ja posielam.“

15. A on odpovedal a riekol: „Prosím ťa, Pane, čím³⁾ mám vysvobodiť Izraela? Hľa, rod môj je najposlednejší v Manassesovi a ja som najmenší v dome svojho otca.“

16. A riekol mu Pán: „Ja budem s tebou a zbiješ Madiana, jako jediného chlapa.“

17. Ale on: Jestliže som našiel milosť u teba, daj mi znamenie, že ty si, ktorý so mnou hľadáš.

18. A neodchádzaj odtiaľto, kým sa nenavrátim k tebe a neprinesiem obeť a neobetujem ti.“ A odpovedal mu: „Ja počkám na tvoj príchod.“

19. Tedy Gedeon vošiel a pripravil kozľa a z merice múky nekvaseného chleba a vložil mäso do koša a polievku z mäsa vliadol do hrnca, vyniesol to všetko pod dub a obetoval mu.

20. A riekol mu anjel Pánov: „Vezmi mäso a nekvasené chleby a polož ich na tú skalú a obľej ich polievkou.“ A keď to učinil,

21. zdvihol anjel Pánov koniec palice, ktorú mal v ruke, a dotkol sa mäsa

¹⁾ Azda vo vykresanej skale, aby ušiel očiam Madianitov; lebo ináč vo východných krajinách mláti sa na poli.

²⁾ Nie zúfanie, ale pokora hovorí z neho. (Theodor.)

³⁾ V reči v 13. Gedeon ešte nevedel, že sám Boh hovorí s ním; teraz už tuší, že tu Boh hovorí s ním, ako s Mojžišom na Horebe (II. Mojž. 3. 10. 11.); istý toho bude len vo verši 22.

¹⁾ Madianiti boli ich najúhlavnejší nepriatelia. Obchodovali medzi Palestínou a Egyptom. Nazývali sa i Izmaelci; bývali na vrchu Horeb a boli spojencami Moabitov.

i nekvasených chlebov; i vyšiel oheň zo skaly a strávil mäso i nekvasené chleby. A v tom anjel Pánov zmizol s jeho očú.

22. Keď Gedeon videl, že to bol anjel Pánov,¹⁾ riekol: „Beda mnel Pane, Bože môj, že som videl anjela Pánovho s tvári do tvári!“

23. I riekol mu Pán: „Pokoj s tebou; neboj sa, neumrieš!“

24. Preto vystavil Gedeon na tom mieste oltár Pánovi a dal mu meno: Pokoj Pánov až do dnešného dňa. A keď ešte bol v Efre, ktorá prináleží čedadi Ezri,

25. v tej noci riekol Pán: „Vezmi býka svojho otca, tiež druhého býka sedemročného, a sbor oltár Bálov, ktorý prináleží tvoju otcovi, a háj, ktorý je okolo neho, vyrúb!“

26. A vystav Pánu, Bohu svojmu oltár na vrchu tej skaly, na ktorú si prv položil obeť: a vezmi (toho) druhého býka a obeť obetu zápalnú nad hranicou dreva, ktoré z hája nasekáš.

27. Tedy vzal Gedeon desať mužov zo svojich sluhov a učinil, ako mu prikázal Pán. Ale že sa bál domácich svojho otca a ľudí toho mesta, nechcel to urobiť vo dne, ale všetko vykonal v noci.

28. A keď ráno vstávali mužovia toho mesta, uzreli oltár Bálov, zborený, a háj vyrúbaný, a býka druhého na oltár vyloženého, ktorý práve bol postavený:

29. I riekli jeden druhému: „Kto to urobil?“ A keď vyhľadávali pôvodcu toho činu, bolo im povedané: „Gedeon, syn Joasov, všetko urobil.“

30. A riekli Joasovi: „Vyveď svojho syna sem, nech zomrie, lebo sboril oltár Bálov a vyrúbal háj.“

31. On im odpovedal: „Či ste vy mstitelia Bálovi, aby ste bojovali za neho?²⁾ Kto je jeho protivníkom, nech

umrie prv, než príjde zajtraší deň; a jestliže je Bál bohom, nech sa pomstí na tom, kto podkopal jeho oltár.“

32. Od toho dňa nazvali Gedeona Jerubáalom,¹⁾ preto, že Joas riekol: „Nech sa Bál pomstí na tom, kto podkopal jeho oltár!“

33. Tedy všetci Madianiti, Amalechiti a východné národy shromaždili sa spolu a prešli Jordán a rozložili sa v doline Jezrael.

34. Duch Pánov ale objal Gedeona, ktorý zatrubil na trúbu a svolal dom Abiezerov, aby ho nasledoval.

35. A poslal poslov k celému pokoleniu Manassesovmu a toto tiež tiahlo za nim; aj iných poslov k Azerovi, Zabulonovi a Naftalimu; i títo sa s ním stretli.

36. Tedy riekol Gedeon Bohu: „Jestli vysvobodíš Izraela mojou rukou, jako si povedal,

37. položím toto rúno na humno a jestli rosa bude len na rúne a na zemi vókol sucho, budem vedieť, že mojou rukou vysvobodíš Izraela, jako si povedal.“

38. A stalo sa tak. Keď v noci vstal a vyžmýkal rúno, naplnil rosou nádobu.

39. A ešte raz riekol Bohu: Nerozpaľuj²⁾ sa hnev tvoj proti mne, keď ťa ešte raz pokúšam a znamenie na rúne žiadam. Prosim ťa, nech je samé rúno suché a všetka zem od rosy mokrá.

40. I učinil Boh tej noci tak, jako si žiadal; a bolo sucho len na rúne a rosa na všetkej zemi.³⁾

¹⁾ Mebr. Jerubbaal: Bál nech sa pomstí.

²⁾ Viera Gedeonova sa chváli. Zid. 11, 32. V hl. 6. 34. hovorí sa, že duch Pánov ho objal, poslušil, naplnil, teda nezhešil, keď ešte raz prosil o znamenie. Gedeon si toho žiada zvlášť na posilnenie svojich spolubojovníkov; tí majú vedieť, že všetko závisí od Boha.

³⁾ Voda a rosa sú obrazy milosti Božej. Vodou nasiaknuté rúcho, keď všetko okolo je suché, znamená pomoc Božiu, ktorú Pán pred každým iným dáva. To druhé znamenie predstavuje Izraela. (Theodor.) Niekdý mal on hojné milosti, jako rúno rosou, ale neskôr dostáva celé pokolenie ľudské tú duševnú milosť, ktorej zbavený bol

¹⁾ Teraz videl Gedeon, že to nebol človek. Zidia mysleli, že kto videl anjela, musí umrieť.

²⁾ To jest, čo je Izraelitov do Bála? Joas začína sa obracať.

HLAVA 7.

Gedeon víťazí nad Madianitmi.

1. Tedy Jerobál, ktorý je i Gedeon. v noci vstal, i všetok ľud s ním a šiel ku studnici, ktorá volá sa Harad. Vojská Madianské však ležali v doline k poľnočnej strane Vysokého kopca.

2. I riekol Pán Gedeonovi: Primnoho je ľudu¹⁾ s tebou a nebude vydaný Madian do jeho rúk, aby sa nechvatal proti mne Izrael a nehovoril: „Svojou vlastnou silou som sa vysvobodil.“

3. Prehovor k ľudu, a oznám tak, aby všetci počuli: „Kto je ľakavý a bojajlivý, nech sa vráti.“ a odišli s hory Galaad a vrátilo sa z ľudu dvaadvadsaťtisíc mužov a len desaťtisíc (ich) ostalo.

(V. Mojž. 20, 8.)

4. I riekol Pán Gedeonovi: „Ešte je ľudu primnoho; veď ich k vode, tak ich zkusím, a o ktorom ti poviem, aby s tebou šiel, ten nech ide; ktorému zabránim ísť, nech sa vráti!“

5. A keď sostúpil k vode, riekol Pán Gedeonovi: „Ktorí jazykom budú chlúpať²⁾ vodu, jako psi chleptajú, tých postav o sebe; a ktorí si priklaknú k pitiu, budú na druhej strane.“

6. A bol počet tých, ktorí ruku k ústam prinášali a chlúpali vodu, tristo mužov, a všetok ostatný zástup pil kolenačky.

7. A riekol Pán Gedeonovi: „Troma stami mužov, ktorí chlúpali vodu, vysvobodím vás a vydám Madiana do tvojich rúk; všetko ostatné mužstvo nech sa vráti domov.“

8. Tedy pre tento počet nabral po-

Izrael. Keďže sa milosť Božia obzvlášť vo všetkom Syna Božieho ukázala, je rosa i obrazom Slova Božieho (Ambroz); a rúno obrazom Panny Marie, ktorá túto nebeskú rosu najdokonalejšie v sebe prijala.

¹⁾ Bolu by 32.000 proti 15.000, teda jeden proti štyrom alebo päťm.

²⁾ Títo, ktorí si nedoprajú času klaknúť si a pohodlne sa do systoty napiť, ale stojacky vo zbroji, leč rukou niečo vody naberú, aby sa v boji posilnili. Že voľba stala sa dľa tohoto nevýznamného zniku, tým dáva Boh na javo, že on sám dá víťazstvo.

travy a trúb a všetkému ostatnému zástupu rozkázal odísť do svojich stánov; a sám s tými tristo mužmi ťiahol do bitky. Vojsko Madianské ležalo pod ním v doline.

9. Tej samej noci riekol mu Pán: „Vstaň a sostúp do ležania, lebo vydal som ich do tvojej ruky;

10. ale ak sám sa bojiš ísť, nech ide s tebou Fára, tvoj sluha.¹⁾

11. A keď počuješ, čo si hovoria, vtedy posilnia sa tvoje ruky a tým bezpečnejšie sostúpiš do ležania nepriateľovho.“ Tedy sostúpil on i Fára, jeho sluha, na kraj ležania, kde boli stráže ozbrojencov.

12. Madiani a Amalech a všetky východné národy rozložené ležali v doline, jako množstvo kobyliiek; i tiav bez počtu bolo, jako piesku na brehu morskou.

13. A keď prišiel Gedeon, rozprával ktosi svojmu susedovi sen a takto mu rozpovedal, čo videl: Mal som sen a zdalo sa mi, jakoby sa valil peceň podpopoľného chleba jačmeného a svalil sa do ležania Madianského, a keď sa privälil ku stánu, uderil naň a podvrátil ho a so zemou docela srovnal.²⁾

14. Ten, komu to hovoril, odvetil: Nie je to nič iného, len meč Gedeona, syna Joasovho, muža izraelského, lebo dal Pán do jeho rúk Madiana a všetky jeho vojská.

15. A keď počul Gedeon ten sen a jeho výklad, poklonil sa, a vrátil sa k vojsku izraelskému a riekol: Vstaňte, lebo dal Pán do našich rúk vojská Madianské.

16. A rozdelil tristo mužov na tri húfy a dal im do rúk trúby a prázdne žbány, a do tých žbánov horiace fakle

17. a povedal im: Ako na mne uvi-

¹⁾ Gedeon sám má poznať strach nepriateľov a sám má o ňom vydať svedectvo.

²⁾ Z vypravovania toho sna, ktoré bol práve teraz dopustil, poznáva Gedeon malomyseľnosť nepriateľov a čerpá pevnú nádej, že Pán istotne do jeho rúk dá Madiana.

díte, tak čiňte; ja vojdem na kraj ležania a čo budem robiť, to opakujte i vy.

18. Keď zavznie trúba v mojej ruke, i vy okolo vojska trúbate a zkrkňte: „Pánovi a Gedeonovi!“

19. I vošiel Gedeon a tristo mužov, ktorí s ním boli, na kraj vojska, pri začiatku bdenia po polnoci, len čo boli premenili stráž, začali trúbiť na trúbach a tĺcť žbány jeden o druhý.

20. A okolo ležania trúbili na troch stranách a roztriekali žbány; potom držali v ľavej ruke fakle a v pravej trúby zvučiace a volali: „Meč Pánov a Gedeonov!“

21. Pri tom postavili sa každý na svojom mieste¹⁾ okolo ležania nepriateľského. A vo všetkých vojskách nastal zmätok a s krikom a hlukom utekali;

22. Ale tých tristo mužov neprestávalo trúbiť na trúbach. I dopustil Pán meč na všetko ležanie, tak že jeden druhého vraždili,

23. a utekajúc až po Betsetta a až ku stráni Abelmehula v Tebbate. Mužovia izraelskí z Neftali, Azer a zo všetkého Manassa sa svolali a honili Madiana.

24. A rozposlal poslov po všetkých horách efraimských s odkazom: „Vytiahnite proti Madianovi a obsaďte im vody až k Bethere a Jordán. I svolal sa všetok Efraim a obsadili vody a Jordán až k Bethere.

25. A zajali dvoch mužov madian-ských: Oreba a Zeba, i zabili Oreba na skale Oreb a Zeba v prešovni, Zeb. A honili Madiana, hlavu však Orebovu a Zehovu priniesli Gedeonovi za riekou Jordan. (Zalm 82, 12. Izai. 12, 26.)

HLAVA 8.

Dalšie deje Gedeonove a jeho smrť.

I. I riekli mu mužovia z Efraima: Čo si to vykonal, že si nás nepovolal, keď

¹⁾ Tak držali ich Madianiti za svojich, ktorí iným svetla.

si tiahol do boja proti Madianovi? A tuho sa s ním vadili a temer násilie mu činili.

2. On im odpovedal: Či som ja niečo takého mohol vykonať, ako ste vykonali vy?¹⁾ Či sú nie lepšie paberky Efraimove, než obračka Abiezerova?²⁾

3. Do vašich rúk vydal Pán kniežatá Madianské, Oreba a Zeba; čo som ja mohol takého učiť, ako ste vy učinili? A keď takto hovoril, ukojil sa ich hnev, ktorým sa zdúvali proti nemu.

4. A keď prišiel Gedeon k Jordanu, prebrodil ho s tristo mužami, ktorí boli s ním; avšak ustať súc, nevládali prenasledovať utekajúcich.

5. I riekol mužom sokotským:³⁾ Dajte, prosím, chleba ľudu, ktorý je so mnou, lebo veľmi ustali; aby sme mohli prenasledovať Zebea a Salmana, kráľov madianských.

6. Kniežatá sokotské mu odpovedali: Či sú azda dlane rúk⁴⁾ Zebea a Salmana už v tvojej ruke, že žiadaš, aby sme dali tvojmu vojsku chleba?

7. Ktorým on riekol: No⁵⁾ keď dá Boh Zebea a Salmana do mojich rúk, vtedy zošľahám vaše telo tŕnim a hodiť ich púšti.

8. A odtiahol odtiaľ a prišiel do Tanuelu a oslovil podobne mužov toho miesta. Ale i tí dali mu tú istú odpoveď, čo mužovia sokotskí.

9. Tedy riekol i tým: Keď sa ako ví-faz vrátim v pokoji, sborím túto vežu.⁶⁾

10. Zebee však a Salmana odpočítavali so všetkým svojim vojskom. Lebo pätnásťtisíc mužov zostalo zo všetkých

¹⁾ Ja porazil som len vojsko, vy ste zajali vodcov; — oni si totižto mnoho zakladali na tom, že zajali tých dvoch mužov (kniežatá) madianských.

²⁾ To jest prenasledovať a zajať kniežatá je viac než moje víťazstvo.

³⁾ Sokot iste ležalo za Jordánom oproti Sichem.

⁴⁾ To jest noc.

⁵⁾ Nech súdi Boh. Gedeon sa nočným víťazstvom dostatočne dokázal ako bojovník Boží, tak každý Izraelita mal povinnosť jemu pomáhať, i on mal právo, každé odoprenie pomoci trestať.

⁶⁾ K svojej obrane vystavenú vežu, v ktorej úfali byť bezpečnými aj pred Gedeonom.

húfov národov východných, pobitých však bolo stodvadsaťtisíc mužov, ktorí bojovali mečom.

11. I tiahol Gedeon cestou tých, ktorí v stánoch bývajú, k východnej strane Nobe a Jegbaa, uderil na ležanie nepriateľov, ktorí sa bezpečne cítili a ničoho protivného netušili.

12. Zebee i Salmana utekali, ale Gedeon hodil sa za nimi a zajaľ ich, a všetko vojsko priviedol do zmätku.

13. A vracajúc sa z boja pred východom slnca,

14. chytil mládenca z obyvateľov sokotských a povypytoval sa ho na mená kniežat a starších zo Sokotu, a spísal sedemdesiatšedem mužov.

15. Potom prišiel do Sokotu a riekol: Hľa, Zebee a Salmana, pre ktorých ste zo mňa posmech robili, a povedali: Či sú azda už ruky Zebee a Salmana v твоjich rukách, že žiadaš, aby sme mužom, ktorí ustali a zomdleli, dali chleba?

16. A vzal starších mesta a trnia púšti a bodľacia a zošľahal nimi a rozdral mužov sokotských.

17. Aj vežu Fanuel, sboril, keď najprv usmrtil obyvateľov mesta.

18. Potom riekol Zebeovi a Salmanovi: Jakí to boli muži, ktorých ste na Táboře zabili?¹⁾ Oni odpovedali: Tebe podobní, a jeden z nich ako syn kráľovský.

19. Bratia moji to boli, synovia mojej matky. Živý je Pán, že by som vás, keby ste ich holi zachovali (na živé), nezabil.

20. I riekol Jeterovi, svojmu prvorodenému: Vstaň a pobi ich! Ale ten nevytiahol meča; hál sa, lebo bol ešte len chlapec.

21. I riekol Zebee a Salmana: Vstaň ty a obor sa na nás, lebo jaký je vek človeka, taká je sila jeho. Vstal Gedeon

a zabil Zehea a Salmana a vzal ozdoby a závesky,¹⁾ ktorými hrdlá kráľovských táv zdobievajú.

22. A všetci synovia izraelskí riekli Gedeonovi: „Panuj nad nami ty i syn tvoj, a syn syna tvojho, lebo si nás vysvobodil z ruky Madianovej.“

23. A on im odpovedal: „Nebudem ja panovať nad vami, ani môj syn nebude panovať nad vami, ale panovať bude nad vami²⁾ Boh.“

24. Potom riekol im: „O jedno vás prosím: Dajte mi náušnice zo svojej koristi.“ Lebo Izmaeliti zlaté náušnice nosievali.

25. A oni odpovedali: „Dáme veľmi vďačne.“ A prestreli na zem plášť a pohádzali naň náušnice z koristi.

26. A bola váha vyžiadaných náušníc tisícšesťdesť síkľov zlata,³⁾ krom ozdôb a záveskov i rúcha šarlátového, ktoré madianskí králi na sebe nosievali, a krome zlatých retiazok tiav.

27. A z toho zhotovil Gedeon efod a složil ho vo svojom meste Efra. A všetok Izrael smilnil v ňom⁴⁾ a bol on Gedeonovi i domu jeho ku pádu.

28. A uponížený bol Madian pred synmi izraelskými a nemohli viac pozdvihnúť šije svoje; ale zem mala pokoj za štyridsať rokov, kým Gedeon bol na čele ľudu.

29. Vtedy odišiel Jerobáb, syn Joasov, a býval vo svojom dome.

30. A mal sedemdesiat synov, ktorí pošli z jeho bedier; mal totižto viac žien.

31. Ale jeho súložnica,⁵⁾ ktorú mal

¹⁾ To jest polmesiac (Sept., Syr.) zo striebra a zlata.

²⁾ Sudcovia mali bojovať s národami, ktoré z dopustenia Božieho vo Svätej zemi ešte zostávali. Boh panoval skrze nich a kým on založenie kráľovstva neustanoví, dotiaľ kráľa voliť bolo by toľko, ako vyjmať sa z jeho panstva.

³⁾ To jest asi 27.830 kilogramy.

⁴⁾ Vrchné kňazské rúcho, ktoré si obliekali ku obetiam Pánovým.

⁵⁾ Dopustili sa modlárstva, používajúc ho pri obetách pohanov.

⁶⁾ To jest bočná žena, ktorú dľa St. Zákona Gedeon mohol mať ako Abraham Agar a Ceturu vedľa Sáry.

¹⁾ To jest nespravodlivo a ukrutne. To trestá sa i na Izraelitoch smrťou, (Genes. 9, 6.; II. kráf. 14, 7). tým viac na Madianitoch.

v Sicheme, i tá porodila mu syna, menom Abimelecha.

32. I zomrel Gedeon, syn Joasov, v dobrej starobe a pochovali ho do hrobu Joasovho, jeho otcovho, kto bol z čefadi Ezri, v Efre.

33. Ale jako zomrel Gedeon, zvrhli sa synovia izraelskí a smlnili¹⁾ s Bálmi. A učinili s Bálom smluvu, aby im bol za boha.

34. A nerozpomínali sa na Pána, Boha svojho, ktorý ich vytrhol z rúk všetkých nepriateľov vôkol.

35. Ani neučinili milosrdenstva s domom Jerobála Gedeona za všetko to dobré, ktoré vykonal Izraelovi.

HLAVA 9.

Ukrutnosť Abimelechova a jeho smrť.

1. Abimelech, syn Jerobálov, odišiel do Sichemu k bratom svojej matky a hovoril s nimi, i so všetkým príbuzenstvom domu otca svojej matky a riekol:

2. „Povedzte všetkým mužom sichemským: „Čo vám je lepšie, či to, aby sedemdesiat mužov, všetci synovia Jerobálovi, panovali nad vami, a či to, aby jeden muž panoval? A rozvážte aj to, že som ja kosť vaša a telo vaše.“

3. A keď bratia jeho matky všetky tieto slová v jeho mene pred všetkými mužmi sichemskými opakovali, naklonili ich srdcia Abimelechovi, lebo riekli: „Brat náš je.“

4. A dali mu sedemdesiat (sikfov) váhy²⁾ striebra z chrámu Balberita. A najal si za ne mužov povaľačov a tulákov a tí šli za ním.

5. A prišiel do Efy, do domu svojho otca, pobil svojich bratov, synov Jerobálových, sedemdesiat mužov na jednom kameni; len Joatam, najmladší syn Jerobálov zostal, lebo sa ukryl.

6. Vtedy shromaždili sa všetci mužovia sichemskí a všetky rodiny mesta

Mello a šli a ustanovili si Abimelecha za kráľa vedľa duba, ktorý stál v Sicheme.

7. Keď to zvestovali Joatamovi, šiel a pozdvihol sa na temeno vrchu Garizim, a pozdvihol hlas, a riekol „Počujte ma, mužovia sichemskí, a tak nech aj vás slyší Boh.“

8. Odišli stromy pomazať si nad sebou kráľa; i riekli olive: „Panuj nad nami!“

9. Ktorá odpovedala: „Či môžem opustiť svoju tučnosť, ktorú i bohovia užívajú¹⁾ i ľudia, a ist, aby som bola vyvýšená nad stromy?“

10. A riekli stromy stromu fíkovému: „Poď a prijmi kráľovstvo nad nami!“

11. Ten im odpovedal: Či môžem opustiť svoju sladkosť a svoje prevýborné ovocie a ist, aby som bol povýšený nad iné stromy?“

12. A riekli stromy viniču: „Poď a kraľuj nad nami!“

13. Ktorý im odpovedal: „Či môžem opustiť svoje víno, ktoré i Boha i ľudí obveseľuje, aby som bol vyvýšeným nad iné stromy?“

14. I rieklo všetko stromovie ľhohu: „Poď ty, a panuj nad nami!“

15. Ten im odpovedal: Jestli opravdive²⁾ beriete mňa za kráľa, poďte a odpočívajte pod mojím tieňom; jestli nechcete, nech vyjde oheň z ľhohu a nech pohltne cedry libanské.³⁾

16. Tak teraz, jestliže ste opravdive a bez hriechu nad sebou ustanovili Abimelecha za kráľa, a jestliže ste dobre naložili s Jerobálom a s jeho domom a odplatili ste sa mu za jeho dohrodenia, — ktorý bojoval za vás,

¹⁾ Hebr.: Velebia. Olej slúži Bohu v obetiach, ľuďom za pokrm.

²⁾ Sám nemôže to uveriť.

³⁾ Olej, fíky a víno sú najvzácnejším ovocím zeme: kdežto ľhoh (hodlak) je len na oheň súci. „Odpočítajte pod tieňom mojím“, hovorí úsmešne; o pravde vecí sa Sichemcania skoro presvedčila: Jestli u mňa nenajdete ochrany, vyjde oheň z ľhohu, ktorý sa snadno chyti oľhom, a pohltne cedry libanské, najväčšie a najvzácnejšie stromy.

¹⁾ To jest páchali modlárstva.

²⁾ To jest ako závdavok pre vrahov, asi 190 K.

17. a život svoj vystavil nebezpečenstvu, aby vás vysvobodil z rúk Madian-ských, —

18. ktorí ste teraz povstali proti do-mu môjho otca a pobili ste¹⁾ jeho synov, sedemdesiat mužov, na jednom kameni, a ustanovili ste Abimelecha, syna jeho služby, za kráľa nad obyvateľmi si-chemskými, preto, že brat váš je.²⁾

19. jestliže ste reku opravdive a bez hriechu naložili s Jerobálom a s jeho do-mom, veselte sa dnes z Abimelecha, a on nech sa veselí z vás!

20. Ale jestliže ste (naložili) neprávne: nech vyjde oheň z neho a strávi obyva-teľov sichemských a mesto Mello; a nech vyjde oheň z mužov sichemských a z mesta Mello a nech zožere Abi-melecha!

21. Keď to povedal, zutekal a odišiel do Bery a zostal tam od strachu pred Abimelechom, svojím bratom.

22. Panoval teda Abimelech nad Izra-elom tri roky.

23. A Pán poslal ducha veľmi zlého³⁾ medzi Abimelecha a obyvateľov sichemských, ktorí začali ho nená-vidieť

24. a ohavnosť zavraždenia sedem-desiat synov Jerobálových a vyliatie ich krvi skladať na Abimelecha, svojho brata, a na ostatné kniežatá sichemské, ktoré mu pri tom na pomoci boli.

25. Preto postavili sa proti nemu na výšinách vrchov⁴⁾ a kým očakávali jeho príchod, prevádzali lúpežníctva; olupo-vali tadiaľ chodiacich; a to bolo ozná-mené Abimelechovi.

26. Prišiel však Gál, syn Obedov, so svojimi bratmi a vošiel do Sichemu.⁵⁾

¹⁾ To jest lebo ste dali peniaze Abimelechovi, aby najal vrahov.

²⁾ Pre príbuzenstvo dali nevďačne prednosť synovi služby pred synmi pani, hľôhu pred olivou.

³⁾ To jest Ducha nesváru a nenávisť.

⁴⁾ Obsadili Ebal a Garacim a iné vrchy, s ktorých mohli snadno prehľadnúť a ovládať všetky dôležité cesty k Sichemu vedúce.

⁵⁾ Povolany na pomoc proti Abimelechovi.

Jeho príchodom osmelení obyvatelia si-chemskí

27. vyšli na pole a oberali vinice a tlačili hrozno; potom s tancom a spe-vom vošli do chrámu svojho boha, a jedli a pili a pri tom zlorečili Abimele-chovi,

28. a Gál, syn Obedov, volal. „Kto je Abimelech, a čo je Sichem, aby sme mu slúžili? Či je on nie syn Jerobálov, a ustanovil Zebula, svojho sluhu za knieža nad mužmi Emora,¹⁾ Otca Si-chemu? A prečo my máme slúžiť to-muto?

29. Len keby dal niekto tento ľud do mojich rúk, aby som odpratal Abime-lecha!“ — A povedali Abimelechovi: „Sober vojsko a prijd!“

30. Zebul však, knieža mesta, ako po-čul reč Gála, syna Obedovho, veľmi sa rozhneval,

31. a poslal potajomne poslov ku Abi-melechovi a odkázal mu: „Hľa, Gál, syn Obedov, prišiel so svojimi bratmi do Si-chemu a búri mesto proti tebe.

32. Preto vstaň v noci s ľudom, kto-rý je s tebou, a skryj sa v poli;

33. A za včas rána, keď slnce bude vychádzať, uder na mesto; a keď on vyjde so svojim ľudom proti tebe, učni mu, čo budeš môcť.“

34. Tedy vstal Abimelech so všetkým svojim vojskom v noci a postavil sa pri Sicheme na štyroch miestach.

35. Keď nato Gál, syn Obedov vyšiel a pri mestskej bráne zastal, vyrútil sa Abimelech a všetko²⁾ jeho vojsko z kry-tých svojich miest.

36. A keď Gál videl ten ľud, riekol Zebulovi: „Hľa, ľud zostupuje s vr-chov!“ On mu odpovedal: „Stíny vrchov držíš za hlavy ľudské a tým sa mylíš a klameš.“

37. Gál zase riekol: „Hľa, ľud sostu-

¹⁾ To jest ustanovil bledného sluhu nad sichem-skými slávnymi pomstkami Emorovými.

²⁾ To jest len jeden oddiel vyrútil sa s ním, aby Gál nepatrným počtom klamaný, odvážil sa do bitky.

puje s výšin zeme a jeden húf tiahne cestou, ktorá je proti dubu.¹⁾

38. A Zebul mu riekol: „Kde sú teraz tvoje ústa, ktorými si volal: Ktože je ten Abimelech, aby sme mu slúžili?“ Či je to nie ten ľud, ktorým si pohŕdal? Tedy vyťahni a bojuj proti nemu!“

39. I vyťahol Gál pred očami ľudu sichemského a bojoval proti Abimelechovi.

40. ale musel zutekať; a Abimelech ho prenasledoval a zahnal ho až do mesta; a padali s jeho strany veľmi mnohí až k bráne mestskej.

41. A Abimelech zostal v Rume, a Zebul vyhnal Gála a jeho súdruhov z mesta a netrpel, aby sa v ňom zdržovali.

42. Tak vyťahol ľud na druhý deň do poľa.²⁾ Keď to oznámili Abimelechovi,

43. sobral svoje vojsko a rozdelil ho na tri húfy a rozostavil ho úkladne v poliach. A keď videl, že ľud vychádza z mesta, vyskočil a oboril sa naň

44. so svojim húfom, napadol a obľahol³⁾ mesto, a tie druhé dva húfy rozbehly sa po poli a prenasledovali nepriateľov.

45. A Abimelech dobýval mesto celý deň. Keď ho vydobyl, pobil jeho obyvateľov, a sboril ho tak, že soľou ho posypal.⁴⁾

46. Keď to počuli ľudia, ktorí bydleli vo veži⁵⁾ sichemskej, vošli do chrámu svojho boha Berita, kde boli s ním smluvu učinili a od ktorého obdržalo meno to mesto, ktoré bolo veľmi opevnené.

47. Keď Abimelech počul, že mužovia

veže sichemskej všetci tam sa shromažďili,

48. vystúpil na horu Selmon so všetkým svojím ľudom, vzal sekeru, odťal so stromu haluz, zdvihol a položil si ju na plece a riekol ku spoločníkom: „Čo mňa vidíte činiť, to rýchle činite aj vy!“

49. A predbehujúc jeden druhého, narúbali so stromov haluzí a šli za svojím vodcom. A obľahli pevnosť a podpálili (ju); tak sa stalo že dymom a ohňom zahynulo tisíc ľudí, mužov i žien, obyvateľov veže sichemskej.

50. Odtiaľ odišiel Abimelech a prišiel k mestu Tebes, ktoré obkľúčil a obľahol vojskom.

51. Bola však prostred mesta vysoká veža; na tú utiekli muži, ženy a všetci poprední mesta a pevne zatvorili za sebou jej bránu a stáli na streche veže na baštách.

52. Tu pristúpil Abimelech až k veži a bojoval udatne; ale ako sa priblížil ku dverám a chcel podložiť oheň;

53. tu hľa, jedna žena shodila úlomok žerunový,¹⁾ trafila Abimelecha po hlave a prebila mu ju až do modzgov.

54. A on rýchle zavola svojho zbrojnoša a riekol mu: „Vyťahni svoj meč a zabi ma, aby azda nepovedali, že som od ženy padol.“ Ten urobil, ako mu bolo rozkázané, a zabil ho.

55. Po jeho smrti vrátili sa všetci, ktorí s ním boli z Izraela, domov,

56. a tak odplatil Boh to zlé, ktorého sa dopustil Abimelech proti svojmu otcovi, keď zabil svojich sedemdesiat bratov.²⁾ Aj Sichečanom (za to zlé), čo učinili, bolo odplatené a prišla na nich kľiatba Joatama, syna Jerobálovho.

¹⁾ Proti dubu Meonenim, k dubu veštcov.

²⁾ To jest bojovať.

³⁾ Hebr.: Abimelech a húf, ktorý bol s ním, uderil na nich a postavil sa u brány mesta. — aby im zastal návrat.

⁴⁾ Na znamenie budúcej večnej neplodnosti zeme, a že mesto má zpusťované zostať na hudiace časy.

⁵⁾ To jest v hrade.

¹⁾ To jest kus žernova, či mlynského kameňa.

²⁾ Abimelech je smutný príklad a odstrašujúci obraz všetkých prevratníkov, ktorí sa na prvé miesta v štáte lakomia a podplácaním a skrýdľivosťou ich obdržať sa namáhajú, a tak seba a iných do záhuby donášajú.

HLAVA 10.

Sudcovia: Tola a Jair. Modlárstvo ľudu; trest a pokánie jeho.

1. Po Abimelechovi povstal vodca v Izraeli¹⁾ Tola, syn Fua, strýca Abimelechovho,²⁾ muž z Izachara, ktorý prebýval v Samire na hore Efraim.

2. A súdil Izraela za triadvadsať rokov, zomrel a pochovali ho v Samire.

3. Po ňom nasledoval Jair, Galaadčan, ktorý súdil Izraela za dvadsať rokov.

4. Ten mal tridsať synov, ktorí jazdievali na tridsiatich osliatkach³⁾ a boli kniežatmi tridsiatich miest, ktoré dľa jeho mena nazývaly sa Havot Jair, to jest „mestá Jairove“ až po dnešný deň v zemi Galaad.

5. I zomrel Jair a pochovaný je na mieste, ktorého meno je Kamon.

6. Ale synovia izraelskí k starým hriechom pridávali nové, činili, čo zlého je pred obľičajom Pánovým, a slúžili modlám Bálim a Astarot, bohom syrským a sidonským, a moabským a synov Ammanových a Filištincov. A opustili Pána a nectili ho.

7. Preto Pán rozhneval sa na nich a vydal ich do rúk Filištincov a synov Ammanových.

8. A všetci, ktorí bývali za Jordanom v zemi amorrejskej, ktorá je v Galaade, boli sužovaní a veľmi potlačení za oseмнаásť rokov,

9. tak, že synovia Ammonovi prešli Jordan a spustošili Judu, Benjamina a Efraima; a Izrael súžený bol náramne.

10. Tedy volali na Pána a riekli: „Zhrešili sme proti tebe, že sme opustili Pána, Boha svojho, a slúžili sme Bálovi.“

11. Pán riekol im: „Či vás nesužovali Egyptčania, Amorreji a synovia Ammanovi a Filištinskí.

12. Sidončania, Amalechiti a Kanaanejci? A volali ste na mňa a ja vytrhol som vás z ich rúk.

13. A jednako ste mňa opustili a ctili ste bohov cudzích; a preto neurobím, aby som vás zasa vysvobodil.¹⁾

14. Ľdte a vzývajte bohov, ktorých ste si vyvolili, nech vás tí vysvobodí v čas úzkosti.²⁾

15. A synovia izraelskí riekli Pánovi: „Zhrešili sme, odpláť nám, ako sa ti ľúbi; len teraz vysvoboď nás!“

16. Toto povedali, a vyhádzali všetky modly cudzích bohov zo svojej zeme a slúžili Pánu Bohu; i sfutoval sa nad ich biedou.

17. Tedy synovia Ammonovi svolali sa a postavali svoje stány v Galaad; proti nim shromaždili sa synovia izraelskí a rozložili sa v Masfe.

18. I riekli kniežatá galaadské jeden druhému: „Kto z nás prvý začne bojovať proti synom Ammonovým, ten bude vodcom ľudu galaadského.“³⁾

HLAVA 11.

Vítazstvo Jeftovo a jeho sľub.

1. Žil toho času, Jefte galaadský, muž veľmi udatný a bojovný,¹⁾ syn ženy neviestky, ktorý sa narodil z Galaada.

2. Ale mal Galaad ženu, z ktorej obdržal synov, ktorí keď dorástli, vyhnali Jefte a riekli: „V dome nášho otca dedičom byť nemôžeš, lebo si z druhej matky²⁾ narodený.“

3. Preto ušiel od nich a vyhýbal im, i býval v zemi Tob; tu sbiehali sa k nemu chlapi chudobní a lúpežní a jako za vodcom chodili za ním.

¹⁾ Ak sa len neobrátime z celého srdca.

²⁾ To jest z každej úzkosti, lebo neslúši sa vám hneď tých, hneď mňa vzývať.

³⁾ Božská prezreteľnosť sama priviedla ich k tomuto rozhodnutiu, lebo tak chcel Boh Jefte vzbudiť za sudcu.

⁴⁾ Už šťastlivo bojoval proti Ammonitom, vyplnil podmienku v hl. 10. v 18. vyslovenú, a tak museli starší i nechcúc jemu oddať vodcovstvo.

⁵⁾ Z matky, ktorá nebola s otcom v riadnom manželskom sväzku.

¹⁾ Hebr.: K obhajovaniu Izraela.

²⁾ Hebr.: Syna Dodovho, Tola teda nebol v rodme a Gedeonom.

³⁾ Boli vtedy veľmi vznešení mužovia.

4. V tých dňoch bojovali synovia Ammonovi proti Izraelovi.

5. A keď už tuho (na nich) dotierali, odišli starší z Galaadu, aby si vzali na pomoc Jefte zo seme Tob.

6. I riekli mu: „Poď a buď našim kniežatom a bojuj proti synom Ammonovým.“

7. On im odpovedal: „Či nie ste to vy, ktorí ste ma nenávideli a z domu môjho otca vyhnali, a teraz prišli ste ku mne, lebo vás núdza dohnala?“

(I. Mojž. 26, 27.)

8. I riekli kniežatá Galaadské Jefte-mu: „Práve z tej príčiny prichádzame teraz k tebe, aby si šiel s nami a bojoval proti synom Ammonovým a bol vodcom všetkých obyvateľov galaadských.“

9. Odpovedal im Jefte: „Jestliže ste opravdive ku mne prišli, aby som bojoval za vás proti synom Ammonovým, jestli ich Boh do mojich rúk dá, či potom budem ja vašim kniežatom?“

10. Oni mu odpovedali: „Pán, ktorý toto čuje, je prostredník a svedok, že splníme, čo sme sľúbili.“

11. A tak šiel Jefte s prednými z Galaadu a všetok ľud učinil ho svojim kniežatom. A Jefte zopakoval všetky tie slová svoje pred Pánom v Masfe.²⁾

12. Na to vypravil poslov ku kráľovi synov Ammonových, ktorí by mu v jeho mene riekli: „Čo máš proti mne, že si vytiahol na mňa, aby si pustošil moju zem?“

13. A on im odpovedal: „Preto, že Izrael vzal, keď vyšiel z Egypta, moju zem od medzí Arnonu až k Jaboku a Jordanu; teraz tedy navráť mi ju pokojne.“

(IV. Mojž. 21, 24.)

14. A Jefte ich zase poslal a prikázal im, aby riekli kráľovi Ammonu:

15. Toto ti odkazuje Jefte: „Nevzal Izrael zeme moabskej ani zeme synov Ammonových,

16. ale keď vyšiel z Egypta, chodil po púšti až k Červenému moru a prišiel do Kádes,

17. i poslal ku kráľovi edomskému a odkázal mu: „Dovoľ mi, aby som prešiel cez tvoju krajinu.“ Ale ten nechcel privoliť jeho prosbe. Poslal i ku kráľovi moabskému, aj ten odoprel dovoliť príchod. A tak zostal v Kádes,

(IV. Mojž. 20, 13.)

18. a obišiel po strane zem edomskú i zem moabskú a prišiel proti východnej strane zeme moabskej a rozložil sa za riekou Arnon a nechcel vojsť do medzí moabských, lebo Arnon je hranicou zeme moabskej.

(IV. Mojž. 21, 13.)

19. Preto vypravil Izrael poslov ku Schonovi, kráľovi amorrejskému, ktorý bydlel v Hesebon, a odkázal mu: „Dovoľ mi prejsť cez tvoju zem až k rieke.

20. Ale aj ten pohŕdol¹⁾ slovami Izraelovými, nedovolil mu prejsť cez svoje hranice, ale shromaždil nesčíselné množstvo a vyšiel proti nemu do Jasy a silne mu odporoval.

21. A vydal ho Pán do rúk Izraelových so všetkým jeho vojskom, ktorý ho porazil, zaujal všetku zem Amorreja, obyvateľa tej krajiny,

22. a všetky jeho kraje od Arnona až k Jaboku a od púšti až po Jordan.

23. Tedy Pán, Boh izraelský, vyhladil Amorreja, keď ľud jeho izraelský bojoval proti nemu, a ty teraz chceš vládnuť jeho zemou?

24. Či to, čím vládne boh tvoj Chamos, tebe právom neprináleží? Tak čo Pán, Boh náš, ako víťaz obdržal, to nám prislácha.²⁾

25. Alebo si ty azda lepší, než Balak, syn Seforov, kráľ moabský? Aleho,

¹⁾ Hebr.: Nedôveroval.

²⁾ Hebr.: Či tým, čo tebe (dľa tvojho domnenia) dal Chamos, boh tvoj, k vládárstvu, vládnuť nemáš? Tak, ktorýchkoľvek vyhladil Pán, Boh náš, od tváry našej, ich dedičtvom my vládžeme.

¹⁾ Jefte vďačne odpúšťa, ale panovanie nechce prijať, jestli mu ho Boh nedá; to sa ukáže z víťazstva.

²⁾ Tam iste bol oltár Pánov. Tu Jefte obnovil to pred ľudom, čo prv ich poslom povedal a ľud ubezpečil ho o svojej poslušnosti.

môžeš dokázať, že sa vadil s Izraelom a bojoval proti nemu. (IV. Mojž. 22, 2.)

26. za ten čas, čo bydlel v Hesebone a v jeho dedinách a v Aroeri a v jeho dedinách a vo všetkých mestách vedľa Jordanu už tristo rokov? Prečo ste sa za tak drahý čas nepokúsili o to navrátenie?

27. Preto nie ja prehrešujem sa proti tebe, ale ty proti mne zle činíš, keď dvíhaš proti mne boje nespravodlivé. Nech Pán je sudcom dnes, a rozsúdi medzi Izraelom a synami Ammonovými!¹⁾

28. Ale kráľ synov Ammonových nechcel prísť na slová Jeftove, ktoré mu odkázal skrze poslov.

29. V tom sostúpil Duch Pána na Jeftu a on obišiel Galaad a Mahasses, aj Masfu v Galaade a zatiaľ prešiel proti synom Ammonovým,

30. a učinil sľub Pánovi a riekol: „Jestli vydáš synov Ammonových do mojich rúk:

31. ktokoľvek prvý vyjde zo dverí môjho domu a pôjde mi v ústrety, keď sa vrátim v pokoji od synov Ammonových, toho budem obetovať Pánovi na obeť zápalnú.“²⁾

32. Na to pritiahol Jeftu na synov Ammonových, aby bojoval s nimi; a Pán ich dal do jeho rúk.

33. A pobil ich od Aroeru až kade sa ide do Mennit, dvadsať miest a až k Abelu, ktoré je vinicami obsádané, porážkou veľmi veľkou; a tak pokorení boli synovia Ammonovi od synov izraelských.

¹⁾ To jest skutkom, nie slovom, ako iní sudcovia, dávajúc vlatzstvo tým, na ktorých strane je právo.

²⁾ Sľub tento bol opovržlivý a zlý, a Jeftu nemal ho ani učiť; ale musíme povážiť, že bol bojovník plný horlivosti a nepochopeval základne ducha náboženstva. (Theod., Ambróz, Rehór Naz.) Pred jeho očami stál obraz Abraháma, zaslepila ho obyčaj ľudských obetí u Ammonitov a Moabitov, a jediný také obety zakazujúci text (V. Mojž. 12, 31.) bol mu tým menej známy, že za Jordánom bývalúce kmeny dokazovali sa vždy menej v zákone zbehlými ako pohanským mravom prístupnými, ba dľa hlavy 10. len málo pred tým odvrátili sa od modlárstva.

34. Keď sa však Jeftu vracal do Masfy, do svojho domu, vyšla mu v ústrety jediná jeho dcéra s bubny a so zástupom tancujúcich; lebo nemal iných detí.

35. Keď ju uzrel, roztrhol svoje rúcha a riekol: „Ach, dcéro moja, oklamala si ma, a sama si oklamaná,¹⁾ lebo som otvoril ústa svoje k Pánovi,²⁾ a inak nebudem môcť učiť.“

36. A ona mu odpovedala: Otče môj! jestliže si otvoril svoje ústa k Pánovi, učíš mi, čokoľvek si sľúbil, keď len dal ti (on) vypomstíť sa a zvíťaziť nad tvojimi nepriateľmi!

37. A riekla otcovi: „Len toho mi popraj, o čo ťa prosím: Nechaj ma za dva mesiace obchádzať hory a oplakávať svoje panenstvo.“³⁾

38. On jej odpovedal: „Id.“ A pustil ju na dva mesiace.⁴⁾ A keď odišla s družkami a vrstovnicami svojimi, oplakávala svoje panenstvo na horách.

39. A keď sa minuly dva mesiace, vrátila sa k svojmu otcovi, a (on) učinil s ňou, ako prisľúbil. Od toho času vznikla obyčaj v Izraeli a zachováva sa zvyk,

40. že každoročne schádzajú sa dcéry izraelské oplakávať dcéru Jeftu galadského za štyri dni.

HLAVA 11.

Efraimci povstanú proti Jeftu, ktorý ich premože. Sudcovia po smrti Jeftu.

1. A hľa, v Efraime strhlo sa po-

¹⁾ Sept.: Ach, veľmi si ma ponížila a seba zároveň so mnou. Oklamala si mňa, lebo som sa tešil, že ťa zas uvidím, a teraz sa zarmucujem; a zklamala si seba, lebo s radosťou vychádzaš mi naproti a budeš obetou.

²⁾ To jest učinil som sľub.

³⁾ To jest lebo musím umrieť mladá a bezdetná, nesúc účasťou cti byt matkou. Židia mali to za vec zarmucujúcu, keď kto bez plodu život dokoná.

⁴⁾ Do toho času padajú udalosti, o ktorých hlava 12. verš 1—4. rozpráva. Dľa starých vykladačov Písma obetoval Jeftu svoju dcéru za obeť zápalnú. Sv. Jeron., Chrysostom, Theoret a iní mieňajú, že Boh neprekazil vyplnenie sľubu zázračne, ako u Abrahama, lebo tým chcel varovať pred nerozváženými sľubmi.

vstanie;¹⁾ mužovia prešli k polnoci a riekli Jeftemu: „Prečo si tiahol do boja proti synom Ammonovým a nepovolal si nás, aby sme šli s tebou? Za to teraz zapálime tvoj dom.“

2. On im odpovedal: Rozopru prudkú som mal ja a môj ľud so synami Ammonovými; tedy volal som vás, aby ste mi prišli na pomoc, a nechceli ste to učiť.

3. Keď som to videl,²⁾ položil som dušu svoju do svojich rúk³⁾ a tiahol som proti synom Ammonovým a Pán ich vydal do mojich rúk. Čím som to zaslúžil, aby ste proti mne povstali k boju?“

4. A svolal k sebe všetkých mužov galaadských, bojoval proti Efraimu, a porazili mužovia galaadskí Efraim, lebo (posmešne) hovoril: „Galaad zutekal z Efraima a býva medzi Efraimom a Manassom.“⁴⁾

5. Potom obsadili Galaadčania brody jordanské, ktorými prišlo vracat sa Efraimovi. Keď potom niekto z utekajúcich Efraimčanov prišiel k nim a riekol: „Prosím, dovoľte mi prejsť“; riekli mu: „Si ty efraimský?“ a keď riekol: – „Nie som“,

6. povedali mu: „Tedy riekni: „šibolet!“ čo znamená „klas“. A keď riekol: šibolet! a nevedel tou hláskou vysloviť „klas“,⁵⁾ hneď ho pochytili a zabili pri samom brode jordanskom. A padlo v tom čase⁶⁾ z Efraima tridsaťdvatisíc mužov.

¹⁾ Hebr.: shromaždenie mužov. Efraim bol kmen najpočetnejší a pre pamiatku na Jozua a keďže v jeho hraniciach zachovávaná bola archa úmluvy, najctenejší. Preto žiadal vo všetkom prednosť. Ale v iných kmenoch od Boha povolani sudcovia odopierali mu prvé miesto, tak ako Boh nechcel voľiť za svoje nástroje tých, ktorí si prlíš na svojom počte a svojej moci zakladali.

²⁾ Hebr.: A videl, že mi pomôcť nechceš.

³⁾ To jest odvážil som sa sám bez tvojej pomoci.

⁴⁾ To jest má bývať, lebo je polovicou pokolenia Manassesovho; ale dostal svoj podiel v Galaad a odtrhol sa od druhej polovice Manassesovej a preto mu nadávali do sbehlencov z Efraima.

⁵⁾ Efraimskí nevedeli vysloviť „š“ a tým sa vyzradili.

⁶⁾ V tom celom bni.

7. I súdil Jefta galaadský Izraela za šesť rokov, a keď zomrel, pochovali ho v jeho meste Galaad.

8. Po ňom súdil Izraela Abesan z Betlehema.

9. ktorý mal tridsať synov a toľko dcér, ktoré povydával z domu, a dal mužom; a synom vzal tiež toľko žien a uviedol ich do svojho domu.¹⁾ Ten sedem rokov súdil Izraela.

10. Umrel a pochovali ho v Betleheme.

11. Na jeho miesto prišiel Ahialon zabulonský a súdil Izraela desať rokov.

12. I zomrel a pochovali ho v Zabulone.

13. Po ňom súdil Izraela Abdon, syn Jelelov, faratonský.

14. Tento mal štyridsať synov a od nich tridsať vnukov, ktorí jazdili na sedemdesiat osliatkach; a súdil Izraela osem rokov;

15. a umrel i pochovaný bol vo Faratone, v zemi Efraim, v horách Amalechitov.

HLAVA 13.

Izraeliti znovu odpadajú od Boha. Boh ich tresce skrze Filištíncov. Narodenie Samsonovo.

1. Keď synovia izrealskí zasa činili to, čo bolo zlé pred očima Pánovým, vydal ich do rúk Filištíncov na štyridsať rokov.

2. Bol však jeden muž, zo Saraa, z pokolenia Dan, menom Manue, ktorého manželka bola neplodná.

3. Tejto zjavil sa anjel Pánov a riekol jej: „Neplodná si, a nemáš detí, ale počneš a porodiš syna:

4. tedy chráň sa, aby si nepila vína, ani opojného nápoja a nejedla nič nečistého!

5. Lebo počneš a porodiš syna, ktorého hlavy sa britva nedotkne, leho bu-

¹⁾ Hebr.: a tridsať dcér povydával od seba (inakam) a tridsať žien priviedol zinkade svojim synom.

de nazarejský, Boží¹⁾ od svojho detinstva, a zo života svojej matky, a ten začne²⁾ vysvobodzovať Izraela z rúk Filištíncov.

6. Ktorá keď šla k svojmu manželovi, riekla mu: „Muž Boží ku mne prišiel, mal tvár anjela a bol strašný veľmi. A keď som sa ho pýtala, kto je a zkadiaľ prišiel³⁾ a jako sa volá, nechcel mi odpovedať;

7. ale len to mi povedal: „Hľa, počneš a porodiš syna: teda chráň sa, aby si nepila víno, ani opojného nápoja, a nejedla nič nečistého, lebo ten chlapec bude nazarejským, Božím od svojho detinstva, a zo života svojej matky, až do dňa svojej smrti.“

8. Tedy Manue modlil sa k Pánovi a riekol: „Prosim ťa, Pane, nech zase prijde muž Boží, ktorého si bol poslal, a naučí nás, čo máme robiť s chlapcom, ktorý sa má narodiť.“

9. A vyslyšal Pán modlitbu Manuvu a anjel Pánov zjavil sa jeho manželke zasa, keď sedela na poli. Ale Manue, jej manžel s ňou nebol. Keď anjela uzrela,

10. kvapom bežala k svojmu mužovi a zvestovala mu: „Hľa, zjavil sa mi muž, ktorého som prvej videla.“

11. A vstal a šiel za svojou manželkou, a keď prišiel k tomu mužovi, riekol mu: „Ty si ten, ktorý si mluvil so ženou?“ A on odvetil: „Ja som.“

12. A Manue mu povedal: Keď sa splnia tvoje slová, čo žiadaš, aby ten chlapec činil, alebo čoho sa má zdržovať?“

13. A riekol anjel Pánov Manuemu: „Od všetkého, o čom som hovoril tvojej manželke, nech sa zdržuje;

14. ničoho, čo pochádza z vinice, nech neužíva; vína a opojného nápoja nech

nepie; nič nečistého nech nejie; čo som jej prikázal, nech splní a zachováva.

15. I riekol Manue anjelovi Pánovmu: „Prosim ťa, pristaň na moju prosbu, aby sme ti pripravili kozliatko.“

16. Ale anjel mu odpovedal: „Keby si ma i nútil, nebudem ješ z tvojich pokrmov; ale ak chceš obeť zápalnú činiť, obetuj ju Pánovi.“ Manue totižto nevedel, že je to anjel Pánov.

17. A riekol mu: „Aké je tvoje meno, aby sme ťa vedeli poctiť,¹⁾ keď sa splnia tvoje slová?“

18. On mu odpovedal: „Prečo sa pýtaš na moje meno, ktoré je divné?“

19. Tedy vzal Manue kozliatko a mokrú obeť a položil na skalú, a obetoval ich Pánovi, ktorý činí veci divné²⁾; a on i manželka jeho dívali sa.

20. A keď vystupoval plameň s oltára k nebu, aj anjel Pána vystupoval v plameni.³⁾ Keď to videl Manue a jeho manželka, padli na svoju tvár, na zem;

21. a už viac sa im neukázal anjel Pánov. A hneď porozumel Manue, že to bol anjel Pánov,

22. i riekol svojej manželke: „Smrťou umrieme, že sme videli Boha.

23. A žena mu odpovedala: „Keby nás bol chcel Pán usmrtiť, nebol by prijal z našich rúk obeť zápalnej ani obeť mokrej, a nebol by nám toto všetko ukázal, ani by nám nebol oznámil, čo prijšť má.

24. A tak porodila syna a nazvala ho Samson. A chlapec rástol a žehnal mu Pán.

25. A duch Pánov začal byť s ním v ležaní Danovom⁴⁾ medzi Zarou a Estalom.

¹⁾ Nazarejský. „Bohu zasľúbený.“ Obyčajne zasľuboval sa Izraelita Bohu len na nejakú dobu, po ktorej priniesol obeť a spálil svoju šticu. Samson je najstarším toho príkladom; mal však byť nazarejským po celý život, nemal strihať svojich vlasov nikdy.

²⁾ To jest bude prvý.

³⁾ Hebr.: Ale nepýtala som sa ho, odkiaľ by bol, ani mi svojho mena neoznámil.

¹⁾ Preklad aramejský a syrský má: „By sme ťa zavolali“, alebo pozvali, aby si oslávil s nami narodenie dieťaťa.

²⁾ Hebr.: Divná vec učinil: a na to hľadeli Manue a jeho manželka. Lebo atď. v 20.

³⁾ Aby ukázal, že on nie je prorok, ale anjel.
⁴⁾ Správnejšie: v Makane Dan. Tam bol hrob Samsonov 16. 31., tedy iste i bydlisko jeho rodičov.

HLAVA 14.

Samson sa žení; jeho pasy s levom; jeho svadba a hádanka.

1. Šiel raz Samson z Tamnaty a uzrel tam ženu z diev Filištinských,

2. a vrátil sa a oznámil to svojmu otcovi a matke, a riekol: „Videl som v Tamnate ženu z dcér filištinských; tú, prosím, vezmite mi za manželku.“

3. Ale jeho otec a matka mu odpovedali: „Či nieto ženy medzi dcérami tvojich bratov a vo všetkom ľude svojom, že si chceš vziať za manželku z filištinských, neobrezaných?“ I riekol Samson svojmu otcovi: „Tú mi vezmi, lebo sa zapáčila mojim očiam.“

4. Ale rodičia jeho nevedeli,¹⁾ že táto vec je od Boha, a že hľadá príčinu proti Filištinom; lebo v tom čase Filištinci panovali nad Izraelom.

5. Šiel tedy Samson so svojim otcom a matkou do Tamnaty. A keď prišli k viniciam mesta, ukázal sa mladý lev, zúrivy a ručiaci a šiel na neho.

6. V tom sostúpil duch²⁾ Pánov na Samsona a roztrhal leva jako kozliatko na kusy trhal, hoci ničoho nemal v ruke;³⁾ ale o tomto nič nepovedal otcovi ani matke.⁴⁾

7. I prišiel a shováral sa so ženou, ktorá sa ľúbila jeho očiam.

8. A keď sa po niekoľkých dňoch navracal, aby si ju pojal, odbočil, aby si obzrel mŕtvé telo leva, a hľa, v tľame leva bol roj včiel a plášť medu;

9. a vybral ho na svoje ruky a jedol idúc cestou a keď prišiel k otcovi a matke, dal im kus, aj oni jedli; ale nechcel im povedať, že ten med vybral z tela ľavovho.

¹⁾ To jest nevedeli, že Boh sám to tak riadi, ktorý chce, aby spravodlivá a všetkým patrná príčina daná bola od filištinských Samsonovi, skrze ktorého by sa pomstil nad nimi.

²⁾ To jest duch sily.

³⁾ Filištania nenechali Izraelitom nijakej zbroje. (I. Kráľ. 13, 20.)

⁴⁾ Iste odbočil s cesty, ktorou išli jeho rodičia, že nevedeli, čo sa stalo.

10. Tedy šiel jeho otec k tej žene a pripravil synovi svojmu Samsonovi hostinu;¹⁾ lebo tak činievali mládenci.²⁾

11. Keď ho videli občania toho mesta dali mu tridsať tovarišov,³⁾ aby boli s ním.

12. Týmto riekol Samson: „Predložím vám hádanku: jestli mi ju rozlúštíte za sedem dní týchto hodov, dám vám tridsať košiel a toľko odevov;

13. ale jestli nebudete môcť uhádnuť, dáte vy mne tridsať košiel a toľko odevov.“ Oni odpovedali: „Predlož hádanku, nech ju počujeme.“

14. A on im riekol: „Zo žráča vyšiel pokrm, zo silného vyšla sladkosť.“ A za tri dni nemohli uhádnuť tú hádanku.

15. A keď sa už blížil siedmy deň, riekli žene Samsonovej: „Zalíškej sa tvojmu mužovi a naved ho, aby ti povedal, čo znamená tá hádanka. Jestli to neučiníš, spálime teba i dom tvojho otca: alebo či preto ste nás volali na svadbu, aby ste nás olúpili?“

16. A vylievala slzy pred Samsonom a nariekala a riekla: „Nenávidíš ma a nemiluješ ma; preto mi nechceš vyložiť hádanku, ktorú si dal synom môjho ľudu.“ Ale on odpovedal: „Otcovi svojmu ani matke nechcel som to povedať a tebe (to) mám vyjaviť?“

17. Za sedem dní hostiny plakala pred ním, až konečne siedmeho dňa, keď to už zunoval, vysvetlil jej. A ona hneď oznámila to svojim mešťanom.

18. A oni mu siedmeho dňa pred západom slnca riekli: „Čo je sladšie nad med? A čo je silnejšieho nad leva?“ On im odpovedal: „Keby ste neboli orali moju jalovíčkou,⁴⁾ neboli by ste uhádli mojej hádanky.“

¹⁾ Hebr.: A Samson pripravil tam body, — na útraty otcove.

²⁾ Keď sa ženili, že hodovali pri svadbe, ktorá trvala za sedem dní.

³⁾ To jest družbov, pre úctivosť a na obveselenie.

⁴⁾ To jest keby ste neboli moju ženu k tomu nastrojili, aby vyliakala moje tajomstvo.

19. I sostúpil na neho duch Pánov, a on šiel do Askalonu a pobil tam tridsať mužov, pobral ich šaty a dal ich tým, ktorí uhádli hádanku. A veľmi nahneváný odišiel do domu svojho otca:

20. jeho žena pojala si (iného) muža, jedného z jeho priateľov a svadobníkov.¹⁾

HLAVA 15

Samson popálil obilie Filištinských, a zabije tisíc z ich mužov.

1. Ale po nedlhom čase, keď nastával čas pšeničnej žatvy, prišiel Samson a chcel navštíviť svoju manželku a priniesol jej kozliatko. A keď chcel, ako inokedy vojsť do jej komôrky, bránil mu jej otec a riekol:

2. „Ja som sa nazdával, že ju nenávidíš, a preto dal som ju tvojmu priateľovi; ale má sestru, ktorá je mladšia a krajšia od nej, nech je miesto nej tvojou manželkou.“

3. Samson mu odpovedal: „Od tohoto dňa som bez viny proti filištinským, lebo zlé vám učiním.“²⁾

4. I šiel a nachytal tristo líšok,³⁾ poväzoval chvosty dvom a dvom a priviazal fakle do prostriedku:

5. zapálil ich a rozpustil (líšky), aby sem i tam sa rozutekaly. A tie hneď bežali do obilia Filištinských. To sa zapálilo, zhorelo obilie i sožaté i nesožaté, tak že i vinice a olivové záhrady oheň spálil.

6. I riekli Filištinci: „Kto to urobil?“ A povedali im: „Samson, zať Tamnatčana učinil to, preto že mu odňal ženu a dal ju inému.“ Na to prišli Filištinci a spálili i ženu i jej otca.

7. Ale Samson im riekol: „Hoci ste toto učinili, predsa ešte ani teraz ne-

prestanem, kým sa nevypomstím na vás.“

8. I zbil ich porážkou veľikou, tak že zdesení lýtka na stehná kladli.¹⁾ A odišiel a prebýval v jaskyni skaly Etam.

9. Preto vytiahli Filištinskí do zeme judskej a rozložili stány na mieste, a ktoré potom nazvané bolo Lechi, to jest česť (škráňa); tam sa ich vojsko rozložilo.

10. I riekli im (mužovia) z pokolenia Judovho: „Prečo idete proti nám?“ Ktorí odpovedali: „Prišli sme, aby sme poviazali Samsona a odplatili mu (za to), čo nám učinil.“

11. Tedy vyšlo tritisíc mužov z Júda k jaskyni skaly Etam a riekli Samsonovi: „Či nevieš, že Filištinci panujú nad nami?“ Prečo si nám to učinil?“ On im odpovedal: „Ako oni mne učinili, tak som ja učinil im.“

12. Oni mu riekli: „Prišli sme ťa poviazať a vydať do rúk Filištinských.“ A Samson im riekol: „Prisahajte a prisľúbte mi, že ma nezabijete.“

13. I riekli: „Nezabijeme ťa, ale poviazaného ťa vydáme.“ A poviazali ho dvoma novými povrazmi a svliekli so skaly Etam.

14. A keď prišiel na miesto Česusti a Filištinci s krikom vybehli proti nemu, sostúpil na neho Duch Pánov a jako ľan blízko ohňa spálený býva, tak rozviazaly sa povrazy, ktorými bol sviazaný a rozpadly sa.

15. A našiel česť, to jest česť osličiu, ktorá tam ležala, pochytil ju a pobil ňou tisíc mužov,

16. a riekol: „Česťou osličou, škráňou osliatka znivočil som ich a pobil som tisíc mužov.“²⁾

17. A keď slová tie spievajúc dokončil, odhodil česť z ruky a nazval meno

¹⁾ Hebr.: A žena Samsonova dostala sa jednému z jeho tovaríšov, ktorého on bol k sebe pripojil — družbovi.

²⁾ Už i preto, že ste mnohé krivdy popáchali na Izraelcov, i preto, že ma k tomu Boh núka.

³⁾ To jest šakálov, ktoré v Palestíne vo veľkých húdoch behajú.

¹⁾ Hebr.: Zbil ich na lýtkach i na stehnách.

²⁾ Hebr.: Česťou osličou hromadu jednu, ba dve hromady; česťou osličou zbil som tisíc mužov.

toho miesta „Ramatlechi“, čo znamená „Zdvihnutie čefusti.“¹⁾

18. A že veľmi žíznil, zvolal k Pánovi a riekol: „Ty si dal skrze ruky svojho sluhu vysvobodenie toto veľiké a víťazstvo,²⁾ hľa, umieram od smädu a upadnem do rúk neobrezancov.“

19. Tedy otvoril Pán čerenový zub v čefusti osliče³⁾ a vyšla z neho voda. Ktojej napil sa a občerstvil svojho ducha a sila sa mu navrátila. Preto nazvané je meno toho miesta: studnica vzývajúceho z čefusti⁴⁾ až do dnešného dňa.

20. A súdil Izraela za času Filištinských dvadsať rokov.

HLAVA 16.

Dalšie skutky Samsonove: jeho väzenie a smrť.

1. Raz išiel (Samson) do Gázy a uzrel tam ženu neviestku a vošiel k nej.

2. Keď to počuli Filištinci a roznieslo sa u nich, že Samson prišiel do mesta, obkľúčili ho a postavili strážu ku mestskej bráne, a celú noc tam ticho naň striehli, aby ho ráno -- keď vyjde zahli.

3. A Samson spal až do polnoci; potom vstal, pochytil vráta brány mestskej s oboma dverami i so závorami, vložil ich na plec a vyniesol na temeno, ktorý je proti Hebronu.

4. Potom zamiloval si ženu, ktorá bývala v údolí Sorek, a volala sa Dalila.

5. I prišli k nej kniežatá filištinské a riekli jej: Oklam ho a zveď od neho, v čom má tak veľikú silu a jakoby sme ho mohli premôcť a sviazaného trestať.

¹⁾ To jest vrch, či výšina čefusti.

²⁾ Samson pripisuje víťazstvo Bohu a pred shromaždeným Izraelom vydáva svedectvo, že dľať môže im prísť pomoc: od Pána.

³⁾ A otvoril Boh diery v skale Lechi, to jest čefust, z ktorej vyšla voda.

⁴⁾ Hebr.: Ktorá je v Lechi.

Jestli to urobíš, každý z nás dá ti jednásťsto strieborných.¹⁾

6. Preto riekla Dalila Samsonovi: Povedz mi, prosím, v čom je tvoja veľká sila a čo je to, čím bys mal byť poviazaný, aby si nemohol vyviaznúť?

7. Samson jej odpovedal: Keby ma sviazali siedmimi povrazmi žilovými, ktoré ešte nevyschly a sú ešte vlhké, vtedy budem slabý, jako iní ľudia.

8. I priniesli jej kniežatá filištinských sedem takých povrazov, ako riekol: a poviazala ho nimi:

9. a mala u seba niektorých nástrojov na úklad, ktorí v komôrke číhali na výsledok. I zkríkla na neho: Samson! Filištinci na teba! A on roztrhol väzby, jako keby niekto roztrhol niť z kúdele stočenú, keď ju k ohňu pristrčí. A nevyšlo na javo, v čom hy bola jeho sila.²⁾

10. I riekla mu Dalila: Hľa, oklamal si ma a ľuhave si mi povedal; aspoň teraz mi povedz, čím by si mal byť poviazaný.

11. A on jej odpovedal: Keby ma sviazali novými povrazmi, ktoré ešte nikdy neholy v práci, budem slabý a iným ľuďom podobný.

12. A Dalila ho nimi poviazala a skríkla: Filištinci na teba, Samson! -- V komore nastrojený bol úklad. -- A on tak roztrhal väzby ako nitky priadze.

13. A znovu riekla mu Dalila: Dokiaľ ma budeš klamať a lož hovoriť? Povedz, čím by si mal byť poviazaný! A Samson jej odpovedal: Keď sedem kučier s mojej hlavy tkanivom spletiáš a naviažeš na klin, a ten klin do zeme zarazíš, oslabnem.

14. Keď to Dalila učinila, zkríkla: Filištinci na teba, Samson! Ale on pre-

¹⁾ Každý z patich kniežat sľúbil toľko, tedy spolu 5500 strieborných (silkov po 2 k. 80 h., spolu 15.400 k.)

²⁾ Keďže Samsona sviazali na spaní, azda ako znevážil prikázanie Božie, i prikázanie nazarejstva prestúpil a opil sa.

budil sa zo sna a vytrhol kliniec s vlasmi i s tkanivom.¹⁾

15. I riekla mu Dalila: Jako môžeš povedať, že ma miluješ, keď srdce tvoje nie je so mnou? Trikrát si ma už olulal a nechcel si mi povedať, v čom je tvoja veľiká sila.

16. Keď mu už obťažná bola a za mnoho dní ustavične naňho dotierala a pokoja mu nedala, oslabla jeho duša a ustala až na smrť.

17. Vtedy odokryl jej celú pravdu a riekol jej: Železo nikdy nedostalo sa na moju hlavu; lebo som Nazarejský, to jest zasvätený Bohu od života svojej matky; keby bola moja hlava oholená, odišla by odo mňa moja sila, zoslabol by som a bol by som ako iní ľudia.

18. Ako videla, že jej otvoril celé svoje srdce, poslala ku kniežatom fílištínskym a odkázala im: Prijdte ešte raz, lebo už mi otvoril svoje srdce. A oni prišli a vzali sebou peniaze, ktoré jej boli sfúbili.

19. A ona uspala ho na svojich kolienách a položila na svoje lono jeho hlavu. A zavolala strihača, a ten odstrihol sedem kučier jeho vlasov, a začala sa ho zbavovať a od seba ho odstrkovať, lebo hneď od neho sila odišla.²⁾

20. A zkrfkla: Fílištinci na teba, Samson! A on prebudil sa a riekol v srdci svojom: Vyjdem, ako som prv učinil a strasiem (ich) so seba; lebo nevedel, že Pán odstúpil od neho.

21. Tedy schytili ho Fílištinci a hneď mu vylúpili oči a refazami sviazaného

odviedli ho do Gázy, zavreli ho do žalára, a dali mu tam mlieť.¹⁾

22. Keď počaly mu vlasy zasa rásť, 23. kniežatá fílištínske sišli sa, aby obetovali obeť veľikú svojmu bohu Dagonovi a pri hostine sa veselili; lebo hovorili: Boh náš vydal Samsona, nášho nepriateľa do našich rúk!

24. Keď to videl ľud, tiež chválil svojho boha, a tiež hovoril: Náš boh vydal nášho protivníka do našich rúk, ktorý zničil našu zem a pobil mnohých.

25. Keď sa rozveselili pri hostine a už sa najedli, dali zavolať Samsona, aby ich zabával. A on súc zo žalára privedený zabával ich, a postavili ho medzi dva stĺpy.

26. Tu riekol chlapcovi, ktorý ho vodil: Nechaj ma omakať stĺpy, na ktorých celý dom stojí, aby som sa oprel a trochu si oddýchol.

27. A dom plný bol mužov a žien, boli tam i všetky kniežatá fílištínske, a so strechy a paviače dívalo sa okolo tritisíc obojeho pohlavia, ako Samson zabáva.

28. Ale on vyzýval Pána a riekol (v sebe): Pane, Bože! Rozpomeň sa na mňa;²⁾ navráť mi teraz predošlú silu, Bože môj, aby som sa pomstil na svojich nepriateľoch a vzal za ztratu dvoch očí jednu pomstu.³⁾

29. Potom chytil oba stĺpy, na ktorých ten dom stál, a jedon z nich pravou a druhý ľavou rukou držiak,

30. riekol: Nech umrie život môj s Fílištínskymi! Potom zatriasol silne stĺpami, a dom srútil sa na všetky kniežatá a na ostatný ľud, ktorý tam bol; a o mnoho viac ich pobil umierajúc, než ich pobil za živa.⁴⁾

¹⁾ Tieto tri odpovede sú hádanky, ktoré májú v sebe pravdu. Sila Samsonova pripojená bola k jeho vlasom. Vlasy boli stočené do kaderov (povrazov), a ešte nedotknuté, nové; vlasmi musel byť Samson poviazaný, t. j. vlasov olúpený. V prvej odpovedi hovorí Samson o nových povrazoch, asľce o siedmich, v druhej opisuje povrazy ešte ľasnejšie, v tretej prezradzuje, že to tajomstvo jeho sily je spojené s jeho vlasmi.

²⁾ Boh dopustil, aby táto pokuta prišla na Samsona za jeho prv popáchané hriechy a rozkošnosť, hoci Boh aj tú zasa ku zkaze fílištínskych obrátil.

¹⁾ Na potupu; lebo to bola práca žien a otrokov.

²⁾ Pokánle a modlitba obrátily Samsona. Volá pokorne jako lotor Luk. 23, 42, a modlí sa dôverne.

³⁾ Hebr.: Bože, Pane, rozpomeň sa na mňa, a teraz mi len ešte silu daj! Bože! Nech sa pomstí sinlem jednou pomstou za svoje oči obeť!

⁴⁾ To jest umierajúc viac ich pobil, než kedykoľvek na raz.

31. Vtedy prišli jeho bratia a všetko jeho príbuzenstvo, vzali jeho telo a pochovali ho medzi Zaraa a Estaolom, v hore jeho otca Manueho. A on súdil Izraela za dvadsať rokov.

HLAVA 17.

Michova modla.

1. Toho času bol jeden muž na horách Efraim, menom Michas.

2. Tento riekol svojej matke: Tisíc a jedno striedoborných, čo si si odložila¹⁾ a pre ktoré si pred mnou prisahala a ja som (to) počul, hľa, ja mám a sú u mňa. A ona mu odpovedala: Požehnaný si, synu môj, od Boha!

3. Tedy vrátil ich svojej matke, ktorá mu riekla: Toto striebro som zasvätila a sfúbila Pánovi, aby ho syn môj z ruky mojej prijal a urobil z neho obraz vyrezávaný a liaty.²⁾ Preto teraz dávam ho tebe.

4. Tedy vrátil ich svojej matke, ktorá vzala dvesto striedoborných a dala ich zlatníkovi, aby z nich urobil obraz rezaný a liaty; a ten bol v dome Michovom (vystavený).

5. ktorý v ňom oddelil aj domček pre Boha a dal zhotoviť Efod a Terafim, (to jest rúcho kňazské a iné modly) a naplnil ruku jedného zo svojich synov, a ten mu bol kňazom.³⁾

6. Toho času nebolo v Izraeli kráľa, ale každý to činil, čo sa mu videlo.

7. Bol aj (iný) mládenec z Betlehema Judovho, z jeho príbuzenstva, a ten bol levíta a býval tam.⁴⁾

8. I vyšiel z mesta Betlehema, chcel kočovať, kdekolvek by sa mu poho-

dným pozdalo. A keď na svojej ceste dostal sa na hory Efraim a na máličko uchýlil sa do domu Michovho;

9. Ten sa ho spýtal, zkadiaľ prichádza. On mu odpovedal: Som levíta z Betlehema Judovho; a idem, aby som zostal bývať, kde môžem a kde by sa mi to videlo byť užitočným.

10. A Michas riekol: Zostaň u mňa a buď mi za otca a za kňaza; a dám ti každý rok desať striedoborných, a dvoje rúcho a čo bude na výživu potrebné.

11. I privolil a zostal u neho a bol mu jako jeden z jeho synov.¹⁾

12. A naplnil Michas jeho ruku a podržal mládenca u seba za kňaza.

13. a riekol: Teraz viem, že mi dobre učiní Boh, preto, že mám kňaza z levitskeho pokolenia.

HLAVA 18.

Osud modly Michovej i jej kňaza.

1. V tých dňoch nebolo kráľa v Izraeli, a pokolenie Dan hľadalo si dedičného miesta na bývanie; lebo až do toho dňa nedostalo sa mu podielu medzi inými pokoleniami.

2. Tedy vyslali synovia Dan so svojho kmena a rodu päť najsilnejších mužov zo Zaraa a Estaolu, aby vyskúmali a pilne obhliadli zem, a riekli im: Idte a obhliadnite zem! Ktorí, keď idúc prišli na hory Efraim a vošli do domu Michovho, odpočinuli tam.²⁾

3. A keď poznali hlas mládenca levítu a zostali u neho na hospode,³⁾ riekli mu: Kto ňu sem priviedol? Čo tu robíš? Prečo si sem prišiel?

4. On im odpovedal: To a to učinil mi Michas a za mzdu zjednal ma, aby som mu bol kňazom.

5. Tedy ho prosili, aby sa poradil s Pánom; aby mohli vedieť, či sa im ich

¹⁾ Jak vysoko si vtedy ctili stav levitov a kňazov.

²⁾ Hebr.: Prenocovali tam.

³⁾ Hebr.: Keď boli blízko domu Michovmu, poznali hlas mládenca levítu...

¹⁾ Hebr.: Ktoré boly ti vzaté, pre ktoré si zlorečila. Jedni hovoria; že tie peniaze dala matka Michovi, aby ich schoval; iní učia, že Michas vzal peniaze matke, a teraz sa jej k tomu priznal.

²⁾ Sochy bývaly u Hebrejov z dreva, obťahané zlatom alebo striebrom, drevený obraz bol svätejší, obťahaný drahší preto obraz nazýva sa (18, 20, 31) vôbec rezbou.

³⁾ Dal mu do ruky prvú obeť a tým učinil ho kňazom.

⁴⁾ Hebr.: Ako cudzi.

cesta zdari a či ich vec bude mať dobrý výsledok.

6. On im odpovedal: Idte v pokoji; Pán hľadi na vašu cestu a na chod, ktorým idete.

7. Tak tedy odišlo tých päť mužov; prišli do Laisu: a videli tam ľud, hydliaci bez všetkého strachu, dľa obyčaje Sidončanov, bezpečný a pokojný, ktorý nemal dokonca nijakých protivníkov, žil v bohatstve, a ďaleko od Sidonu a od všetkých ľudí oddelený.

8. A keď sa navrátili ku svojim bratom do Zaraa a Estaola, a tí sa ich vypytovali, čo vykonali, odpovedali:

9. Soberte sa a tiahnime proti nim; lebo videli sme zem veľmi bohatú a úrodnú. Nelieňte, nemeškajte! Poďme a opanujme ju, nebude (to stáť) nijakej práce.

10. Prideme k ľudu bezpečnému, do zeme veľmi priestrannej a dá nám Pán miesto, kde niet nijakého nedostatku tých vecí, ktoré sa rodia na zemi.

11. Tedy vyšlo z kmena Danovho, to jest zo Zaraa a Estaolu, šesťsto mužov, opatrených zbrojou válečnou.

12. A keď vytiahli, zostali pri Kariatiarimi Judovom, ktoré miesto od toho času dostalo meno Ležanie Danovo a je za Kariatiarim.

13. Odtiaľ prešli do hôr Efraim. A keď prišli k domu Michovmu,

14. rieklo tých päť mužov, ktorí prvej boli poslaní ohliadnuť zem Lais, ostatným svojim bratom: Či viete, že v týchto domoch je efor a terafim, rezba i slatina?¹⁾ Preto vidzte, čo sa vám zdá!²⁾

15. A keď sa máličko odchýlili, vošli do príbytku mládenca levítu, ktorý bol v dome Michovom, a pozdravili ho slovami pokoja.

16. Ale šesťsto mužov tak ako boli vo zbroji, stáli pred dverami.

17. A tí, ktorí vošli do príbytku mládenecovho, hľadeli vziať rezbu a efod a

terafim i slatinu.¹⁾ kým kňaz stál pred dvermi a šesťsto ozbrojencov neďaleko čakalo.

18. Vzali teda tí, ktorí vošli, rezbu a efod a modly a slatinu. I riekol im kňaz: Čo robíte?

19. Odpovedali a riekli: Mlč a polož prst na ústa svoje a poď s nami, aby sme ťa mali za otca a kňaza. Čo ti je lepšie, kňazom byť v dome jedného človeka, a či v celom pokolení a čefadi v Izraeli?

20. Keď to počul, privolil k ich rečiam²⁾ a vzal efod, modly a rezbu a šiel s nimi.

21. Nato odtiahli a pustili napred deti, hovädá a všetko, čo mali drahšieho.

22. Keď už ďaleko boli od domu Michovho, ľudia, ktorí v domoch u Michu bývali, svolali sa a pustili sa za nimi.

23. a začali kričať za nimi, ktorí ohliadli sa a riekli Michovi: Čo chceš? Prečo kričiš?

24. On odpovedal: Bohov mojich, ktorých som si spravil, ste mi vzali, aj kňaza i všetko, čo mám, a ešte sa pýtate: Čo ti je?

25. I riekli mu synovia Dan: Chráň sa ešte viac k nám hovoriť: aby neprišli na teba mužovia rozhnevaní a aby si nezahynul i sám so všetkým domom svojím.

26. A tak sa brali svojou cestou. Michas vidiac, že sú silnejší od neho, navrátil sa do svojho domu.

27. A šesťsto mužov vzalo kňaza a veci svrchu povedané a pritiahli do Laisu k ľudu, v pokoji a bezpečne tu žijúcemu, a pobili ich ostrým meča, a mesto vypálili ohňom.

28. keďže im nik-niktučký neprišiel na pomoc, preto, že ďaleko hývali od Si-

¹⁾ Vyrezaný a slaty obraz.

²⁾ To jest, či to chcete vziať.

¹⁾ Rezba a zlátenie, to je len jeden obraz, vyrezávaný a srieborným plechom obložený, ako by zo sriebra slaty.

²⁾ Hebr.: I zaradovalo sa srdce kňazovo. — Keď obraz zabezpečoval mu vyživenie, preto nalfakal sa, keď ho vziať chceli, ale teraz tak sa raduje, že sa ani od Michu neodobral.

donu, a s nikým z ľudí nemali nijakého spojenia ani obcovania. A mesto bolo v údolí Rohob. A zasa ho vystavili a bývali v ňom;

29. A dali mu meno Dan, dľa mena svojho otca, ktorého splodil Izrael; kdežto prvej menovalo sa Lais.

30. A postavili si rezbú¹⁾ a (ustanovili si) Jonathana — syna Gerzama, syna Mojžišovho, a jeho synov za kňazov v pokolení Dan, až do dňa svojho zajatia.

31. A modla Michova zostala u nich za všetok ten čas, v ktorom, bol dom Boží v Silo. V tých dňoch nebolo kráľa²⁾ v Izraeli.

HLAVA 19.

Hanobný skutok Gabaončanov.

1. Bol jeden muž, levíta, ten býval na hranici hôr Efraim, a vzal si ženu³⁾ z Betlehema Judovho:

2. ale tá ho opustila a vrátila sa do domu svojho otca do Betlehema a zostala u neho štyri mesiace,

3. a jej muž šiel za ňou, aby sa s ňou smieril, k srdcu jej prehovoril a sebou ju zasa priviedol; a mal so sebou paholka a dvoch oslov; ona ho prijala a doviedla do domu svojho otca. Keď to jeho svokor počul a ho uzel, vyšiel proti nemu s radosťou⁴⁾

4. a objal ho. I zostal zať v dome svokrovom za tri dni, a jedol a pil s ním po priateľsky.

5. Ale štvrtého dňa vstal za včas rána a chcel odísť; avšak svokor ho zdŕžal a riekol mu: Zajedz si najprv kúsok chleba a potúž žalúdok, potom pôjdeš.

6. Tak sadli spolu a jedli i pili. I riekol otec dievkin svojmu zaťovi: Prosím Ťa, ostaň ešte dnes tu, a buďme spolu veselí.

7. Ale on vstal a predsa chcel ísť.

¹⁾ (obraz vyrezávaný a sliaty, ktorému svoje víťazstvo pripisovali.

²⁾ Dokiaľ archa úmluvy zajatá bola od filistinských, bol obraz a kňazia v Lais.

³⁾ Súložnicu, jakú brať bolo dovolené zákonom Mojžišovým.

⁴⁾ Ináč musel by veno vrátiť.

Avšak svokor ho silou-mocou zdržal a donútil ho, aby u neho zostal.

8. A keď svitalo, bral sa levíta na cestu, svokor mu zasa hovorí: Prosím Ťa, zajedz si trochu a posilni sa; a keď sa dobre rozvidnie, potom pôjdeš. Tak jedli spolu.

9. A keď mládenec vstal, aby šiel so svojou ženou a s paholkom, svokor mu zasa riekol: Pováž, že sa deň k západu¹⁾ chýli a blíži sa k večeru; zostaň u mňa aj dnes, a stráv veselo deň a zajtra pôjdeš, aby si prišiel do svojho domu.

10. Zať nechcel privoliť jeho rodičom, ale hneď odišiel a prišiel proti Jebusu, ktoré iným menom nazýva sa i Jeruzalem a viedol so sebou dvoch obremenených oslov a súložnicu.

11. A boli už blízko Jebusu, keď začalo sa zotmievat; i riekol paholok svojmu páni: Poď, prosím, schýľme sa do mesta Jebusských a zostaňme v ňom.

12. Pán mu odpovedal: Nevojdem do mesta cudzieho národa, ktorý nie je zo synov Izraelských,²⁾ ale prejdem až do Gabaa.³⁾

13. A keď ta dôjdem, zostaneme v ňom, alebo iste v meste Rama.

14. Tak obišli Jebus a šli svojou cestou a slnce im zapadlo u Gabaa, ktoré je v pokolení Benjaminovom;

15. i obrátili sa do neho, aby tam zostali. A keď tam vošli, posadili sa na ulici mesta, lebo ich nikto nechcel prijať do hospody.

16. A hľa, tu prišiel človek starý, vracajúci sa večer zo svojej práce s poľa, ktorý tiež bol z hôr efraimských a jako cudzinec býval v Gabaa; ale ľudia toho kraju boli synovia Jeminiho.⁴⁾

17. Keď starec pozdvihol svoje oči, zazrel muža sedieť so svojou batožinou na ulici mesta, a riekol mu: Odkiaľ prichádzaš a kam ideš?

¹⁾ Už je popoludní. Cesta potrvá asi sedem hodín, do večera nepridú domov.

²⁾ Mestom teda ešte nevládol Juda alebo Benjamin.

³⁾ V pokolení Benjaminovom.

⁴⁾ Benjaminoví.

18. Ktorí mu odpovedali: Prichádzame z Betlehema Judovho a ideme domov k stranám hôr efraimských, zkadiaľ sme boli odišli do Betlehema; a teraz ideme k domu Božiemu a nikto nás nechce pod svoju strechu prijať;

19. hoci máme so sebou plevy i seno, obrok pre oslov; a chlieb i víno pre seba a pre dievku tvoju,¹⁾ i pre paholka, ktorý je so mnou, nič iného nepotrebujeme, iba hospodu.

20. A starec mu riekol: Maj ty pokoj! Ja opatrim všetko, čo je potrebné, len, prosím ťa, nezostaň na ulici.²⁾

21. A uviedol ho do svojho domu a dal obrok oslom, a potom, keď si nohy umyli, pozval ich jesť.

22. Kým oni jedli a po námahách cesty pokrmom a nápojom sa občerstvovali, prišli mužovia toho mesta, synovia Belialovi (to jest nezbední ľudia), obkľúčili dom starcov, začali na dvere tlčiť a kričali na hospodára domu a riekli: Vyveď muža, ktorý vošiel do tvojho domu, aby sme ho zneužili!

23. I vyšiel k nim starec a riekol: Nieže, bratia moji, nerobte toho hriechu; lebo ten muž prišiel ku mne na hospodu; nechajte toho hlupstva.

24. Mám dcéru pannu a muž ten má súložnicu, tie vám vyvediem, i ponúžte ich a vyplňte svoju vôľu;³⁾ len o to vás prosím, ohavnosti tej proti prirodzenosti nevykonajte na mužovi.

25. Ale nechceli poslúchnuť jeho reči. Keď to muž videl, vyviedol k nim svoju súložnicu a dal im ju k rozkoši; oni ju cez celú noc zneužívali a len ráno ju prepustili.

26. Žena prišla, keď svitalo, ku dvoram domu, kde nocoval jej pán a tam klesla.

27. Keď vstal jej muž ráno a otvoril

dvere, aby sa bral ďalej svojou cestou: hľa, súložnica jeho ležala pred dvermi s rozloženými rukami na prahu.

28. Riekol k nej, lebo nazdal sa, že spl: Vstaň a poďme! A keď nič neodpovedala, porozumel, že je mŕtva; vzal ju a vložil na osla, a navrátil sa do svojho domu.

29. A keď došiel, vzal meč, a rozsekal mŕtve telo ženy i s jeho kosťami na dvanaásť častí a kusov a rozposlal ich do všetkých končín izraelských.¹⁾

30. A každý, kto to uzel, zvolal: Nikdy sa nestalo takého čosi v Izraeli od toho času, ako vyšli otcovia naši z Egypta, až do tohoto dňa: súďte a spoločne ustanovte, čo máme robiť?

HLAVA 20.

Vojna synov Izraelských proti pokoleniu Benjaminovmu a jeho porážka.

1. Vtedy išli všetci synovia izraelskí a shromaždili sa jako jeden muž²⁾ od Dana až do Bersabee,³⁾ k tomu zem Galaad⁴⁾ pred Pánom v Masfe.⁵⁾

2. A všetky kniežatá ľudu a všetky pokolenia Izraelské sišly sa do shromaždenia ľudu Božieho; štyristotisíc peších bojovníkov.

3. A synom Benjaminovým nebolo tajné, že synovia izraelskí vyšli do Masfy. A keď sa levitu, muža zabitej ženy, spýtali, ako sa ten hanebný zločin stal,

4. odpovedal: Prišiel som do Gabaa (mesta) Benjaminovho so svojou ženou a uchýlil som sa tam.

5. A hľa, mužovia toho mesta obkľúčili v noci dom, v ktorom som bol a chceli ma zabiť a ženu moju vztekľ chlíp-

¹⁾ Rozsekané kusy sú hrozbou. Nikto nesmel sa mŕtveho tela dotýkať; ale keď teraz roznášali kusy mŕtveho tela, každý musel sa spýtať, čo to znamená a zahorieť hnevom proti takej ukrutnosti.

²⁾ To jest jednýmyselne, za jedným úmyslom.

³⁾ To jest všetci Izraeliti pred Jordanom.

⁴⁾ Galaad, zem za Jordanom.

⁵⁾ Mesto v pokolení Benjaminovom, ktoré bolo prírodné pre snem.

¹⁾ To jest pre ženu moju.

²⁾ Muž, ktorý až do večera v poli pracoval, nebol bohatý ale štedrý.

³⁾ Vôľa zachrániť hosťa od zlého zaslúži pochvaly tak u ľota jako u tohoto starca, hoci ohavolli spôsob neslušný a nedovolený.

nosťou na neuveriteľný spôsob hanobili až naposledy zomrela.

6. Ja som ju potom vzal a rozsekal na kusy a rozposlal som tie kusy do všetkých končín vašej zeme, lebo nikdy tak veľká nešťachnosť a taká hrozná mrzkosť nestala sa v Izraeli.

7. Ste tu všetci, synovia izraelskí; ustanovte, čo máte činiť.

8. Tu vstal všetok ľud a jakoby jedným hlasom odpovedal: Nevrátime sa do svojich stánov a nikto neodíde do svojho domu.¹⁾

9. ale toto učiníme všetci spoločne proti Gabae:

10. Desať mužov vyberme z každého sta po všetkých pokoleniach izraelských, a sto z každého tisíce a tisíc z každých desaťtisíc, aby dodávali vojsku potravu, aby sme mohli bojovať proti Gabae (Benjaminovej) a odplatiť jej, ako za tú nešťachnosť zaslúžila.

11. I shromaždil sa všetok Izrael pri meste²⁾ jako jeden muž, jednej mysli a jednej vôle.

12. A rozposlali poslov ku všetkému pokoleniu Benjaminovmu, aby im povedali: Prečo tak veľká ohavnosť našla sa medzi vami?³⁾

13. Vydajte tých mužov z Gabae, ktorí tú hanobnosť spáchali, aby zomreli a odňaté bolo zlé z Izraela. Oni však nechceli poslúchnuť rozkaz svojich bratov, synov izraelských.

14. ale zo všetkých miest svojho pokolenia sišli sa do Gabaa, aby im dali pomoc a proti všetkému ľudu izraelskému bojovali.

15. A našlo sa z Benjaminu päťadväsať tisíc mužov bojovných okrem obyvateľov Gabay.

16. ktorých bolo sedemsto mužov veľ-

mi obratných, ktorí ľavou rukou ako pravou bojovali a zo svojich prakov kamene tak isto hádzali, že i vlas trafili, a kameň inam sa neodchýlil.¹⁾

17. Z mužov izraelských bez synov Benjaminových, našlo sa štyristotisíc, ktorí boli zbrane schopní a do boja vystrojení.

18. Títo vstali a brali sa do domu Božieho, to jest do Sila a pýtali sa Boha, a riekli: Kto má byť naším vodcom²⁾ v boji proti synom Benjaminovým? A pán im odpovedal: Juda buď vašim vodcom!

19. A tak ráno vstali synovia izraelskí a rozložili sa pri Gabaa.

20. A odtiaľ tiahli do boja proti Benjaminovi a začali dobýjať mesto.

21. Ale synovia Benjaminovi vyšli z Gabay a pobili zo synov izraelských ten deň dvaadväsaťtisíc mužov.

22. Avšak synovia izraelskí dôverovali vo svojej sile a vo svojom počte, a zasa sporiadali sa k boju na tom mieste, kde prvej bojovali.

23. ale tak, že najprv šli a plakali pred Pánom až do noci, a pýtali sa ho slovami: Či máme ešte ísť do boja proti synom Benjaminovým, bratom svojim, alebo nie? On im odpovedal: Idte proti nim a bojujte!

24. A keď druhého dňa synovia izraelskí šli do boja proti synom Benjaminovým,

25. vypadli synovia Benjaminovi z brán (mesta) Gabaa a vrhli sa na nich a prelievali ich krv zúrive, že osemnásťtisíc mužov bojovných pobili.³⁾

26. Preto prišli všetci synovia izraelskí do domu Božieho, tam sedeli a pla-

¹⁾ To jest ani vlas nechýbali. - Prehnaná reč.

²⁾ Kto má na prvom mieste otvoriť boj; byť prvým bojovníkom?

³⁾ Prečo Boh dopustil porážku na Izraelitov? Za ľahostajnosť, ktorou modloslužobníctvo v dome Michovom trpeli: Danitski tiahli so svojím obrazom územím vlac pokolení, a nikto im toho nebránil. Hlava 17. rozpráva hriech bez trestu: hl.

19. opisuje trest, ktorý sa vzťahuje, ako tá opísaná ohavnosť, ktorá však bola jakoby jeho haluz so stromu zlého, ktorého sa dopúšťali. Všetky pokolenia mali sa z toho učiť.

¹⁾ Kým sa za ten zločin nevypomstíme. Cudzoložstvo trestalo sa smrťou, tým viac, keď ženu znásilnil.

²⁾ Pri Masfe, nie pri Gabae.

³⁾ To jest, čo má znamenať, že taký zločin vždy bez trestu ostáva medzi vami? Hneď ho odstráňte.

kali pred Pánom a postili sa ten deň až do večera a obetovali mu obety zápalné a smierne.

27. A vypytovali sa ho o svojom položení. Toho času bola tam Archa úmluvy Božej,

28. a Fines, syn Eleazara, syna Áronovho, bol vtedy predstaveným domu. Pýtali sa tedy Pána a riekli: Či máme ešte ísť do boja proti synom Benjaminovým, bratom svojim, a či tak nechaf? A Pán im riekol: Idte, zajtra vydám ich do vašich rúk.

29. Tedy synovia izraelskí postavili vojsko skryte na úklad všade okolo mesta Gabaa,

30. a potretie, jako poprvé a podruhé vytiahli proti Benjaminovi.

31. Ale i synovia Benjaminovi smeľe vypadli z mesta a hnali utekajúcich nepriateľov ďaleko, tak že z nich ako prvého i druhého dňa (viac) ranili a zrúhali po oboch cestách, na ktorých utekali, z ktorých jedna šla do Betela a druhá do Gabaa a zbili asi tridsať mužov;

32. domnievali sa totižto, že jako prv činievali, utekajú. Ale tí sa len pretvarovali, akoby utekali, lebo sa usniesli, že ich odtrhnú od mesta a zdanlivým útekcom na výš povedané cesty svedú.

33. V tom všetci synovia izraelskí vstali zo svojich miest a poriadali svoje vojsko na mieste, ktoré sa menuje Balamtar. Aj tí, ktorí boli skryte postavení okolo mesta, začali sa pomaly ukazovať,

34. a od západnej strany mesta vychádzali. Ba aj iných desaťtisíc mužov izraelských vyzývalo obyvateľov mesta k boju. A boj proti synom Benjaminovým sa rozpálil a oni nevedeli, že im so všetkých strán nastáva záhuba.

35. Tak zahubil ich Pán pred očami synov izraelských a títo pobili z nich toho dňa dvadsaťpäťtisíc a sto mužov, samých bojovných a meča schopných.

36. Keď synovia Benjaminovi videli, že podliehajú, dali sa na útek. Keď to videli synovia izraelskí, nechali ich utekať, aby narazili na vojsko, ktoré bolo blízko mesta na úklad postavené.

37. Zrazu vyskočili tí, ktorí boli v skryte a keď Benjamin pred tými, ktorí ho bili, utekal, oborili sa na mesto a zbili ho ostrím meča.

38. A mali synovia izraelskí s tými, ktorých postavili v skryte na úklad, ushovorené znamenie, aby oheň zapálili, keď mesto zajmú, by vystupujúcim dýmom ukázali, že mesto je zaujaté.

39. Keď to videli synovia izraelskí, ktorí sa nachádzali v samom boji, (lebo synovia Benjaminovi sa nazdávali, že tí utekajú, a tým ohnivejšie ich prenasledovali, a zabili z ich vojska tridsať mužov.)

40. a videli stĺp dýmu z mesta sa dvíhať, Benjamin tiež obzrel sa za seba a videl, že mesto zaujali a že plamene šľahajú k nebu: —

41. vtedy tí, ktorí sa prv pretvarovali, že utekajú, obrátili sa, a silnejšie odpieľali. Keď to synovia Benjaminovi videli, dali sa na útek¹⁾

42. a pustili sa cestou, ktorá vedie na púšť, ale ich nepriatelia šli aj tam za nimi; ba ešte i tí, ktorí mesto podpálili, srazili sa s nimi.

43. A tak sa stalo, že boli s oboch strán od nepriateľa bití a tej sekanici nebolo konca. Boli pobití a padli na východnej strane mesta Gabaa.

44. A bolo tých, ktorí na tom mieste boli pobití, osemnásťtisíc mužov, samých najsilnejších bojovníkov.

45. Keď to videli tí, ktorí z pokolenia Benjaminovho zostali, utiekli na púšť a šli až ku skale, ktorej meno je Remmon. Aj tu na úteku hlúdili a sem i tam sa rozchádzali a pobili z nich päťtisíc mu-

¹⁾ Tých tridsať zabitých, ktorých verš 31. spomína padlo tu, keď Izraeliti prestali utekať, v boji, kým sa Benjaminiti ohliadali, mesto svoje zaujaté videli a na útek sa dali.

žov. A keď ešte ďalej utekali, prenasledovali ich a pobili z nich zasa iných dvatisíc.

46. A tak sa stalo, že všetkých, ktorí z pokolenia Benjaminovho na rozličných miestach padli, bolo päťadvadsaťtisíc mužov, najschopnejších bojovníkov, takých, ktorí na púšť utiecť a vyviaznúť mohli, šesťsto mužov; a títo zostali na skale Remmon za štyri mesiace.

48. Potom sa synovia izraelskí obrátili, všetko, čo zostalo v meste, ľudí i hovädá, mečom pobili, a všetky mestá a dediny Benjaminové strávil hltavý plameň.

HLAVA 21.

Aby pokolenie Benjaminovo nezaniklo, ť ktorí zo zahynutia vyviazli, opatrení boli manželkami.

1. Teraz zaprisahali sa synovia izraelskí v Masfe a riekli: Nikto z nás nedá svojej dcéry synom Benjaminovým za manželku.

2. I prišli všetci do domu Božieho v Silo a sedeli pred jeho obličajom až do večera, pozdvihli svoj hlas a veľkým nariadením plakali a riekli:

3. Prečo, Pane, Bože izraelskí, stalo sa toto nešťastie v tvojom ľude, že má byť z nás jeden kmen odstránený?

4. Druhého dňa vstali včas ráno, vystavili oltár a obetovali na ňom obety zápalné a smierne a riekli:

5. Kto zo všetkých pokolení izraelských nešiel vo vojsku Pánovom? Lebo sa boli ťažkou prísahou zaviazali, keď boli v Masfe, že zabijú tých, ktorí vystáli.

6. A synovia izraelskí ľutostou pohnutí nad svojim bratom Benjaminom, začali hovoriť: Odňatý je jeden kmen z Izraela;¹⁾

7. odkiaľ že si vezmú manželky? Ved

všetci sme sa prísahou zaviazali, že im svojich dcér nedáme.

8. Preto riekli: Kto zo všetkých pokolení izraelských neprišiel ku Pánovi do Masfy? A hľa, našlo sa, že obyvateľa Jabesu v Galaade v tom vojsku neboli.

9. I vtedy, keď boli v Silo, nikto z nich tam nebol.

10. Preto poslali desaťtisíc mužov najsilnejších a prikázali: Choďte a pobite obyvateľov Jabesu v Galaade, ostrím meča, i ženy i deti.

11. A toto je, čo máte zachovať: Všetkých z pohlavia mužského, a ženy, ktoré poznali mužov, pobite; ale panny zachovajte. (IV. Mojz. 31, 17, 18.)

12. I našlo sa panien v Jabesi Galaad štyristo, ktoré nepoznaly posteľ manželkej, tie priviedli do stánov v Silo, v zemi Kanaanejskej.

13. A poslali poslov k synom Benjaminovým, ktorí boli na skale Remmon a prikázali im, aby ich prijali v pokoji.

14. A prišli synovia Benjaminovi v ten čas,¹⁾ a dali im manželky z dcér Jábesa galaadskeho; ale iných nemali, ktoré by im boli podobným spôsobom dali.

15. A všetok Izrael veľmi sa rmútil a ľutoval nad zavraždením jedného kmena z Izraela.²⁾

16. I riekli starší: Čo urobíme s ostatnými, ktorí nedostali žien? Lebo všetky ženy z pokolenia Benjaminovho zhynuly.

17. My veľkou pečlivosťou a všetkou pilnosťou máme sa postarať, by nezahynul ani jeden kmen z Izraela.

18. Lebo svojich dcér im dať nemôžeme, preto, že sme viazaní prísahou a zlorečením, ktorým sme vyslovili: Zlorečený buď, kto by dal zo svojich dcér manželku Benjaminovi!

19. I uzavreli, a riekli: Hľa, je výročná slávnosť Pánova v Silo,³⁾ ktoré je k se

¹⁾ Nazpät do svojho dedičstva.

²⁾ Hebr.: Ľuda túto bolo Benjamin, preto, že učinil Pán takú trhlínu v pokoleniach izraelských.

³⁾ Zvláštna slávnosť, ktorá bývala každý rok v Silo, pri ktorej dcéry toho mesta tancovaly. Spôsob tehďajšieho tancu bol veľmi rozdielny od

¹⁾ Kdežto boli pre Abrahama, Izáka, Jakuba a dvanásť tých prateľcov všetky chcel mať zachované

ru od mesta Betelu a k východnej strane cesty, ktorá vedie z Betelu do Siememu a je k juhu mesta Lebona.

20. A prikázali synom Benjaminovým riekti: Idte a skryte sa vo viniciach;

21. a keď uzriete dcéry zo Sila ísť dľa vyčaje na tanec, tedy vyskočte rýchlo viníc a pochyťte si každý po jednej anželke a odľdte do zeme Benjamin.

22. A keď prijdú ich otcovia, alebo atia a začnú na vás žalovať a vadiť sa, vieme im: Sfutajte sa nad nimi, lebo h neuchytili právom bojovníkov¹⁾ alebo víťazov, ale že, keď prosili vás o ne,

ajšieho tancovania. Dievčatá samé bez mužského pohlavia vo svojich radách poskakujúc a tve sa prechádzajúc spevmi s radosťou Boha váľly.

¹⁾ Aby ste násilie násilím odplácali.

vy ste im ich nedali a to bolo od vás hriechom.¹⁾

23. Tedy synovia Benjaminoví učinili tak, ako im bolo prikázané, a uchytili si, koľko ich bolo, z tých, ktoré tancovaly, každý po jednej žene, a odišli s nimi do svojho dedictva a stavali si mestá, a bývali v nich.

24. I synovia izraelskí navrátili sa po pokoleniach a čefadiach do svojich stánov. V tých dňoch nebolo kráľa v Izraeli, ale každý činil, čo sa mu za dobré videlo.

¹⁾ Sfutajte sa nad nami miesto nich, lebo vo vojne nevzali sme pre každého z nich manželku; ani vy ste im ich nedali, tak, aby ste tým teraz viní boli, (proti prísahy) ale sami si ich vzali. — Darujte tie dievky nám a my ich necháme Benjaminitom.

KNIHA RUT.

KNIHA RUT.

PREDMLUVA.

Kniha Rut je z časov sudcov a obsahuje peknú ratolesť z rodu Davidova kráľa, nasledovne i Messiaša (Krista), lebo Messiaš sa narodil z rodu Davidovho.

Pán Boh z mŕtveho kmenu, z chudobného pokolenia Judovho vyvolil si slávneho panovníka, Davida kráľa. Boh tak volil, lebo David bol predobrazom kráľa sveta a priateľa chudoby — Krista.

Pohanka Rut je prijatá medzi Židov. Ona, z cudziny prijatá ženská, stala sa pramaťou mocného Davida, počažne všemohúceho Messiaša. Hľa, v rodopise, čiže v rodine Messiašovej vedľa Židov má miesta Rut, pôvodom pohanka, na jôkaz, ako i niekdajší modlos ušobníci pravou nábožnosťou a dôverou v Boha vyvaja prevýšeni.

Kniha Rut je jedna z najzaujímavejších častí Starého Zákona. Jej písačom je prorok Samuel.

HLAVA I.

Elimelech (Žid) v čas hladu presťahoval sa manželkou a s dvoma synami do kraja Moabitov (pohanov). Otec i synovia pomreli tam cudzine. Vdova po ňom, Noemi so svojou nevlastnou dcerou Rut idú do Betlehema. Prítulnosť Rutina ku svojej svokre (testnej.)

1. Za času (jedného sudcu), kedy sudovia vládli, nastal v kraji hlad.¹⁾ I odiel človek z Betlehema²⁾ Judovho,³⁾

¹⁾ Nepriateľské národy, Amalechiti a Madlajiti vtrhli do krajiny, spustožili úrody a povstal hlad. To sa stalo za sudcu Gedona. Teda i táto daľosť s nevlastnou dcerou Rut, v týchto samých časoch a odohrala.

²⁾ Betlehem je názov židovský, čo v našej eči toľko zn.čl. ako dom chleba.

³⁾ Betlehem Judov píše sa pre väčšiu istotu, ako v inom kraji mohol byť zase iný Betlehem.

aby jako cudzi osadili sa v kraji moabskom¹⁾ so ženou a dvoma synami.

2. On sa menoval Elimelech, a jeho žena Noemi: a synovia dvaja, jeden Mahalon a druhý Chelion, Efratani z Betlehema Judovho. I prišli do kraja moabského a zostali tam.

3. A zomrel Elimelech, muž Noemin. I zostala sama so synami.

4. Títo si pobrali moabské²⁾ manželky.

¹⁾ Moabiti boli národ pohanský, ale židom pokrevný, lebo ich praotcom mal byť Ismael, druhý syn Abrahamov, od druhej totižto ženy, pohanky, menom Agar. Moabiti bývali na východno-poľudňajších stranách v susedstve Mŕtveho mora, neďaleko Palestíny.

²⁾ Co bolo zákonom dovolené (viď V. Mojž. 21. 10); Židia smeli si vziať pohanku, len Židovka nesmela sa vydať za pohana: to jest mužských pohanov netrpeľ medzi sebou.

z ktorých jedna menovala sa Orfa a druhá Rut. A zostali tam desať rokov.

5. I zomreli obidvaja, totižto Machalon a Chelion a zostala žena bez oboch detí i bez muža.

6. I sobrala sa s obidvoma svojimi nevestami, aby sa navrátila do svojej vlasti z kraja moabského, lebo počula, že Pán shliadol na svoj ľud a udelil im živnosti.

7. Vyšla teda z miesta, kde jako cudzia bývala, s obidvoma nevestami. Keď bola už na ceste, aby sa navrátila do zeme Judovej,

8. povie im: Idte (každá) do domu svojej matky; učiní Pán s vami milosrdenstvo, ako ste vy učinily s nebohými a so mnou.

9. Daj vám, aby ste našly odpočinok¹⁾ v domoch mužov, ktorí sa vám dostanú. A pobozkala ich. Ale ony začaly nahlas plakať.

10. A riekly jej: S tebou pôjdeme k ľudu tvojemu.

11. Ale ona im odvetila: Vráťte sa, dcéry moje! Prečo by ste išly so mnou? Či mám ešte v živote synov²⁾, aby ste mohli mužov úfať ko mňa³⁾?

12. Tráťte sa, dcéry moje, a odíďte, lebo ja som už veľmi stará, ani nie som spôsobilá k sväzku manželskému. A keby som mohla tejto noci počať a porodiť synov,

13. zostarely by ste sa prv, nežby ste sa vydaly, keby ste chcely čakať, kým dorastú a plnoletí budú. Nie tak, prosím, dcéry moje; lebo vaša úzkosť ešte viac ma trápi, i ruka Pánova vyšla proti mne.

14. Tu tie zasa začaly na hlas plakať. Orfa pohozkala svoju svokru a

vrátila sa; Rut však pridžala sa svojmu krý.

15. Noemi jej riekla: Hľa, tvoja príbuzná vrátila sa ku svojmu ľudu, a bohom svojim¹⁾, id' s ňou.

16. Rut odpovedala: Neprotiv sa mi,²⁾ aby som ňu opustila a odišla: lebo kamkoľvek pôjdeš, pôjdem s tebou; a kde ty zostaneš, zostanem i ja. Tvoj ľud je môj ľud, a tvoj Boh je môj Boh.

17. Ktorá zem ňu mŕtvu príjme, v tej (i ja) umriem; a tam bude miesto k môjmu pohrabu. To mi učiní Boh a to pridaj,³⁾ že len smrť ma od teba odlúči.

18. Tedy videla Noemi, že Rut pevne odhodlala sa s ňou ísť,⁴⁾ i nechcela jej odpierať ani ju viac nahovárať, aby sa ku svojim navrátila.

19. Tak šly spolu a prišli do Betlehema. Ako prišli do mesta, rýchle rozchýrilo sa o nich u všetkých, i povrávaly ženy: To je tá Noemi.

20. Ona im riekla: Nenazývajte ma Noemi (to jest Peknou), ale nazývajte ma Mara (to jest horkou), lebo veľkou horkosťou naplnil ma Všemohúci.

21. Vyšla som plná, a prázdnu ma zas priviedol Pán.⁵⁾ Prečo teda nazývate ma Noemi, ktorú Pán ponížil⁶⁾ a Všemohúci zarmútil.

22. Tak prišla Noemi so svojou ne-

¹⁾ Z hebr.: mohlo by sa preložiť i: Boh. Nakolko tento od stvorenia sveta známy Boh ctesný bol od Židov, nazýva sa Boh židovský, nakolko od iných, ku príkladu od Moabitov, nazvaný býval dľa týchto. Azda myslela Noemi, že aj iní musia tak ctíť svojich bohov, ako Židia Jahve.

²⁾ Nežladať toho odo mňa.

³⁾ V našej reči a v našich ťstach by to asi tak znelo: „Nech ma Boh skára, ak ľzem!“ Tak prisahal i zariekali sa Židia, keď svoju výpoveď potvrdiť chceli.

⁴⁾ Noemi svojím ctnostným životom i svoje nevesty, menovite Rut, tak k sebe upútala, že táto si za povinnosť pokladá starane byť na pomoci; radšej opustila nádej znovu sa vydať. Tak si zasľúbila, aby do vyvoleného ľudu bola prijatá, ba i medzi predkov Vykupiteľových počítaná.

⁵⁾ Z domu vyšla s mužom a s deťmi, ale ti zomreli a ona sama vracia sa do Betlehema.

⁶⁾ Ukázal mi, že nie som dokonale čistá pred jeho tvárou.

¹⁾ Najprv pokojné miesto v dome rodičovskom potom druhé manželstvo.

²⁾ Nemám, som už starená neplodná.

³⁾ U židov bola obyčaj, ba zrovna povinnosť, keď muž odumrel a nenechal po sebe detí, brat nebohého povinný bol vziať si bezdetnú vdovu za manželku, preto hovorí Noemi nevestám svojim: Zo mňa neúfajte synov, že by ste sa mohli za nich znovu vydať.

stou Rut, Moabkou, zo zeme, v ktorej ako cudzia bývala, a vrátila sa do Betlehema. práve keď počali žať meň.

HLAVA 2.

Sbiera klasy na poli Bózovom. U toho ľa milosť. Boh odmieňa vernosť Rutinu k svojej povinnosti.

1. Mal však Elimelech, jej muž, povesného, muža mnohovážneho a veľbohatého, menom Bóz.

2. I riekla Rut moabská svojej svokre: rozkážeš, pôjdem na pole a budemerať klasy, ktoré zostaly po žencoch, kofvek najdem milosť u láskavého podára.¹⁾ Ona jej odpovedala: Id, ra moja.

3. Tedy šla sbierať klasy za žencami. hodilo sa, že tá rofa prináležala páti menom Bóz, ktorý bol z rodiny nelechovej.

4. A hľa, Bóz prišiel z Betlehema i ie žencom: Pán s vami!²⁾ Oni odpotali: Požehnaj ťa Boh!

5. I riekne Bóz mládencovi, ktorý povený bol nad žencami: Čie je to ača?

6. On mu odpovedal: To je Moabka, rá s Noemi prišla zo zeme moakej

7. a prosila, aby smela chodiť za ženami a sbierať klasy, ktoré zostávajú; oji od rána až dosiaľ na poli, a ani chvľku nevrátila sa domov.

8. I rečie Bóz Rúť: Počuj, dcéro! Neľ na inú rofu sbierať, ani neodchádzaj z tohto mesta; ale pridržuj sa mo-dievok.

9. A kde budú žať, id za nimi. Lebo ázal som svojim služobníkom, aby kto nebrasil; áno ak hudeš chcieť

piť, id ku nádobám a napi sa vody, z ktorej služobníci pijú.¹⁾

10. Tu padla na tvár, poklonila sa k zemi a riekla mu: Odkiaľ mi to, že som našla milosť pred tvojima očima, i ráčiš sa znáť ku mne cudzinke.²⁾

11. On jej odpovedal: Oznámili mi všetko, čo si učinila svojej svokre³⁾ po smrti tvojho muža: že si opustila svojich rodičov, i zem⁴⁾ v ktorej si sa narodila, a prišla si k ľudu,⁵⁾ ktorého si predtým neznala.

12. Odplať ti Pán za tvoj skutok, a dostať úplnú odmenu od Pána, Boha izraelského, ku ktorému si prišla a pod ktorého krydla si sa utiekla.

13. Ona riekla: Našla som milosť pred tvojimi očami, pane môj, ktorý si ma potešil a hovoril si k srdcu svojej dievky, hoc nie som rovná niktoej z dievok tvojich.

14. A riekol jej Bóz: Keď bude čas jest, prid sem a jedz chlieb a omoč skyvu svoju v octe.⁶⁾ Tedy sadla si pri žencoch a podal jej pražmy⁷⁾ a jedla i nasýtila sa, a zhytky vzala (so sebou).

15. Potom vstala, aby dľa obyčaje sbierala klasy. A Bóz prikázal svojim služobníkom a riekol: A keby s vami chcela aj žať,⁸⁾ nebráňte jej:

16. ba z vašich snopov pohadzujte naschvál, a nechávajúť ležať, aby smeľe sbierala, a nech jej nikto nedohovára, keď sbiera.

17. Tak teda sbierala na poli tom až do večera; a čo nasbierala, keď to pa-

¹⁾ V Palestíne na mnohých miestach bolo ťažko o vodu, No, a najmä po čas žatvy v ďalekom poli, voda bola veľkým darom a dobrodením.

²⁾ Židia pohŕdali cudzincami, ba znova opovrhovali nimi.

³⁾ Jako si s ňou dobre nakladala.

⁴⁾ Kraj Moabský.

⁵⁾ K ľidom.

⁶⁾ V Palestíne počas žatvy je veľká páčivosť, a ocot v horúčosti, v spare, je výtečným občerstvením.

⁷⁾ Praženej pšenice k jedlu.

⁸⁾ Lepšie: i medzi snopami sbierať.

V Palestíne chudobní mohli svojododne po-vať klasy za žencami. III. Mojz. 19, 9.; 23, 10. Mojz. 24, 19.

U nás niekde hovoria: „Pán Boh pomáha!“. „Dai Boh šťastla.“

licou pomlátila a povyrážala, dostala asi efu jačmeňa, to jest tri merice.¹⁾

18. Tie vzala a vrátila sa do mesta a ukázala svojej svokre; krem toho vyňala a dala jej zo zbytkov jedla, ktorým sa bola nasýtila.

19. A riekla jej svokra: Kde si dnes sbierala, a kde si pracovala? Buď požeňnaný, kto sa nad tebou smiloval. Tedy oznámila jej u koho pracovala a povedala jej meno muža, že sa menuje Bóz.

20. Noemi jej odpovedala. Požeňnaný buď od Pána, že tú milosť, ktorú preukázal živým, zachoval i mŕtvým.²⁾ A zasa riekla: Ten človek je našim príbuzným.

21. A Rut riekla: Aj mi prikázal, aby som sa dotiaľ pridržiavala jeho žencov, kým nebude všetko obilie sožaté.

22. Svokra jej riekla: Lepšie je, dcéra moja, vychádzať s jeho dievkami žať, aby ti na cudzom poli niekto neodpíral.

23. A tak pripojila sa k Bózovým dievkam a tak dlho s nimi žala, kým jačmeň a pšenicu³⁾ do stohov neskľúdili.

HLAVA 3.

Noemi poradila svojej neveste prosiť Bóza, aby si ju vzal za manželku. Bóz jej sľúbil, že si ju vezme, jestli by z bližších príbuzných nikto nechcel použiť svojho práva.

1. A keď sa navrátila k svojej svokre, počula od nej: Dcéra moja, pohľadám ti odpočinok, a postarám sa, aby ti dobre bolo.⁴⁾

2. Ten Bóz, ku ktorého dievkam si sa v poli pripojila, je našim príbuzným, a tejto noci veje jačmeň na humne.

3. Preto umyj sa a pomaž, i obleč si peknejšie šaty a id na humno. Ale nech

¹⁾ Asi 39 litrov.

²⁾ On bol dobrý ešte i k môjmu nebohému manželovi, i k nebohým mojim synom: po ich smrti pre nich činí nám dobré.

³⁾ Po sožatí jačmeňa nasledovala o dva alebo tri týždne žatva pšenice.

⁴⁾ Noemi stihla o veci náležite rozvažovať. Odpočinok (spokojnosť) je tu toľko, ako manželstvo.

fa človek¹⁾ ten neuzrie, kým neprestane jesť a piť.

4. A keď pôjde spať, zapamätaj si miesto, kde si ľahne: potom pôjdeš a odkryješ plášť, ktorým sa prikryl, s nŕh, a uložíš sa, a tam budeš ležať. On ti povie, čo máš činiť.

5. Ona odpovedala: Čokoľvek rozkážeš, učiním.

6. A šla na (to) humno a učinila všetko, čo jej svokra rozkázala.

7. A keď Bóz pojedol a spal sa a rozveselil sa, a šiel spať ku stohu, prišla ona ukradomky, odkryla plášť s jeho nŕh a uložila sa.²⁾

8. A hľa, keď bolo už o pol noci, vytreštil oči muž ten a zľakol sa: lebo videl ženu ležať u nŕh.

9. I riekol jej: Kto si? A ona odpovedala: Ja som Rut, dievka tvoja; rozprestri svoj plášť na služobnicu svoju, lebo si mi príbuzným.³⁾

¹⁾ Toutžito Bóz.

²⁾ Na prvý pohľad pozdáva sa nám, akoby Noemi svojej ovdovelej neveste nemravnú a zka-zonosnú radu bola dala, ale nie. U Židov tak boli (V. Mojž. 23, 5.), že keď muž bez potomka zomrel, najbližší pokrevný bol povinný vziať si vdovu po neho hom za manželku; z takejto narodený dedič považovaný bol za vlastné dieťa nebohého, ako by ho bol nebohý splodil, i jeho majetok výlučne to dieťa dedil. A to iste preto, lebo u Židov bez detí byť, bez nich zomrieť, za potupu považovali, a vymetie rodiny za najväčší trest. Teda tu najbližšieho z rodiny mravnou povinnosťou bola vziať si vdovu, a splodiť z nej potomka, a takto zachrániť nebohého od potupy a zachovať jeho rodinu od ťažkej pokuty vymretia. Noemi teda nečinila Bózovi krivdy, keď naviedla nevestu Rut, aby požiadala Bóza vziať si ju za manželku; lebo Noemi jeho za najbližšieho pokrevného držala. Ani v tom niet nič zlého že svoju nevestu-vdovu ku Bózovi práve v nočný čas poslala; lebo Rut bola chudobná, Bóz ža-možný pán, a k tomu starší vo veku. Tu sa teda právom bolo obávať, že jej rukou pohrdne. Preto sa Noemi rozumu chytila a takým neobyčajným spôsobom chcela Bóza prekvapiť. Ak by to učinil predsa odoprel, aby nevyšla na javo, i neholi z toho reč, a Bóz nemal hanbu, že nechcel zachrániť dom pokrevného od vymretia. Ani to jej nemožno na zlé pripísať, že svojou radou vystavila nevestu i Bóza nebezpečenstvu hriechu, lebo znala hĺbkú mravnosť svojej nevesty, i vážnosť a zdŕžanlivosť Bózovu, a výsledok dokázal, že dohŕe mienila.

³⁾ Prišli dievku svoju pod ochranu, lebo ty si mi najbližším. Nanomni toho, kto mi je bližším: a jestli ten od svojho práva odstúpi, vezmi si ma ty za ženu.

10. A on riekol: Požehnaná si, dcéro moja, ty si predoslé milosrdenstvo nasledujúcim prevýšila; lebo nehľadala si mládenčov¹⁾ chudobných alebo holiatých.

11. Nehoj sa teda; ale čokoľvek mi hovoríš, učiním ti. Lebo všetok ľud, ktorý medzi bránami mŕjho mesta býva, vie, že si žena ctnostná.

12. Ani netajím, že som ti príbuzný, ale je ešte bližší príbuzný, nežli ja.²⁾

13. Odpočin si (tu) tejto noci: a ráno, ak on bude chcieť právom príbuznosti si ňa podržať, vec sa podarila; ale ak nebude chcieť, vezmem si ňa ja bez všetkej pochybnosti — žije Pán: spi do rána.

14. a tak spala pri jeho nohách až do svitania. Potom vstala, prv, než by ňa ľudia jeden druhého rozoznali; i riekol Bóz: Hľaď, aby nikto nezvedel, že si sem prišla.

15. A potom (riekol): Rozprestri svoj plášť, ktorým sa odievaš, a drž obidvoma rukama. Keď ho rozprestrela a držala, nameral jej šesť meríc jačmeňa a vložil na ňu. Ktorá nesúc to, vošla do mesta.

16. A prišla k svojej svokre. Tá jej riekla: Čo si vykonala, dcéro? I porozprávala jej všetko, čo jej učinil muž ten.

17. A riekla: Hľa, šesť meríc jačmeňa mi dal a povedal: Nechcem, aby si sa ku svojej svokre prázdna vrátila.

18. A riekla Noemi: Dočkaj, dcéra, až uvidíme, ako tá vec vypadne; lebo ten človek sa neuspokojí, kým nesplní, čo povedal.

HLAVA 4.

Bóz vzal si Rut za manželku, lebo jej bližší príbuzný sa jej zriekol. Rut v manželstve obdarila Bóza synom, menom Obed.

1. Tedy vyšiel Bóz do brány,¹⁾ a sadol si tam. A keď videl tade ísť príbuzného, o ktorom prv bola reč, zavolať ho menom a riekol mu: Pristav sa trochu a sadni si tu. Ten sa pristavil i sadol si.

2. A Bóz vzal desať mužov zo starších mesta a riekol im: Posadte sa tu!

3. Keď si sadli, prehovoril k príbuznému: Kus poľa po našom bratovi Eliamelechovi predám Noemi, ktorá sa z kraja moabského vrátila.

4. To som si umienil tebe oznámiť a povedať pred všetkými tu sediacimi a staršími môjho ľudu. Ak chceš mŕm vládnúť, právom príbuznosti, kúp (ho), i vládni (mŕm): a jestli sa ti neľúbi, oznám mi to, aby som vedel, čo činiť, lebo niet ničoho príbuzného krome teba, ktorý si prvý, a mňa, ktorý som druhý. I odpovedal: Ja to pole kúpim.

5. Bóz mu riekol: Jestli kúpiš pole z ruky ženy, musíš si vziať aj Rut moabskú, ktorá hola ženou nebohého,²⁾ aby si vzbudil meno svojho príbuzného v jeho dedictve.³⁾

6. Ten odpovedal: Ja odstupujem od práva príbuzenstva, lebo nesmiem vyhľadiť potomkov svojej rodiny.⁴⁾ Užijaj ty práva môjho, ktorého že sa vďačne zriekam, osvedčujem sa.

7. Bola však od starodávna (medzi príbuznými) tá obyčaj v Izraeli, keď jeden druhému svoje právo prepustil, že

¹⁾ Ale hľadala si povinné manželstvo s rodinou len preto, leby si udržala pamiatku i rod svojho nebožtíka muža. Rut mohla sa vydať i za cudzieho, nie práve za najbližšieho úda z mužovej rodiny, len že vtedy deti by neboly nosily meno predoslého muža, neboly by považované za jeho potomkov, nebol by sa jeho rod udržal. Tak ak bola za života milosrdná ku svojmu mužovi, ešte milosrdnejšou dokázala sa k nemu po smrti: prvé milosrdenstvo teda prevýšila druhým.

²⁾ On prvý má právo k tebe, a ty k nemu, lebo on je najbližší z rodiny nebohého.

¹⁾ Očakávať bližšieho príbuzného. Také veci musely sa v bráne mesta pokonať.

²⁾ Si najbližší, teda tvojou prvou povinnosťou je majetok ten rodine zachovať, čo však sa len tak stane, keď si vdovu Rut za manželku vezmeš, a z nej spodíš, ktorý bude nosiť meno jej predoslého muža.

³⁾ Aby si z nej syna spodil, ktorý dľa zákona prevezme meno i veno tvojho zosnulého pokrvného.

⁴⁾ Z Ruty počatý syn prislúchal by rodine jej prvého muža, a ja na svoje meno nemal by som potomka.

na potvrdenie odstúpenia človek vyzul svoju ohuv¹⁾ a dal ju svojmu príbuznému; to bolo na svedectvo odstúpenia v Izraeli.

8. Preto riekol Bóz svojmu príbuznému: Vyzuj svoju ohuv. A ten ju hneď vyzul so svojej nohy.

9. Tedy on riekol starším a všetkému ľudu: Vy svedkami ste dnes, že som na seba vzal všetko, čo bolo Elimelechovo, a Chelionovo i Mahalonovo, preto, že mi t Noemi oddáva,

10. a že Rut moabskú, vdovu po Mahalonovi, beriem si za manželku, aby som vzbudil meno zomrelého v jeho dedičtve, aby nevyhynulo jeho meno z čeladi jeho, z jeho bratov a ľudu. Toto hovorím, ste vy svedkami.

11. Odpovedal všetok ľud, ktorý bol v bráne, i starší: My sme svedkami: Učín Pán tú ženu, ktorá do tvojho domu vchádza, ako Rachel a Lia, ktoré zbudovaly dom izraelský,²⁾ aby bola príkladom ctnosti v Efrate³⁾ a mala slávne meno v Betleheme.

12. A buď tvoj dom, ako dom Faresa,⁴⁾ ktorého porodila Tamar Judovi,

zo semena, ktoré ti dá Pán z tej dievčky.

13. Vzal teda Bóz Rut, a bola jeho manželkou, a vošiel k nej a poprial jej Pán, že počala a porodila syna.

14. I riekly ženy k Noemi: Požehnaný Pán, ktorý nedopustil, aby nebolo dediča v tvojej čfadi, ktorého meno menované bude v Izraeli.¹⁾

15. A aby si mala, kto by ťa tešil a na starosť opatril; lebo porodila ho nevesta, ktorá ťa miluje, a je ti o mnoho lepšia, než keby si mala sedem synov.

16. A Noemi vzala chlapčoka, položila ho do svojho lona a opatrovala ho jako pestunka a varovkyňa.

17. A susedky blahoželaly jej a riekly: Narodil sa syn²⁾ Noemi: nazvali ho menom Obed, tento je otec Izaia, otca Dávidovho.

18. Tieto sú rody Faresove: Fares splodil Ezrona,

19. Ezron splodil Arama, Aram splodil Aminadaba,

20. Aminadab splodil Nasona, Nason splodil Salmona,

21. Salmon splodil Bóza, Bóz splodil Obeda,

22. Obed splodil Izaia, Izai splodil Dávida.

¹⁾ Ten vyzul, ktorý odstúpil a dal ohuv tomu, pre koho odstúpil.

²⁾ Rachel a Lia byly ženy Jakubove, a obdarily ho dvanástimi synmi, z ktorých sa rozvinul národ židovský.

³⁾ Efrata znamená toľko, čo Betlehem.

⁴⁾ Betlemiti mali ho za otca. Srov. v 18.

¹⁾ Aby náš rod nevymrel, ale ďalej sa spomínal a žil v našom židovskom národe.

²⁾ Nie syn, ale vnuk sa tu má rozumieť.

